

HOITO JA KÄYTTÖ

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

3.1 Säädösten asettamat tavoitteet

3.1.1 Laki ja asetukset Seitsemisen kansallispuistosta sekä Petäjäjärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen vanhojen metsien suojelusta

Laki Seitsemisen kansallispuiston muodostamisesta (674/1981), asetus kansallispuistoista (932/1981), lait kansallispuiston laajentamisesta (116/1989 ja 53/2005) sekä asetus Petäjäjärven ja Raattaniemen vanhojen metsien suojelualueiden perustamisesta (1115/1993) ohjaavat alueiden käyttöä.

Asetus ja laki kansallispuistosta kieltävät esimerkiksi ojituksen ja maa-ainesten ottamisen; rakennusten, teiden ja laitteiden rakentamisen (paitsi esim. retkeilyn rakenteet); eläinten tappamisen, pyydystämisen ja hätyyttämisen (hirven ajo on kuitenkin sallittu maanomistajan luvalla) sekä eläinten pesien, kasvien ja elävien ja kuolleiden kasvinosien ottamisen ja vahingoittamisen (paitsi maanomistajan luvalla tieteelliseen tarkoitukseen) sekä muut toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnontilaa tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen. (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1981/19810932>)

Asetus vanhojen metsien suojelusta kieltää esimerkiksi rakennusten, rakennelmien tai teiden rakentamisen (alueella saa kuitenkin rakentaa ja pitää kunnossa alueiden hoitoa, valvontaa ja tutkimusta sekä alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia tai polkuja); ojituksen, maa-ainesten oton ja maa- tai kallioperän vahingoittamisen; puiden, pensaiden tai kasvien sekä niiden osien ottamisen tai vahingoittamisen (alueella saa kuitenkin poimia marjoja ja ruokasieniä sekä ryhtyä toimiin alueen kasvi- ja eläinlajiston säilyttämiseksi ja metsän luontaisen kehityksen turvaamiseksi); luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten tappamisen, pyydystämisen tai hätyyttämisen (hirven ajo on kuitenkin sallittu maanomistajan luvalla) tai niiden pesien hävittämisen; selkärangattomien eläinten pyydystämisen tai keräämisen; leiriytymisen tai avotulen teon sekä muut toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnontilaa tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen. (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931115>)

3.1.2 Natura-verkoston tavoitteet

Natura 2000 -alueiden osalta käyttöä ohjaa luonnonsuojelulaki (1096/1996).

Natura-verkostoon kuulumisen vaatii alueen luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason säilyttämistä tai sen palauttamista luonnonsuojelulain 5. §:n mukaisesti. Tämä edellyttää alueen nykyisten luontoarvojen turvaamista ja tapauskohtaisesti alueiden luonnonarvojen parantamista. Natura-alueilla ei saa heikentää merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alue kuuluu Natura-verkostoon. Suojeluarvoja heikentävä toiminta on kiellettyä sekä alueella että sen rajojen ulkopuolella.

Luontotyyppin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyyppin säilymisen sekä sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä, ja luontotyyppille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa. Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään. (Luonnonsuojelulaki 1096/1996)

Viranomaisten on alistettava erityiseen vaikutusten arviointiin kaikki sellaiset hankkeet ja suunnitelmat, jotka saattavat yhdessä tai erikseen vaikuttaa Natura-alueen luonnonarvoihin (Luonnonsuojelulaki 65 §). Luontodirektiivi (92/43/ETY) edellyttää lisäksi, että suojelutoimenpiteissä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

3.1.3 Suojeluohjelmien ja suojelusopimusten tavoitteet

Rantojensuojeluohjelma

Valtioneuvosto teki 20.12.1990 periaatepäätöksen valtakunnallisesta rantojensuojeluohjelmasta. Rantojensuojeluohjelman perustavoitteena on säilyttää ohjelman alueet rakentamattomina ja luonnontilaisina. Uudisrakentaminen ei ole pääsääntöisesti mahdollista, mutta alueiden sisällä jo olevat rakennukset jäävät ennalleen eivätkä ohjelman toteutustavoitteet koske niitä.

Ohjelma-alueista on jatkossa tarkoitus perustaa luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita. Jokamiehenoikeuksia voidaan rajoittaa vain, mikäli uhanalaisen tai harvinaisen lajiston suojeleminen niin vaatii. Kalastus ja metsästys on rantojensuojelualueella mahdollista, mikäli se ei ole ristiriidassa alueella olevan lajiston erityisen suojeluarvon kanssa.

Vanhojen metsien suojeluohjelma

Valtioneuvosto on tehnyt kaksi periaatepäätöstä Etelä-Suomen vanhojen metsien suojelusta. Etelä-Suomen eli Oulu–Kuusamo–Kajaani-linjan eteläpuolisia valtionmaiden vanhoja metsiä päätettiin suojella noin 23 000 ha vuonna 1993. Tätä ohjelmaa täydennettiin vielä noin 3 900 ha:lla vuonna 1995.

Vanhon metsien suojeluohjelma on laadittu vanhojen luonnonmetsien ja niihin liittyvien ekologisten kokonaisuuksien sekä eliölajien säilyttämiseksi. Ohjelman tavoitteena on perustaa vanhojen metsien suojelualueita. Ohjelmaan kuuluvien kohteiden pinta-alasta on perustettu suojelualueiksi tai valtion omistuksessa 99 %. Alueilla on kielletty toiminta, joka saattaa vaikuttaa epäedullisesti alueiden luonnonoloihin, maisemaan taikka eläin- tai kasvilajien säilymiseen. Alueilla on alueen haltijan harkinnan mukaan sallittu kalastus ja hirven ajo. Vanhojen metsien suojeluohjelma-kohteilla saa myös rakentaa alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia ja polkuja, mikäli alueen perustamistarkoitus ei tästä vaarannu. Leiriytyminen ja avotulen teko on kielletty.

3.2 Metsähallituksen asettamat tavoitteet

Säädösten, sopimusten ym. puitteissa Metsähallitus voi asettaa alueen haltijana tavoitteita alueen käytölle. Tavoitteiden asettamisessa pohjana ja apuna ovat olleet mm. Metsähallituksen omat valtakunnalliset ja alueelliset suunnitelmat, kuten Metsähallituksen yhteiskunnallisten retkeilypalveluiden kehittämissuunnitelma ympäristöministeriölle (Metsähallitus 2004). Tavoitteiden asettamisessa on otettu huomioon myös Pirkanmaan ympäristökeskuksen kanssa yhteistyössä laadittu Natura 2000 -alueiden yleissuunnitelma (Pitkänen 2005), maakunnalliset strategiat sekä hoidon ja käytön suunnitteluprosessissa mukana olleen yhteistyöryhmän näkemykset. Alueen käyttöä ohjaavat myös mm. Metsähallituksen luonnonsuojelun hoidon ja käytön periaatteet (Metsähallitus 2007) sekä ympäristö- ja laatu järjestelmä.

- **Suunnittelun alueen luontotyyppien ja lajiston turvaaminen.** Soiden ja metsien ennallistamista jatketaan erillisten suunnitelmien pohjalta. Seitsemisen alue on osa valtakunnallista palojatkumoverkostoa. Perinnebiotooppien hoitoa Koverossa ja Löytyssä laajennetaan ja parannetaan mm. tarkentamalla hoitotapoja. Uhanalaisen, direktiivilajiston ja huomionarvoisen lajiston säilyminen turvataan. Erityisesti luonnontilaisten metsien lajistoa turvataan huolehtimalla mm. lahopuujatkumosta ja palaneen puun tarjonnasta. Uhanalaisen ja direktiivin lintulajiston pesimätulosta turvataan rajoittamalla liikkumista sekä tarvittaessa aktiivisin hoitotoimin.
- **Virkistyskäyttöarvojen säilyttäminen ja parantaminen luontoarvoja vaarantamatta.** Seitsemisen alueen käyntimääriä ei pyritä aktiivisesti kasvattamaan. Lumisen ajan käyttöä pyritään lisäämään mm. tarjoamalla enemmän talvipalveluja. Muu mahdollisesti lisääntyvä kävijämäärä pyritään ohjaamaan ympäröiville valtionmaille, kuten esimerkiksi Riuttaskorven virkistysalueelle, sekä kansallispuiston käyttöä kestäville kohteille (luontokeskus ja Kovero). Seitsemistä kehitetään luonnossa liikkumisen kohteena ja retkeilytaitojen harjoittelupaikkana mm. pitämällä huolta siitä, että alueelta löytyy riittävässä määrin sopivia palveluita. Aurejärvi säilytetään lähivirkistysalueena. Muille alueille ei ohjata virkistyskäyttöä.
- **Opastustarjonnan laadun ja määrän säilyttäminen.** Seitsemistä kehitetään edelleen luonnossa oppimisen painopistealueena, ja se on mukana maakunnallisessa ympäristökasvatus-toiminnassa. Seitsemisessä harjoitetaan opastusviestintää kolmella tasolla, joita ovat perustieto alueesta (esim. luontoon.fi), herättelevä (esim. av-esitykset, tapahtumat) ja syventävä (esim. ympäristökasvatus). Suunnittelun alueen muiden kohteiden osalta opastusviestintää harjoitetaan perustietotasolla. Luontokeskuksen kävijämäärä pysyy ennallaan tai lisääntyy muutamalla prosentilla talvikauden kehittämisen kautta. Kiinnostusta pidetään yllä tapahtumilla ja opastuspaketeilla sekä niistä tiedottamalla. Luontokeskuksen päätehtävä on olla luonnossa liikkumisen ja retkeilyn lähtöpiste alueella, tietopaikka sekä tapahtumien ja opastuspakettien tarjoaja.

- **Kestävän luontomatkailun edistäminen Pirkanmaan maakuntakaavan Seitsemisen–Helvetinjärven luontomatkailun kehittämisen kohdealueella.** Luontomatkailukäyttö kohdistuu pääsääntöisesti Seitsemisen kansallispuistoon, ja sitä kehitetään alueena, johon kestävä ja ympäristöä säästävä matkailutoiminta voi suojeluarvoja vaarantamatta tukeutua. Luontomatkailutoiminta koko suunnittelualueella on Metsähallituksen kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaista. Alueelle tehtiin luontomatkailusuunnitelma vuosina 2007–2008 yhteistyössä alueen matkailutoimijoiden kanssa. Kaikkien alueella toimivien yrittäjien kanssa tehdään myös luontomatkailun yhteistyösopimukset. Luontomatkailukäytön vaikutukset paikallistalouteen kasvavat matkailijoiden viipymän pitenemisen kautta, ja yrittäjät verkostoituvat. Ulkomaisten matkailijoiden osuus kävijöistä kasvaa. Luontomatkailusuunnitelmassa laadittu visio 2020 alueelle on seuraava: Seitsemisen–Helvetinjärvi-alueen luontomatkailu pohjautuu alueen vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin sekä vetovoimatekijöihin. Tavoitteena on, että alue on Pirkanmaan luonto- ja kulttuurimatkailun kärkikohde. Paikalliskulttuuria korostetaan. Tavoitteena on myös, että alue on valtakunnallisesti tunnettu ja kansainvälisesti kiinnostava kestävä matkailun kärkikohde.
- **Kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen ja suojelu.** Kulttuuriperintökohteet huomioidaan kaikessa suunnittelussa ja niitä käytetään myös opastuksessa. Kohteita kunnostetaan erillisten suunnitelmien mukaan.

4 Alueiden käytön vyöhykkeet

4.1 Vyöhykkeistämisen perusteet

Suunnittelualueen jako maankäytön vyöhykkeisiin perustuu kunkin vyöhykkeen pääasialliseen tavoiteltuun käyttömuotoon. Vyöhykejaolla ohjataan alueen hoitoa ja käyttöä.

Syrjävyöhyke on alue, joka pyritään pitämään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena. Vyöhykkeellä voi olla yksittäisiä palvelurakenteita tai siirtymä- ja liityntäreittejä, mutta sinne ei kohdisteta laajamittaista virkistyskäyttöä eikä rakenneta uusia palveluita. Syrjävyöhykkeellä liikuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti.

Virkistysvyöhyke on virkistyskäytön painopistealue, jonne ohjataan suurin osa kävijämäärästä. Virkistysvyöhykkeelle sijoitetaan tärkeimmät palvelurakenteet ja ensisijaiset retkeilyreitit. Virkistysvyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita.

Kulttuurivyöhyke muodostuu arvokkaista rakennuksista ympäristöineen sekä perinnebiotooppi-kohteista. Tavoitteena on säilyttää perinteiseen käyttöön perustuvat luontotyypit ja rakennettu ympäristö. Kulttuurivyöhyke on informatiivinen vyöhyke.

Rajoitusvyöhyke on alue, jolla eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen edellyttää kävijöitä koskevien liikkumis- tai muiden rajoitusten asettamista. Kävijöitä koskevat rajoitukset voivat olla myös määräaikaista. Rajoitusvyöhykkeelle ei sijoiteta palvelurakenteita eikä ohjata kävijöitä. Rajoitusvyöhyke toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestyssäännöllä tai alueen perustamissääöksellä. Järjestyssääntöluonnos esitetään hoito- ja käyttösuunnitelmassa (hks), ja se käy suunnitelman vahvistamisen jälkeen erillisellä lausuntokierroksella. Metsähallituksen luontopalvelujohtaja vahvistaa järjestyssäännön, ja siitä kuulutetaan Virallisessa lehdessä sekä paikallisissa sanomalehdissä. Asianosaisilla on tilaisuus hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Lainvoiman saanut järjestyssääntö viedään Finlexin normitietokantaan.

4.2 Suunnittelualueen vyöhykejako

4.2.1 Seitsemisen kansallispuisto

Seitsemisen kansallispuistossa on virkistys-, syrjä-, kulttuuri- ja rajoitusvyöhykettä. Pääosa puistosta on syrjävyöhykettä. Vyöhykkeiden pinta-alat on esitelty taulukossa 16.

Suunnittelualueen vyöhykejaossa kulttuurivyöhyke on päällekkäinen sekä syrjä- että virkistysvyöhykkeen kanssa, joten vyöhykkeiden yhteenlaskettu pinta-ala on hieman suunnittelualueen todellista pinta-alaa suurempi. Vyöhykejako on esitetty kuvassa 21.

Taulukko 16. Seitsemisen kansallispuiston vyöhykkeiden pinta-alat. * = päällekkäinen syrjä- ja virkistysvyöhykkeen kanssa.

Vyöhyke	Pinta-ala ha	% puiston pinta-alasta
Syrjävyöhyke	2 417	53
Virkistysvyöhyke	1 316	29
Rajoitusvyöhyke	792	18
Kulttuurivyöhyke*	18	0,4

Seitsemisen kansallispuiston syrjävyöhykkeet

Pääosa kansallispuistosta on syrjävyöhykettä. Se on laajuudeltaan noin 2 417 ha ja kattaa noin 53 % kansallispuiston pinta-alasta. Puiston koillisosa on kokonaan syrjävyöhykettä, kuten myös Hirviharju.

Seitsemisen kansallispuiston virkistysvyöhykkeet

Kansallispuiston virkistysvyöhyke on 1 316 ha, ja se kattaa noin 29 % kansallispuiston pinta-alasta. Virkistysvyöhykkeeseen kuuluu lähinnä puiston länsi- ja keskiosia, joissa sijaitsee suurin osa puiston palveluista. Virkistyskäyttö painottuu pitkänomaisen Seitsemisharjun lisäksi Kovero–Pitkäjärvi–Multiharju-akselille sekä Soljastensuon–Liesijärven akselille.

Seitsemisen kansallispuiston rajoitusvyöhykkeet

Rajoitusvyöhykkeet ovat kooltaan yhteensä 792 ha ja kattavat 18 % kansallispuiston pinta-alasta. Rajoitusvyöhykkeitä esitetään perustettaviksi Soljastensuon–Hauturinsuon alueelle (liikkuminen kielletty 1.4.–15.7.), Iso-Seitsemisjärvelle (liikkuminen kielletty 1.4.–15.7.), Multiharjulle (liikkuminen reittien ulkopuolella kielletty ympäri vuoden) sekä Pakkulankankaalle (liikkuminen reittien ulkopuolella kielletty ympäri vuoden). Rajoitusvyöhykkeen liikkumisrajoitukset vahvistetaan kansallispuiston järjestyssäännössä, ja ne perustuvat luonnonsuojelulakiin (1096/1996).

Suurin osa rajoitusvyöhykkeistä on jo voimassa olevia, vanhan järjestyssäännön nojalla perustettuja rajoitusosia. Rajoitusosia esitetään laajennettavaksi noin 286 ha verrattuna voimassa olevaan tilanteeseen. Laajennukset koskevat Soljastensuon–Hauturinsuon rajoitusvyöhykettä.

Seitsemisen tyyppisen alueen lajiston suojelussa suot, niillä olevat lammet ja järvet sekä kivennäismaat muodostavat kokonaisuuden. Kokonaisuuden suojelu paranee ottamalla rajoitusvyöhykkeeseen mukaan riittävästi myös kivennäismaita. Monelle lajille suon ja kivennäismaan reuna-alueet ovat tärkeitä elinympäristöjä. Kävijämäärä Seitsemisessä todennäköisesti myös kasvaa lähitulevaisuudessa. Rajoitusvyöhykkeillä varaudutaan siten myös ennakolta kasvun mahdollisesti aiheuttamaan häiriöön. Rajoitusvyöhykkeiden rajoja on yksinkertaistettu myös teknisistä syistä, jotta vyöhykkeen merkitseminen maastoon olisi jatkossa helpompaa. Pesimärauhaa tarvitsevia lajeja Soljastensuon–Hauturinsuon alueella ovat mm. kurki, kapustarinta ja useat kahlaajat, kaakkuri, laulujoutsen, pikkusieppo, ruokokerttunen, keltävästäräkki, pohjantikka, viirupöllö ja riekko. Lisäksi Soljastensuon–Hauturinsuon rajoitusvyöhykkeellä on metson ja teeren soidinalue.

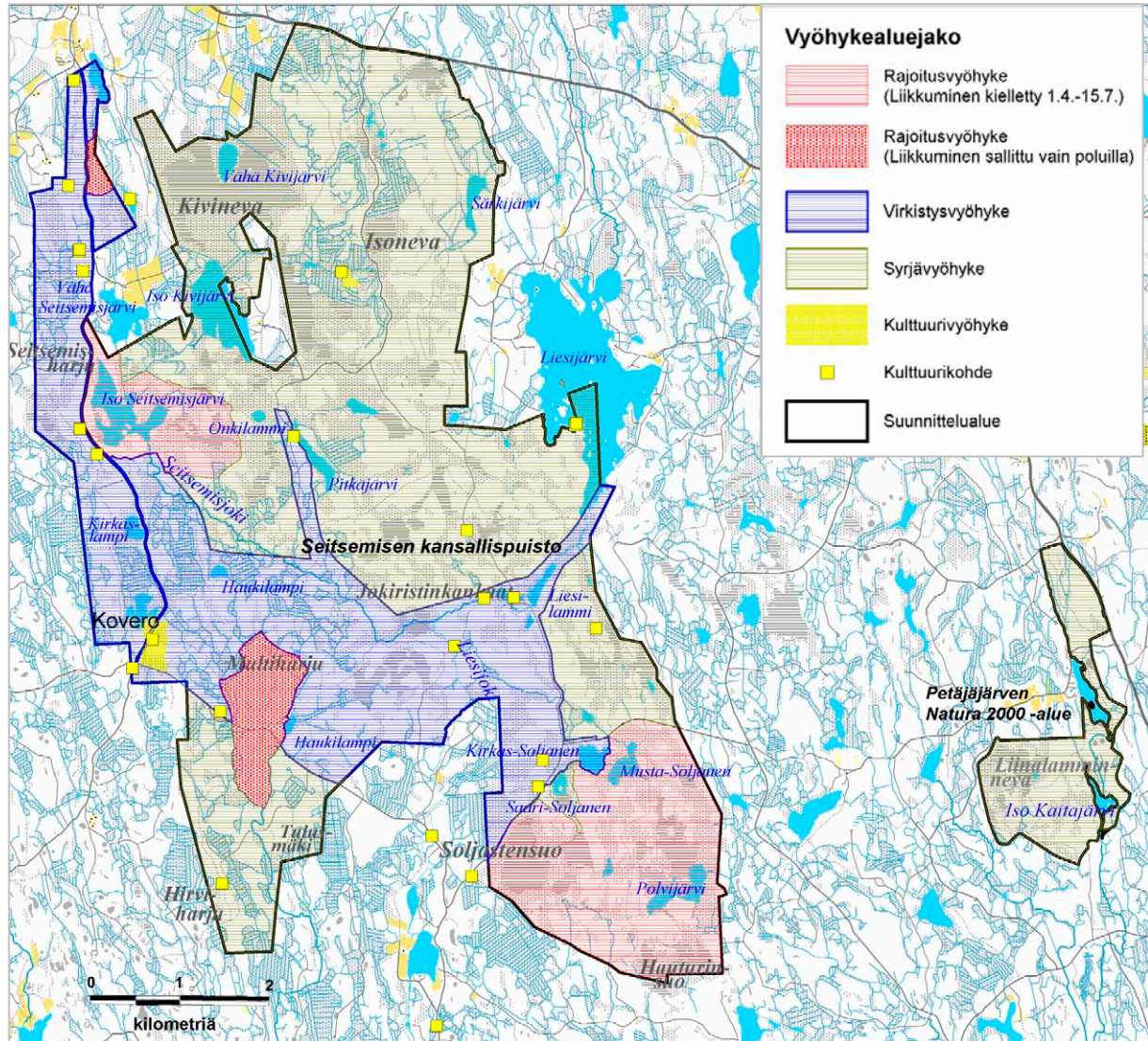
Multiharjun ja Pakkulankankaan rajoitusvyöhykkeet ovat tarpeen jyrkkärinteisten harjualueiden kasvillisuuden suojelemiseksi kävijöiden aiheuttamalta kulumiselta. Etenkin Multiharjun luontopolun varrella riski kulumisvaurioille on suuri. Liikkumisrajoitus tukee myös vanhoja metsiä elinympäristönään suosivien lintujen – mm. kanahaukan, viirupöllön ja metson – suojelua.

Seitsemisen kansallispuiston kulttuurivyöhykkeet

Kulttuurivyöhykettä on noin 18 ha. Suurin osa pinta-alasta tulee Koveron (noin 14 ha) ja Löytyn (noin 3 ha) perinnebiotooppikohteista. Molemmilla kohteilla on myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakenteita. Kulttuurivyöhykkeen pistemäisiä kohteita on yhteensä 21 kpl. Kulttuuri-kohteiden hoito on käsitelty luvuissa 2.6.2 ja 6.

4.2.2 Petäjäjärven Natura 2000 -alue

Petäjäjärven Natura 2000 -alue kuuluu kokonaisuudessaan syrjävyöhykkeeseen (249 ha). Alueelle ei rakenneta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä. Vanhat palvelurakenteet puretaan. Alue ei myöskään tarvitse erillisiä rajoitusvyöhykkeitä mm. vähäisen kävijämäärän takia. (kuva 21)

Kuva 21. Seitsemisen kansallispuiston ja Petäjäjärven Natura 2000 -alueen vyöhykejako. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

4.2.3 Aurejärven Natura 2000 -alue

Pääosa Aurejärven Natura 2000 -alueesta on syrjävyöhykettä. Lisäksi alueelle esitetään perustettavaksi pienialaista rajoitusvyöhykettä Paskokarin alueelle. (taulukko 17, kuva 22)

Taulukko 17. Aurejärven vyöhykkeiden pinta-alat.

Vyöhyke	Pinta-ala ha	% alueen kokonaispinta-alasta
Syrjävyöhyke	659	96
Rajoitusvyöhyke	15	4

Aurejärven Natura 2000 -alueen syrjävyöhykkeet

Syrjävyöhykettä on noin 659 ha, noin 96 % koko Natura 2000 -alueen koosta. Alueella on jonkin verran palvelurakenteita sekä Villi Pohjolan vuokrakämpä. Syrjävyöhykkeelle ei rakenneta uusia palveluvarustuksia eikä laajenneta vanhoja.

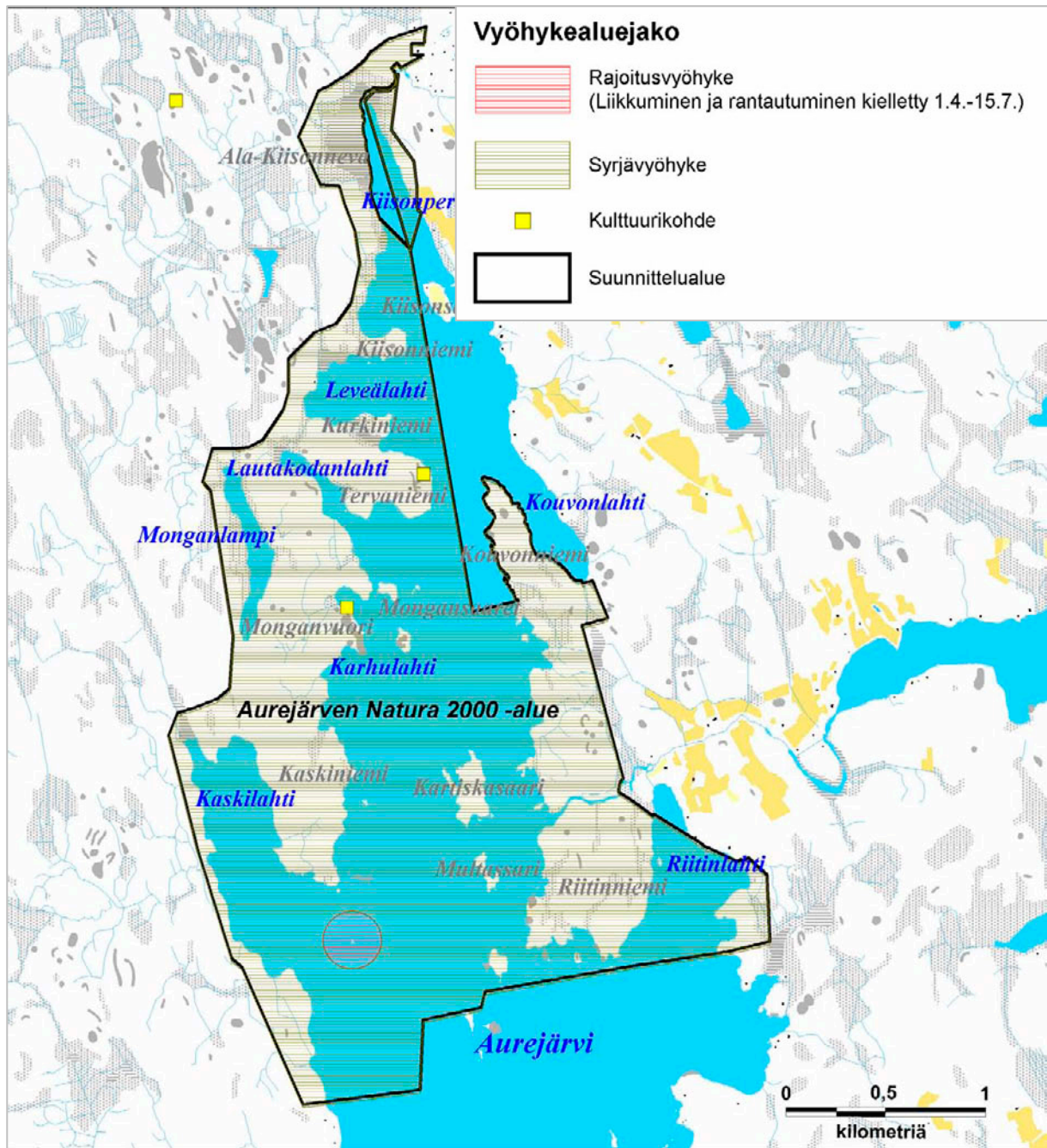
Aurejärven Natura 2000 -alueen rajoitusvyöhykkeet

Aurejärvelle esitetään perustettavaksi Paskokarin rajoitusvyöhyke (noin 15 ha), joka on noin 4 % koko Aurejärven Natura 2000 -alueen pinta-alasta. Paskokarilla liikkuminen ja rantautuminen on kielletty 1.4.–15.7. Rajoitusvyöhykkeen perusteena on uhanalaisen linnuston pesimärauhan suojeleminen karilla. Rajoitusvyöhykkeen liikkumisrajoitukset vahvistetaan alueen perustamissäädöksessä, ja ne perustuvat luonnonsuojelulakiin (1096/1996).

4.2.4 Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue

Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue kuuluu kokonaisuudessaan syrjävyöhykkeeseen (88 ha). Alueelle ei rakenneta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä. Alue ei myöskään tarvitse erillisiä rajoitusvyöhykkeitä mm. vähäisen kävijämäärän takia.

Kuva 22. Aurejärven Natura 2000 -alueen vyöhykejako. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

5 Luonnonsuojelu ja -hoito

5.1 Tavoitteet

5.1.1 Metsät

Tavoitteena on suunnittelualueen metsien kehittyminen edelleen lähemmäksi luonnontilaa. Aktiivisilla hoitotoimilla saadaan lisäyksi luonnontilaisten metsien rakennepiirteitä – kuten lahoppuuta, palanutta puuta sekä erirakenteisuutta. Alueen aikaisempi tai suunnittelukaudella tehtävä ennallistaminen ei kuitenkaan tuota vielä suunnittelukauden kuluessa lisää boreaaliseksi luonnonmetsäksi luokiteltavia metsiä.

Pitemmän aikavälin tavoitteena lahoppuun määrälle kaikilla alueilla on vähintään 30 m³/ha kivennäismailla (Ympäristöministeriö 2003). Suunnitelmakaudella tavoitellaan kohteesta riippuen muutaman kuution lisäyksiä lahoppumääriin. Seuraavalla suunnittelukaudella (2018–2028) tarkastellaan lahoppuun määrän lisäämistavoitteita uudelleen (vrt. ennallistamistyöryhmän mietinnön tavoitteet vuoteen 2023, Ympäristöministeriö 2003).

Seitsemisen kansallispuistossa tavoitteena on 20 m³/ha lahoppuuta kivennäismailla vuoteen 2018 mennessä. Aurejärvellä, Raattaniemi–Vekaraniemen alueella sekä Petäjäjärvellä tavoitteena on muutaman kuution lahoppuulisäys/ha. Petäjäjärvellä lahoppuulisäys syntyy pelkästään luontaisesti ja Seitsemisen kansallispuistossa pääsääntöisesti ennallistamisen seurauksena. Aurejärvellä ja Raattaniemi–Vekaraniemellä lahoppu lisääntyy suunnitelmakaudella mahdollisesti myös osin ennallistamisen kautta.

Seitsemisen kansallispuisto kuuluu valtakunnallisiin palojatkumoalueisiin. Polttoja voidaan kohdentaa nuorten tasaikäisten metsien lisäksi myös järeämpiin ja rakenteeltaan monipuolisempiin metsiin. Mahdolliset järeämpiin metsien poltot tehdään alueella pystypolttoina, jolloin palaneen puun lisäksi saadaan myös järeämpää lahoppuuta. Lisäksi pyritään häivyttämään vanhoja kuvio-rajvoja.

Alueiden ympäristöstä voidaan suojella vapaaehtoisilla Metso-ohjelman keinoilla kohteita, jotka tukevat alueiden suojeluarvoja ja niiden säilymistä.

5.1.2 Suot ja vesistöt

Tavoitteena on suunnittelualueen soiden ja vesistöjen kehittyminen edelleen lähemmäksi luonnontilaa. Aktiivisilla hoitotoimilla saadaan soiden vesitalous lähemmäksi luonnontilaisten soiden vesitaloutta. Alueen aikaisempi tai suunnittelukaudella tehtävä ennallistaminen ei kuitenkaan tuota vielä suunnittelukauden kuluessa lisää luonnontilaisiksi soiksi luokiteltavia soita.

Aurejärven Natura 2000 -alueen soiden ennallistaminen edesauttaa myös Aurejärven veden laadun tilan paranemista. Koska järveen laskee vesiä suurelta alueelta, ei kuitenkaan voida olettaa ainoastaan Aurejärven Natura 2000 -alueen soiden ennallistamisen vaikutuksen olevan kovin merkittävä.

5.1.3 Perinnebiotoopit

Perinnebiotooppien hoidon tavoitteena alueella on eri perinnebiotooppityyppien (niittyjen, hakojen ja metsälaitumien) ominaispiirteiden säilyttäminen ja vahvistaminen perinteisen kaltaisten hoitotoimien avulla. Tavoitteena on avointen pienruohoisten niitty laikkujen lisääntyminen. Hoitossa otetaan myös entistä selvemmin huomioon maisemanhoidolliset tekijät. Tarkoituksena on tehostaa jo hoidon piirissä olevien kohteiden hoitoa. Lisäksi vanhojen kohteiden läheisyydessä hoidettavaa aluetta laajennetaan alueille, joita on aiemmin hoidettu osana tilojen peltoalueita tai perinneympäristöä. Tavoitteena on tuottaa alueelle 2,4 ha uutta perinnebiotooppia, josta 0,37 ha on potentiaalista hakamaata ja loput metsälaidunta.

Hoidon tavoitteena on alueen nykyisen perinnebiotooppilajiston säilyttäminen ja sen elinolosuhteiden parantaminen niin, että nykyiset esiintymät voivat myös laajentua. Tavoitteena on, että hakamaabiotooppikuvioilta tavataan ketonoidanlukkoa ja pussikämmekkää sekä vähintään neljää seuraavista laiduntamisesta ja/tai niittämisestä riippuvaisista kasvilajeista: jäkki, tuoksusimake, aho-orvokki, ahojäkkärä, päivänkakkara ja harakankello. Niittybiotooppikuvioilla tulisi kasvaa vastaavasti ketoneilikkaa ja vähintään viittä lajia seuraavista: mäkitervakko, nurmitatar, nurmikohokki, tuoksusimake, harakankello, jäkki ja päivänkakkara.

Koveron tilan hoidettavan perinnemaiseman alueelta tavataan kahta eri Natura 2000 -luontotyyppiä: hakamaita (9070) sekä puustoisia soita (91D0). Näiden luonne otetaan huomioon suunniteltaessa hoitotoimia alueelle.

5.1.4 Lajisto

Vanhojen metsien lajiston suhteen tavoitteena on esiintymien säilyminen sekä lisääntyminen luonnonmetsäytimiä ympäröivissä ennallistetuissa metsissä. Suunnittelualueen vanhojen metsien uhanalaisen lajiston osalta tärkein metsien resurssi on lahopuu. Uhanalaisia lajeja alueella löytyy lähinnä linnuista, käävistä, jäkälistä ja hyönteisistä. Uhanalaisen metsälajiston esiintymistä turvataan metsien ennallistamisella, lähinnä lahopuun tuottamisella.

Uhanalaisten kasvilajien osalta tärkeintä on jatkaa ja parantaa Seitsemisen kansallispuiston perinnebiotooppien tuloksetta hoitoa. Perinnebiotoopeilla kasvavien uhanalaisten kasvilajien – kuten ketoneilikan, pussikämmekän ja ketonoidanlukon – suojelun tavoitteena on sekä turvata esiintymät että mahdollisuuksien mukaan saada ko. lajit levittäytymään laajemmalle alueelle.

5.2 Toimenpiteet

5.2.1 Metsät

Seitsemisen alueella ylläpidetään palojatkumoa valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti (Päivinen & Aapala 2007). Seitsemisen kansallispuiston metsien ennallistamisen suunnitelma vuoteen 2018 toteutetaan loppuun. Ennallistettavaa on yhteensä 80 ha, joista lahopuun lisäystä 45 ha, polttoa 20 ha ja pienaukottusta 15 ha. (kuva 23)

Raattaniemi–Vekaraniemessä, Petäjäjärvellä sekä Aurejärvellä tehdään suunnitelmakaudella metsien ennallistamistarpeen arviointi. Mikäli nähdään tarpeelliseksi, tehdään ennallistamissuunnitelmat. Suunnitelmat sisältävät Natura-tarveharkinnan. Ennallistamistoimien toteutus voidaan aloittaa jo suunnitelmakaudella.

Aurejärvellä Kaskiniemen tarpeettomat metsäautotiepiستتت suljetaan viimeisen haaran alusta ja jätetään umpeutumaan itsestään.

5.2.2 Suot ja vesistöt

Seitsemisen kansallispuistossa ennallistetaan valmiin soiden ennallistamissuunnitelman mukaisesti keidassoita 30 ha ja korpia 15 ha. Mahdollisia tarvittavia korjaavia toimenpiteitä tehdään kevyen toimenpidesuunnittelun avulla. Soljastensuon suljettu tie ennallistetaan. (kuva 23)

Liesijoella tehdään kunnostamistarpeen arviointi ja mahdollisesti kunnostamissuunnitelma.

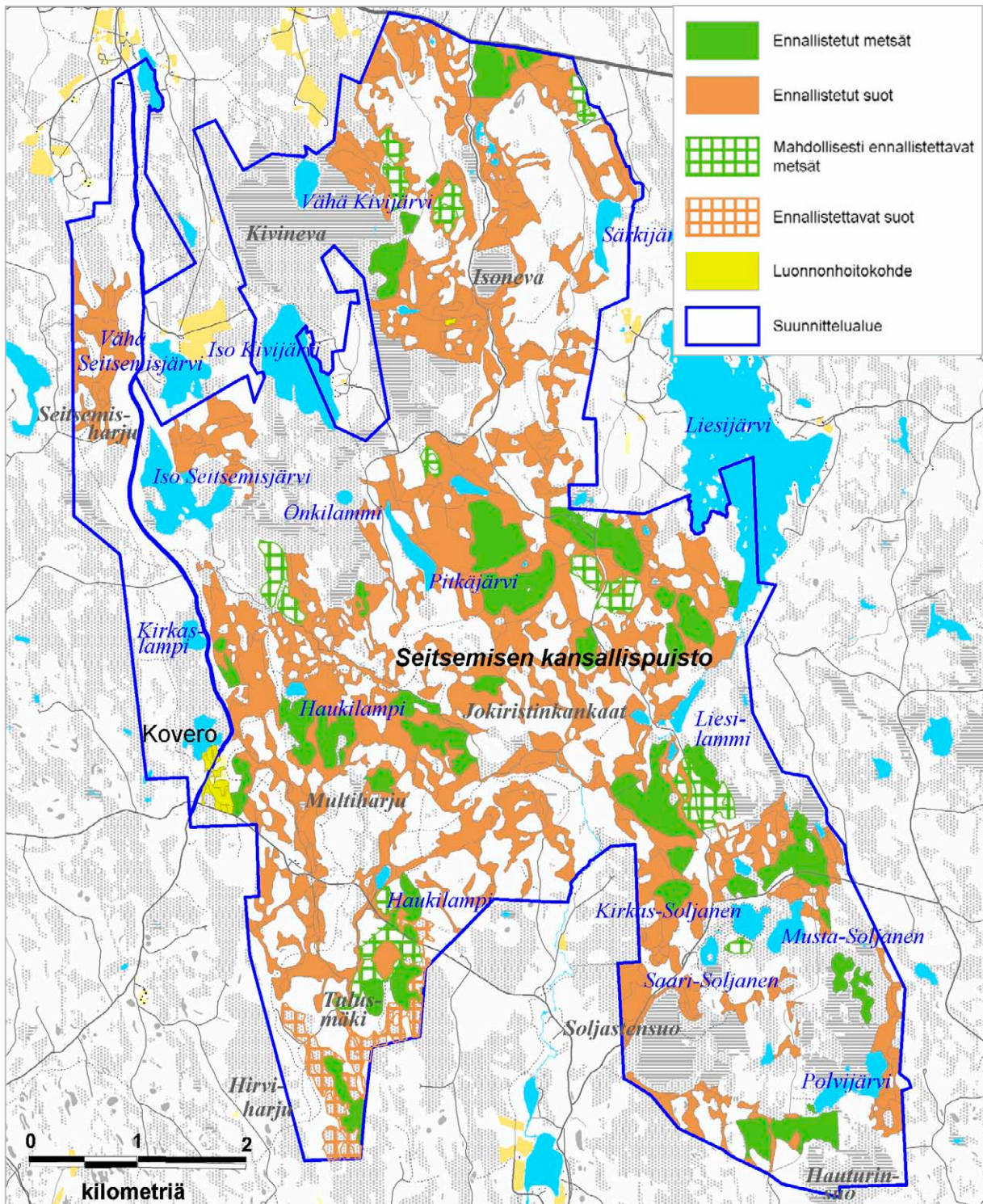
Raattaniemi–Vekaraniemessä, Petäjäjärvellä sekä Aurejärvellä tehdään suunnitelmakaudella soiden ennallistamistarpeen arviointi. Mikäli nähdään tarpeelliseksi, tehdään ennallistamissuunnitelmat. Ennallistamistoimien toteutus voidaan aloittaa jo suunnitelmakaudella. Kaikki suunnitelmat sisältävät Natura-tarveharkinnan.

5.2.3 Perinnebiotoopit

Seitsemisen kansallispuiston perinnebiotooppien hoidossa toteutetaan hoitosuunnitelmaa (Paasi-vaara 2007).

Tavoitteisiin pyritään pääsemään avoimuutta, valoa ja lämpöä vaativien lajien elinolosuhteita parantamalla – etenkin varjostavaa korkeaa niittykasvillisuutta madaltamalla, taimettuneita kohtia raivaamalla sekä tyypeä suosivaa kasvillisuutta vähentämällä. Suurin muutos alueiden aiempaan hoitoon verrattuna on laiduntajamäärien selvä nostaminen kaikilla Koveron ja Löytyn hoitokuvioilla. Tarkoituksena on, että etenkin niityille jäävien ravinteiden kokonaismäärä vähenisi selvästi nykyisestä. Lisäksi tavoitteena on määrätietoinen ongelmakasvien – kuten nokkosien ja valdelman – vähentäminen. (kuva 23)

Keskeisimmät hoitomenetelmät ovat kohteiden vuosittainen laiduntaminen, niittäminen sekä ajoittainen raivaaminen. Tehdyistä hoitotoimenpiteistä pidetään kirjaa Metsähallituksen perinnebiotooppien seurannan ohjeiden mukaisesti, jotta toimenpiteiden vaikutuksia sekä toimivuutta voidaan helpommin seurata ja arvioida sekä tarvittaessa muuttaa. Perinnebiotooppien hoidossa käytetään ensisijaisena menetelmänä laidunnusta, mutta arvokkaita kohteita hoidetaan tarvittaessa myös niittämällä. Niittojäte kerätään tarkasti pois, jotta ravinteiden määrää niityillä saadaan vähennettyä. Osa toimenpiteistä on kertaluontoisia peruskunnostustoimenpiteitä.

Kuva 23. Seitsemisen kansallispuiston soiden ja metsien ennallistamiskohteet ja perinnebiotooppien hoitokohteet. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

5.2.4 Lajisto

Lajiston turvaamiseen ja säilymiseen voidaan vaikuttaa aktiivisesti hoitotoimilla sekä virkistyskäytön ohjaamisella. Uhanalaiset linnut, käävät, jäkälät ja hyönteiset hyötyvät sekä soiden että metsien ennallistamisesta. Alueella tavattu uhanalainen kasvilajisto hyötyy lähinnä perinnebiotooppien hoidosta. Lisäksi lintulajit hyötyvät pesimäaikaisten rajoitusvyöhykkeiden laajentamisesta (ks. luku 4.2).

Uhanalaisen lajiston osalta seurataan nykyisten esiintymien tilaa ja kartoitetaan mahdolliset uudet hoidetut alueet potentiaalisten lajien löytämiseksi (esim. ketonoidanlukko, pussikämmekä ja ketoneilikka perinnebiotoopeilla). Raportointi ja seuranta tehdään Hertta-ohjelman avulla. Valmis-teilla on myös valtakunnallinen perinnebiotooppien seurantaverkosto, ja tarvittaessa Koveroon voidaan perustaa seurantanäyteala. Aurejärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen alueilta pyritään tekemään kääpä- ja sammalinventoinnit. Selkärangattoman lajiston osalta alueilla suoritetaan ennallistamisseurantoihin liittyviä pyyntejä kauden aikana.

Kaikille suunnittelualan kohteille voidaan rakentaa tarvittaessa tekopesiä tai pönttöjä lintujen pesimismahdollisuuksien turvaamiseksi. Uhanalaisten tai muiden huomionarvoisten lajien siirto-istutukset suunnittelualueella ovat tarvittaessa mahdollisia. Tällaisia lajeja voivat olla esimerkiksi kuukkeli ja uhanalaisten lajien ravintokasvit. Rauhoitettujen, erityisesti suojeltavien ja direktiivin liitteiden IV a ja b lajien rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen tarvitaan alueellisen ympäristökeskuksen lupa (Luonnonsuojelulaki 48 §). Haitalliset tulokaskasvilajit poistetaan alueilta.

Kaikista lajiston suojeluun liittyvistä toimenpiteistä tehdään erilliset toimenpidesuunnitelmat, jotka sisältävät Natura-tarveharkinnan.

5.3 Seuranta

Hks-kaudella tehtävien luonnonsuojelutoimenpiteiden vaikutuksia seurataan Metsähallituksessa yleisesti noudatettavien ohjeiden (mm. Päivinen & Aapala 2007) mukaisesti. Seurannan tavoitteena on varmistaa tehtyjen toimenpiteiden onnistuminen. Niillä myös tuotetaan tietoa toimien vaikutuksista ja luodaan edellytyksiä hoitotoimissa käytettyjen menetelmien kehitystyölle.

Seitsemien on yksi valtakunnallisen metsien ennallistamisen seurantaverkoston kohde. Ennallistamistoimien vaikutuksia seurataan pysyvillä koealoilla lahopuunlisäys- ja pienaukotuskohteilla. Lahopuunlisäyskohteilla seurataan kääpä- ja kovakuoriaislajistoa ja pienaukotuskohteilla puustorakenteen kehittymistä. Lisäksi metsien ennallistamisseurantaa palvelevaa tietoa kertyy Suomen ympäristökeskuksen pienaukotuskoealueilta Seitsemisestä.

Soiden ennallistamisen vaikutuksia seurataan seurantaohjeen (Päivinen & Aapala 2007) mukaisesti hoitoseurannoilla. Hoitoseurannassa tarkastellaan ennallistamisen teknistä onnistumista ja varmistetaan ennallistumisen käynnistyminen silmämääräisillä havainnoilla veden määrästä ja leviämisestä sekä kasvillisuudesta. Hoitoseuranta tehdään kaikilla ennallistetuilla soilla. Ennallistamisen onnistumista ja mahdollisesti tarvittavia jatkotoimenpiteitä tarkastellaan tarkemmin nykyisten ennallistamissuunnitelmien loppuunsaattamisen jälkeen.

Soiden ennallistamisen vaikutuksia kasvillisuuteen on seurattu Seitsemisessä SYKEN ja Metsähallituksen yhteistyönä 1980-luvun lopulta lähtien. Pysyvät koealat on merkitty maastoon, ja niiden inventointi on toistettu viimeksi vuonna 2003. Seurantojen varsin pitkät aikasarjat ovat arvokkaita, ja seurantojen jatkamiseen pyritään saamaan resursseja. Metsähallituksen seurantojen lisäksi Seitsemisessä on käynnissä Jyväskylän yliopiston tekemä soiden ennallistamistutkimus, jota jatketaan suunnittelukaudella, mikäli rahoitus järjestyy. Tutkimus tuottaa tietoa hks-kohteiden ennallistettujen soiden kehityksestä. Uusia ennallistettujen soiden seurantaverkoston kohteita ei todennäköisesti perusteta suunnittelualueen kohteille.

Valtakunnallinen perinnebiotooppien seurantasuunnitelma on parhaillaan tekeillä ja se valmistuu hks-kauden alussa. Perinnebiotooppien hoidon seurannassa noudatetaan valtakunnallista ohjeistusta ja Seitsemisen perinnebiotooppien hoitosuunnitelman (Paasivaara 2007) esityksiä.

Uhanalaisten lajien esiintymiä seurataan maastotarkastusten ja Hertta eliölajit -järjestelmään tallennettavien tietojen avulla. Lahopuumäärän kehittymistä seurataan Metsähallituksen paikkatietojärjestelmän (SutiGis) avulla.

6 Kulttuuriarvojen suojelu

6.1 Nykytila

Seitsemisen kansallispuistossa toteutettiin vuonna 2007 laajempi kulttuuriperintöinventoinnin pilotointi.

Inventointialueelta löydettiin kesän 2007 arkeologisessa inventoinnissa 30 muinaisjäännöskohdetta, joista 20 löytyi suunnittelualueelta. Alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

6.2 Tavoitteet

Kulttuuriarvojen suojelun tavoitteena on alueen historiasta ja kulttuuriperinnöstä kertovien kohteiden ja muinaisjäännösten säilyminen. Kulttuuriperintökohteet tarjoavat tietoa vanhoista elinkeinoista ja elämäntavasta.

Kansallispuiston alueen kulttuuriperintöä hyödynnetään luonto-opastuksessa ja -opetuksessa sekä luontomatkailussa. Kansallispuistossa on säilynyt monipuolisesti metsätalouteen liittyvää kulttuuriperintöä, jota tuodaan esille opasteissa ja Pitkäjärven kämpän ympäristössä. Muinaisjäännöksiä voidaan hyödyntää kestävästi, kun suunnittelu tehdään yhdessä Metsähallituksen kulttuuriperinnön erikoissuunnittelijan ja museoviranomaisten kanssa. Kohteiden hyödyntäminen voi vaatia hoitotoimenpiteitä. Erilaisia näyttöpoltoja sekä tervan ja hiilen valmistusta ei tehdä tunnetuilla historiallisilla kohteilla, vaan niitä varten luodaan omat sopivimmat alueet.

Koveroa kehitetään maataislajikkeiden ja -rotujen rekisteröitynä ylläpitäjänä yhteistyössä maatalouden tutkimuslaitosten kanssa.

6.3 Toimenpiteet

6.3.1 Rakennettu kulttuuriympäristö

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat suojellut rakennukset säilytetään ja niitä kunnostetaan museoviranomaisten ohjeiden ja erillisten toimenpidesuunnitelmien mukaisesti. Rakennusten osalta kiinnitetään huomiota erityisesti vesikattojen, alapohjien ja kengitysten kuntoon. Rakennuksia on kunnostettu museoviranomaisten ohjeiden mukaisesti, ja ne on kuntotarkastettava viiden vuoden välein yhteistyössä Museoviraston kanssa. Ennen korjausta korjattava kohde tai alue dokumentoidaan kuvaamalla ja kuvailemalla rakennetta sekä rakenteen kuntoa. Korjaustoimenpiteet dokumentoidaan.

Säännöllisesti toteutettavia rakennetun kulttuuriympäristön hoitotoimia ovat Koveron piha-alueiden ja peltojen pitäminen avoimina niittämällä ja laiduntamalla. Päärakennuksen kohdalla pitää seurata rakennuksen liikkeitä ja tarpeen mukaan myös mitata niitä. Pakarituvan kuistin kate on korjattava. Navetan nurkkakivet tulisi vääntää ja kiilata takaisin paikoilleen ja samalla selvittää syy siihen, miksi ne ovat liikkuneet. Aitan katto tulee uusiksi, jolloin kannattaa poistaa kaikki kerrokset ja tehdä kate alusrakenteista lähtien kuntoon. Niittynavettojen vajoaminen pitää estää, katot korjata sekä ympäristö raivata kuivemmaksi. (Laurila & Maukonen 2007)

Kiireellisimmät toimenpiteet Pitkäjärven kämpän suhteen ovat takajulkisivun portaan ja sen ympäristön korjaaminen, jotteivät seinähirret lahoa enempää. Viime korjauksessa uusittujen hirsien varausten tilkitseminen pellavariveellä tai sammalella mineraalivillan sijaan olisi suotavaa tehdä, jottei kosteana pysyvä villa aiheuttaisi hirsien lahoamista. Lisäksi pahimmin lahonneet multapenkkiä pitelevät, maata vasten olevat hirret kannattaa vaihtaa. Ikkunoista ne, joissa ei ole enää kittiä eikä listoja pitää korjata, jotteivät lasit lopulta putoa. Katon räystäskourut tulisi nostaa ja tukea oikean asentoonsa, jotteivät vedet valu seinille. Lisäksi katolta kannattaa harjata levä ja sammal pois. Mineraalivillan vaihto pellavariveeseen olisi myös tallin osalta suositeltavaa. Ulkopuolella kasvillisuus on päässyt rehottamaan liian lähelle rakennusta pitäen sen seinien alaosat kosteana. Hirret eivät kuitenkaan olleet vielä huonossa kunnossa, joten mitä pikemmin kasvillisuutta ympäriltä poistetaan, sitä parempi. Ikkunoissa oli käytetty vain puulistoja, mitkä osasta lasiruutuja puuttuivat. Listat tulisi palauttaa, jotta lasit eivät putoaisi. Huonoimmassa kunnossa on pärekatto. Pärekatto olisi syytä uusida, jotteivät hyväkuntoiset sisätilat kärsisi vesivaurioita. (Laurila & Maukonen 2007).

Kohteita esitellään yleisölle osana Metsähallituksen opastustoimintaa puistossa. Rakennusten käyttö opastukseen, kävijöiden huoltoon tai kohteen hoitoon liittyen turvaa kohteiden säilymistä ja kunnossapidon. Jos käyttö muuttuu, on toimenpiteet ja hoitotarpeet arvioitava uudestaan.

Mikäli suojelualueelta puretaan tai muuten hävitetään rakennuksia, otetaan niistä arkistoon tarvittavat valokuvat ja inventointitiedot. Rakennusten perustukset tai muu sopiva muisto jätetään todisteeksi alueen maankäytön vaiheista. Jos raunioitunutta, mutta historiallisesti merkittävää vanhaa rakennusta ei kunnosteta, se voidaan purkamisen sijasta myös jättää maatumana rauniona ja tarvittaessa suojata. Raunioituvien rakennusten ja rakenteiden turvallisuudesta tulee aina huolehtia. Suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa, ja niiden kunnostus- ja muutostyöt on tehtävä yhteistyössä museoviranomaisten kanssa.

Mahdolliset uudisrakennukset ja -rakenteet suunnitellaan ja sijoitetaan Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti siten, etteivät ne häiritse suojeltavia rakennus- ja perinnemaisemakokonaisuuksia. Uudisrakennuskohteet palvelevat alueen huoltoa ja virkistyskäyttöä.

Kulttuurihistoriallisten kohteiden yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja rakentamisessa tulee kaavamerkinnän mukaan kiinnittää erityistä huomiota kulttuurihistoriallisen arvon säilyttämiseen. Valtakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista ympäristöä ei tulisi turmella ympäristöön huonosti soveltuvalla rakentamisella, uusien liikenneväylien ja pääsähkolinjojen rakentamisella, maa-ainesten otolla tai muilla vastaavilla toimenpiteillä. Ennen merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulisi asiasta ottaa yhteys kunnan kaavoitusviranomaiseen ja museoviranomaisiin.

Rakennusten korjaus- ja kunnostustöissä otetaan huomioon myös niitä lepo- ja lisääntymispaikkoinaan käyttävät useat direktiivin lepakkolajit.

Ennen seuraavaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa alueella tehdään kaikkia historiallisia rakennusryhmiä kattava rakennetun perinnön inventointi.

6.3.2 Muinaisjäännökset

Kiinteät muinaisjäännökset on Suomessa rauhoitettu muinaismuistolailalla (295/1963). Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta.

Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Muinaismuistolaki rauhoittaa automaattisesti ilman eri toimenpiteitä lain piiriin kuuluvat kiinteät muinaisjäännökset ja kieltää sellaiset toimenpiteet, jotka saattavat olla vaaraksi muinaisjäännöksen säilymiselle. Kiinteillä muinaisjäännöksillä ei ole ikärajaa. Laki koskee niin esihistoriallisia kuin historiallisiakin kohteita. Nuorimpia suojelun piiriin luettuja kohteita ovat eräät toisen maailmansodan aikaiset puolustuslaitteet. Esihistoriallisen ajan kohteiden suojelusta vastaa Museoviraston arkeologian osasto ja historiallisen ajan kohteista Museoviraston rakennushistorian osasto.

Muinaismuistolaki määrää yleisen maankäyttöhankkeen tai kaavoituksen suunnittelijan selvittämään suunnitelman vaikutukset kiinteään muinaisjäännökseen. Lain mukaan yleisen tai suurehkon yksityisen työhanke toteuttajan on rahoitettava hankkeen aiheuttamat tutkimukset. Mikäli maata kaivettaessa löytyy kiinteä muinaisjäännös, laki määrää keskeyttämään työn ja ilmoittamaan asiasta Museovirastolle tai maakuntamuseolle.

Säännöllisesti toteutettavia muinaisjäännösten hoitotoimia on Korsukankaan korsun hoito erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti.

Museovirasto antaa ohjeita muinaisjäännösten hoidosta. Tärkeitä periaatteita hoidossa on, että muinaisjäännösalueella ei tehdä sellaisia toimenpiteitä, jotka vahingoittavat kohdetta tai rikkovat maanpintaa. Muinaisjäännösten läheisyydessä puustoon ja kasvillisuuteen voidaan kohdistaa toimenpiteitä metsänhoidon periaatteita noudattaen. Yleensä kaikki muinaisjäännösten näkyvissä rakenteissa kasvavat puut on hyvä poistaa, koska niiden juuret saattavat rikkoa jäännöstä. Suositeltavaa on, että metsätyö tehdään metsurityönä talvella mahdollisimman kevyellä kalustolla, jotta välttyttäisiin työn aiheuttamilta vahingoilta.

Muinaisjäännösten hoito-ohjeita on saatavilla mm. Museoviraston nettisivuilta (www.nba.fi/fi/mjhoito) ja Metsähallituksen julkaisussa Kiinteiden muinaisjäännösten hoito-opas (Metsähallitus 2002).

Kulttuuriperintökohteita voidaan merkitä maastoon, kun siihen nähdään tarve. Kohteet viedään Metsähallituksen Reiska-järjestelmään, jossa ne näkyvät ja voidaan ottaa huomioon toimenpiteiden suunnittelussa. Jos kohde otetaan virkistyskäyttöön, sille tehdään tarpeelliset hoito- ja suojaustoimenpiteet yhteistyössä Museoviraston kanssa ja laaditaan toimenpidesuunnitelma, jos on tarpeen.

Maastossa havaitut muinaisjäännöskohteet sijaitsevat melko laajalla alueella. Kohteista osa voidaan huomioida osana nykyistä polkuverkostoa. Jos kohteen todetaan sopivan virkistyskäyttöön, on syytä olla liikkumatta varsinaisen kohteen päällä.

Muinaismuistojen hoidon yhteydessä otetaan huomioon vaikutukset Natura-luontoarvoihin. Mahdolliset toimenpidesuunnitelmat sisältävät Natura-tarveharkinnan.

6.4 Seuranta

Suojeltujen rakennusten ja muinaisjäännösten kuntoa seurataan suojelumääräysten ja museoviranomaisten ohjeiden mukaisesti. Seurannassa käytetään Metsähallituksen paikkatietojärjestelmiä (Reiska ja SutiGis).

7 Luonnon käyttö

7.1 Retkeily

7.1.1 Nykytila

Suunnittelualan keskeisin luonnon virkistyskäytön ja retkeilyn alue on Seitsemisen kansallispuisto. Aurejärven Natura 2000 -alue on pääosin lähivirkistys- ja kesämökkikohde. Vanhojen metsien alueille ei ole suunnattu luonnon virkistyskäyttöä.

Seitsemisen kansallispuistossa tehdään lähinnä päiväretkiä sekä parin päivän vaellusretkiä. Nykyiset kävijät ovat pääosin päiväretkeilijöitä erityisesti Tampereen alueelta sekä lähikunnista, mutta myös pääkaupunkiseudulta. Kohderyhmistä merkittävimpiä ovat lapsiperheet, koululaiset sekä erilaiset ryhmäkävijät.

7.1.2 Tavoitteet

Kävijät ja kohderyhmät

Seitsemisen kansallispuistossa voidaan olettaa suunnittelukauden lopussa olevan vähintään 50 000 kävijää vuosittain. Lisäys tulee lähivirkistyskäytön todennäköisestä kasvamisesta sekä luontomatkailuyrittäjien asiakkaiden ja koululaisryhmien kautta.

Suunnittelualan kävijämäärä voi nousta nykyisestä tasosta jonkin verran, kun se toteutuu ohjautusti. Määrän lisääntyminen pyritään ohjaamaan erityisesti Seitsemisessä lumiselle ajalle (tällä hetkellä huomattavasti vähäisempi kävijämäärä, kulumisongelmat eivät niin suuret) sekä luontomatkailuyrittäjien asiakkaina (ohjattua liikkumista, jolloin kestävyys turvaaminen helpompaa). Aluetta kehitetään kuitenkin painopistealuekuvauksen mukaisesti koko vuoden retkikohteena.

Kävijämäärät tuntuvat olevan lievässä kasvussa. Mikäli lumiset talvet loppuvat, voi talvikäytön lisääntymisestä kuitenkin tulla myös kulumisongelmia. Hallittu pienempi kasvu voisi toteutua ympäristökasvatuksen ja luontomatkailun yritystoiminnan asiakkaiden kautta, jolloin se on ohjattua ja hallittua ryhmämatkailua eikä ole uhka luontoarvoille. Käyttö kohdistetaan tällöin kestäville paikoille: luontokeskukselle, Koveroon, Multiharjulle ja Soljasille.

Palveluita tarjotaan ja kehitetään edelleen puiston nykyisille kävijäryhmille: lapsiperheille, koululaisille ja erilaisille ryhmämatkailijoille. Uusina kohderyhminä on tunnistettu liikuntaesteiset (sisältäen myös kehitysvammaiset, näkövammaiset) ja luontomatkailuyrittäjät asiakkaineen, joiden tarpeet pyritään ottamaan huomioon aiempaa paremmin. Myös ulkomaalaiset pyritään ottamaan aiempaa paremmin huomioon. Kohderyhminä ovat myös Seitsemisen kansallispuistoa lähivirkistyskohteena käyttävät paikalliset.

Aurejärven Natura 2000 -alue säilyy lähivirkistysalueena, ja kohderyhminä ovat paikalliset asukkaat sekä mökkiläiset. Oletettu kävijämäärä suunnittelukauden lopussa on noin 2 000/vuosi.

Palveluvarustus ja markkinointi

Retkeilypalveluvarustuksen kokonaistaso ja sijoittuminen on alueella pääosin kattava, joten toimenpiteet keskittyvät olemassa olevien taukopaikkojen palveluvarustuksen monipuolistamiseen ja tason nostamiseen. Tavoitteena on kehittää retkeilypalveluvarustuksesta korkea-laatuinen ja vetovoimainen sekä luonnonarvojen suojelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus. Palveluvarustuksen tulee soveltua visuaalisesti sekä alueen yleisilmeeseen että ko. paikan maisemaan. Palveluvarustuksen tulee täyttää turvallisuusvaatimukset sekä Metsähallituksen ympäristöjärjestelmän kriteerit. Palveluvarustusta uusittaessa parannetaan myös luontomatkailuyrittäjien toimintaedellytyksiä.

Seitsemisen kansallispuiston reitistöt on kehitetty rengasreittien varaan, jotka ovat palveluiltaan monipuolisia ja erilaiset kohderyhmät huomioonottavia. Tavoitteena on, että kävijät aiempaa paremmin löytävät itselleen parhaiten soveltuvan reittivaihtoehdon. Suositut käyntikohteet luontokeskus ja Kovero tarjoavat reittien lähtöpisteinä useita eritasoisia ja -mittaisia reittivaihtoehtoja. Reittien aloituspisteet ovat selkeitä ja näkyviä (varsinkin luontokeskuksella tärkeä selventää).

Pitkoksia voidaan korvata sorastamisella, mikäli se ei ole haitallista ko. suon hydrologian kannalta. Sorastus suunnitellaan aina kohdekohtaisesti luonnonsuojelun asiantuntemusta hyväksikäyttäen.

Seitsemisen kansallispuistoa **markkinoidaan** tunnettuna päiväretkikohteena ja pyritään viipymän pidentämiseen lähialueella luontomatkailuyrittäjien toiminnan kautta. Kansallispuistoa nostetaan aiempaa aktiivisemmin esiin myös ns. retkeilytaitojen harjoittelukohteena, sillä Seitsemisessä on turvallista harjoitella mm. vaellustaitoja (mm. etäisyydet palveluista ja tiestöstä ovat lyhyet). Kansallispuistoa markkinoidaan myös lasten puistona. Lapsiperheiden on helppo tehdä puistossa esim. yöpymisretkiä (mm. Haukilampi ja Soljanen). Taukopaikkojen mitoitus eri käyttäjäryhmille tarkennetaan markkinoinnissa: Isot ryhmät ohjataan heille soveltuville paikoille.

Palveluista viestitään ja markkinoidaan niin, että kävijä löytää helposti ja yhdestä paikasta kaiken tarvitsemansa tiedon ja myös sellaista tietoa, mitä ei osaa kysyä. Muita suunnittelualueen kohteita ei ole tarpeen markkinoida. Suunnittelualueen lähikohteista Riuttaskorpea markkinoidaan myös voimakkaasti vaihtoehtoisena käyntikohteena.

Kansallispuistoa halkovaa Pirkan Taival -reitistöä kehitetään yhteistyössä alueen kuntien ja yrittäjien kanssa. Tavoitteena on saada Pirkan Taipaleesta brandi ”Etelä-Suomen karhunkierros”.

Pirkanmaan puistoalue tarjoaa työharjoittelu- ja siviilipalveluspaikkoja Seitsemisen kansallispuistossa.

7.1.3 Toimenpiteet

Seitsemisen kansallispuisto

Uudet rakenteet

- Kirkas-Soljaselle rakennetaan ryhmille varattava keittokatos, jolla parannetaan myös luontomatkailuyrittäjien toimintaedellytyksiä. Soljasten alueelle tehdään myös kaivo.
- Liesijärvellä rakennetaan laavu toisen nuotiopaikan tilalle sekä laituri.
- Koveroon toteutetaan inva-wc ja tukirakenteet liikuntaesteisille.

- Hirviharjulle rakennetaan maisemaan sopeutuva taukopenkki.
- Multiharjulle rakennetaan kulunohjausaitoja estämään villien urien käyttöä. Kulunohjausaitoja tehdään myös Seitsemisen luontokeskuksen lähiluontopolun kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden pyyntikuoppien suojaamiseksi.
- Pitkäjärvelle joko korjataan vanha kaivo tai toteutetaan uusi.
- Pitkäjärvelle ja Soljasten alueelle toteutetaan hevospuomit.
- Seitsemisharjulle on mahdollista rakentaa näkötorni, mikäli rahoitus järjestyy.

Korjaukset ja muutokset

- Jokiristin telttailupaikkaa siirretään jokivartta alemmaksi helpommin huollettavaan paikkaan.
- Kirkaslammien keittokatos uusitaan, mikäli rahoitus järjestyy.
- Soljasten–Jaulin välisen polun linjaus tarkastellaan uudelleen ja kunnostetaan. Polku sorastetaan soveltuvin osin.
- Multiharjun lenkin huonokuntoiset pitkospuut korvataan uusilla.
- Koveron telttailupaikka uusitaan rakenteiden osalta paremmin isommille ryhmille sopivaksi. Esimerkiksi nuotiorinkiä voidaan suurentaa. Telttailualueita ei kuitenkaan raivata isommaksi.
- Huoltourat kunnostetaan, osaa joudutaan leventämään.
- Polkuverkosto uusitaan niiltä osin, kuin se on huonokuntoinen. Pitkoksia voidaan korvata sorastamisella, mikäli se ei ole haitallista ko. suon hydrologian kannalta. Sorastus suunnitellaan aina kohdekohtaisesti.
- Reitit nimetään ja merkitään maastoon selkeästi. Reitit luokitellaan Suomen Ladun reittiluokituksen mukaisesti vähintään keskeisten reitistöjen osalta.
- Tarvittaessa Liesijoen ylittävä silta korjataan esim. pyöräily/kävelysillaksi, jonka yli pääsee tarvittaessa myös hevostähtäillä ja huoltoajoneuvoilla.

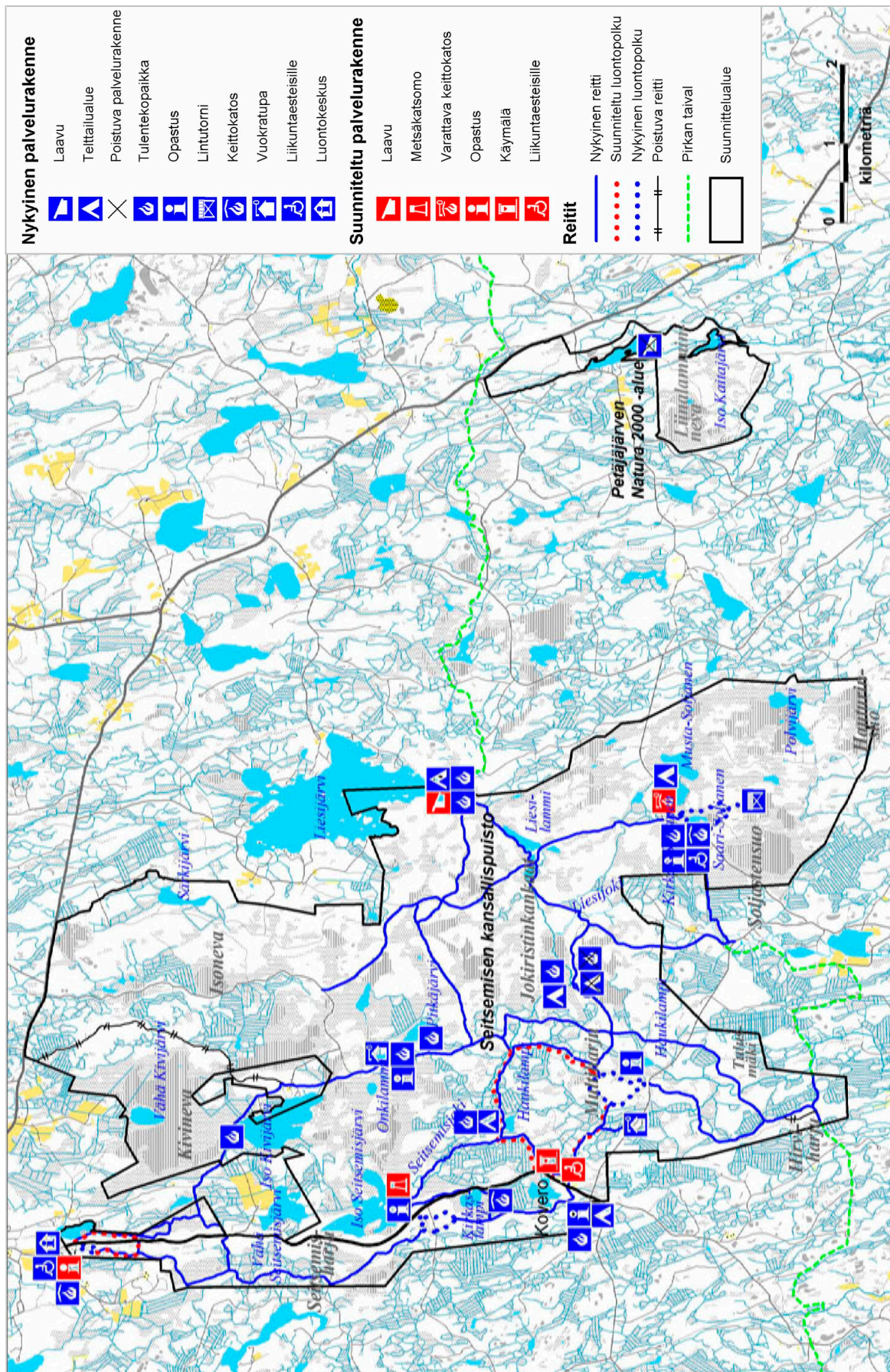
Poistettavat rakenteet ja palvelut

- Kansallispuistosta poistetaan Seitsemisjoen telttailupaikka.
- Puiston pohjoisosassa sijaitsevalle Kivijärvi–Kuru-tien väliselle pistopolulle ei enää ohjata retkeilijöitä. Viitoitukset puretaan, eikä reittiä enää huolleta.
- Hirviharjulla harjun päällä kulkevalle toiselle polulle ei enää ohjata kävijöitä. Viitoitukset puretaan.

Kansallispuiston rakenteiden ja reittien suunnitelma esitetään taulukossa 18 ja kuvassa 24.

Taulukko 18. Seitsemisen kansallispuiston rakenteet suunnittelukauden lopussa.

Tyyppi	Kpl	Tyyppi	Kpl
Aitarakennelma	25	Polttopuusuoja	13
Hevospuomi	2	Portti, veräjä	9
Jätehuoltorakennelma	3	Pysäköintialue	9
Kaivo	3	Pyöräily/kävelysilta	1
Keittokatos, grillikatos	3	Pöytäpenkki	7
Kohdeopaste	92	Rajakilpi, rajoituskilpi	25
Kuivakäymälä	19	Sisääntulotaulu	6
Laavu	1	Taukopenkki	1
Luontotori	2	Telttailualue	5
Maastoportaat	7	Tulentekopaikka	13
Matkailuvaunualue	2	Uimalaituri	6
Muu maastokaluste	2	Viitta, paikanmerkki	180

Kuva 24. Seitsemisen kansallispuiston ja Petäjäjärven Natura 2000 -alueen palvelurakenteet. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Reitistöt, aktiviteetit ja muut

Puistossa on mahdollista ratsastaa kaikilla moottoriajoneuvoille avoimilla teillä sekä lisäksi välillä Pitkäjärvi–Kivinenkangas–Liesilampi–Soljanen. Ko. kohteilla on mahdollista ajaa myös hevoskärryillä niiltä osin, kuin teiden kunto on siihen soveltuva. Puistoon ei suunnitella koiravaljakko-reittejä. Pyöräilyreiteiksi osoitetaan reitit Hirviharju–Tulusmäki–Pitkäjärvi–Kuruntie sekä Kivinenkangas–Tasainenkangas–Liesijärvi–Liesilampi–Soljanen. Pyöräily-yhteydet Pirkan Taimen -reitistöön säilytetään Hirviharjulla ja Liesijärvellä. Lisäksi pyöräilyä voi harrastaa alueella kulkevilla autoliikenteelle avoinna olevilla teillä. Yhteensä pyöräiltävää reittiä on puiston sisällä noin 33 km, ja puiston ulkopuolella reitistöt yhdistäen noin 7 km. Muualla alueen poluilla pyöräilyä ja ratsastusta esitetään kiellettäväksi järjestyssäännöllä (luku 11.5). (taulukko 19, kuva 25)

Puistossa on edelleen mahdollista hiihtää ja lumikenkäillä muuallakin kuin reiteillä. Lumikenkäilylle osoitetaan valmiita reittejä luontokeskukselta lähtevistä poluista. Hiihtoladut säilytetään perinteisen hiihtotavan latuina (noin 1,5 m leveinä); puistoon ei tehdä leveitä hiihtouria esim. luisteluhiihtoa varten eikä latu-uria pohjusteta. Metsähallitus ajaa hiihtolatuja lumitilanteen mukaan puiston sisällä noin 20 km. Särkilammin marjatilan matkailuyrittäjä ajaa latuja noin 14 km, josta noin puolet puiston ulkopuolella. Hiihtoladut merkitään maastoon. Hiihtoladuille voi olla tarpeen tehdä linjausmuutoksia välillä Haukilampi–Pitkäjärvi–Tuulimäki–Liesijärvi–Liesilampi. Mahdollisten linjausmuutosten ehtona on, että hiihtoladuille ei raivata minkäänlaista uraa eikä tehdä minkäänlaisia pohjustuksia eivätkä luontoarvot saa vaarantua. (taulukko 19, kuva 26)

Seitsemisharjun länsipuolelle voidaan tehdä yhdyslatu Koverosta luontokeskukselle käyttäen pääasiassa Metsähallituksen metsätalousaluetta. Myös kansallispuiston rajalinjaa voidaan käyttää hiihtoladun pohjana niiltä osin, kuin luontoarvot eivät sitä estä. Kansallispuiston sisälle latua ei länsiosassa tehdä. Metsätalousalueella ladun ylläpitäjän on tehtävä käyttöoikeussopimus Metsähallituksen metsätalouden tulosalueen kanssa. Ennen sopimuksen tekoa on suunniteltava linjaus ja tarpeelliset raivaukset sekä latu-uran pohjustustyöt. Latu-uraa ehdotetaan esim. kuntien ja matkailuyrittäjien perustettavaksi ja ylläpidettäväksi. (Matkailuyrittäjät voivat hakea esim. Leader-tukea.) Metsähallituksen luontopalvelut on mukana osallistumalla suunnitteluun ja markkinointiin. Latu lähtee luontokeskukselta (tai sen läheisyydestä); Sikomäen kohdalla voidaan myös tukeutua puiston polkulinjaukseen, mikäli linjaus puiston ulkopuolella osoittautuu mahdottomaksi. Polulle tai sen ympäristölle ei kuitenkaan saa tehdä mitään parannustöitä latu-uran vuoksi. Puiston paikoitusalueet pidetään nykyisen kaltaisina. Luontokeskuksen, Kirkkaanlamminkankaan ja Koveron parkkipaikkoja ei saa asfaltoida.

Taulukko 19. Seitsemisen kansallispuiston reitit suunnittelukauden lopussa.

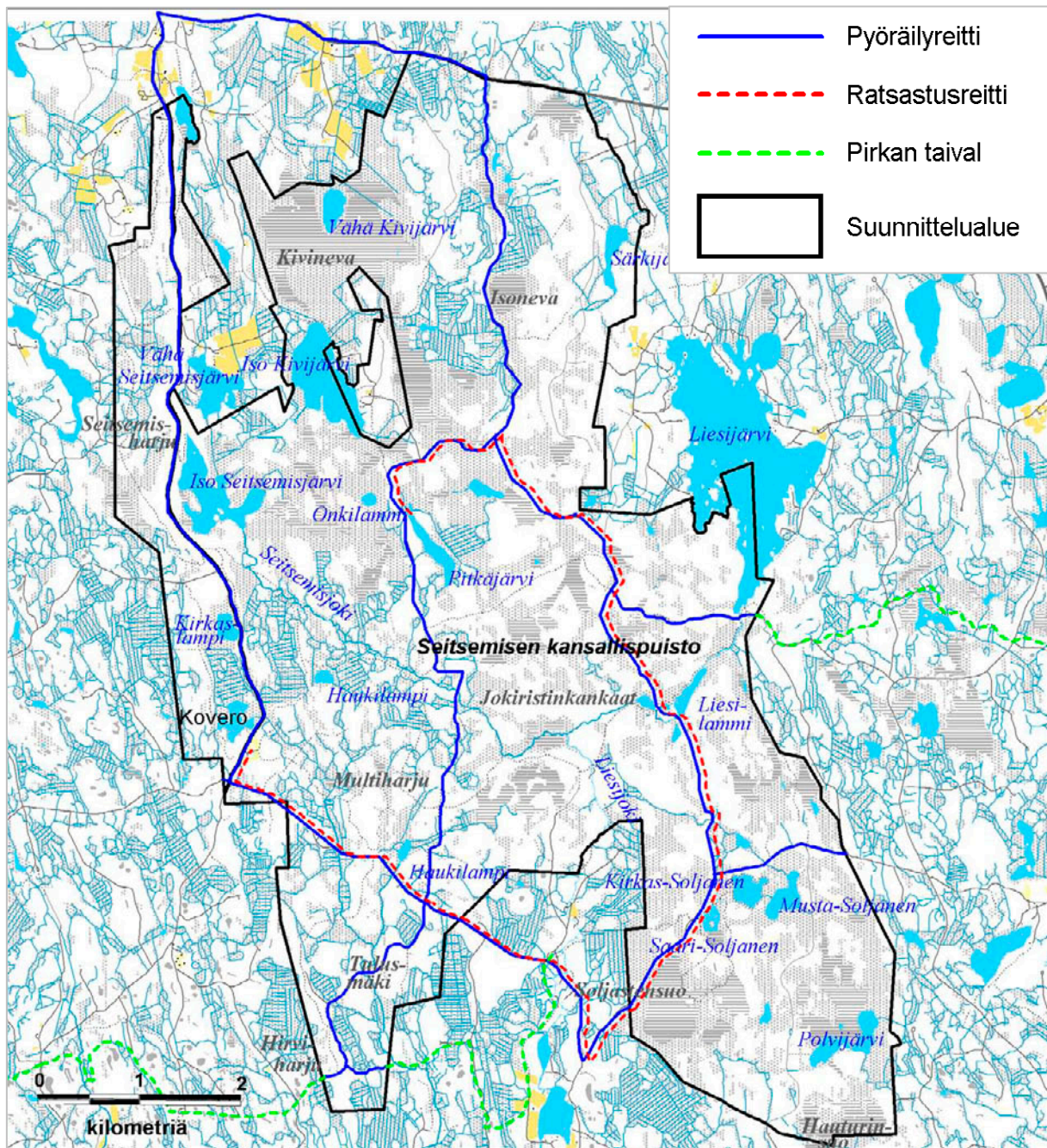
Tyyppi	Km
Kesäretkeilyreitti	44
Luontopolku	14
Pyöräilyreitti	33
Ratsastusreitti	12
Hiihtoladut	27
Yhteensä	130

Korttesalon kämppä

Kämppää ylläpidetään majoitus- ja kulttuurikohteena. Sitä vuokrataan ainoastaan kesäkaudella opetuskäyttöön leirikouluille. Kämppää ei vuokrata yleiseen käyttöön.

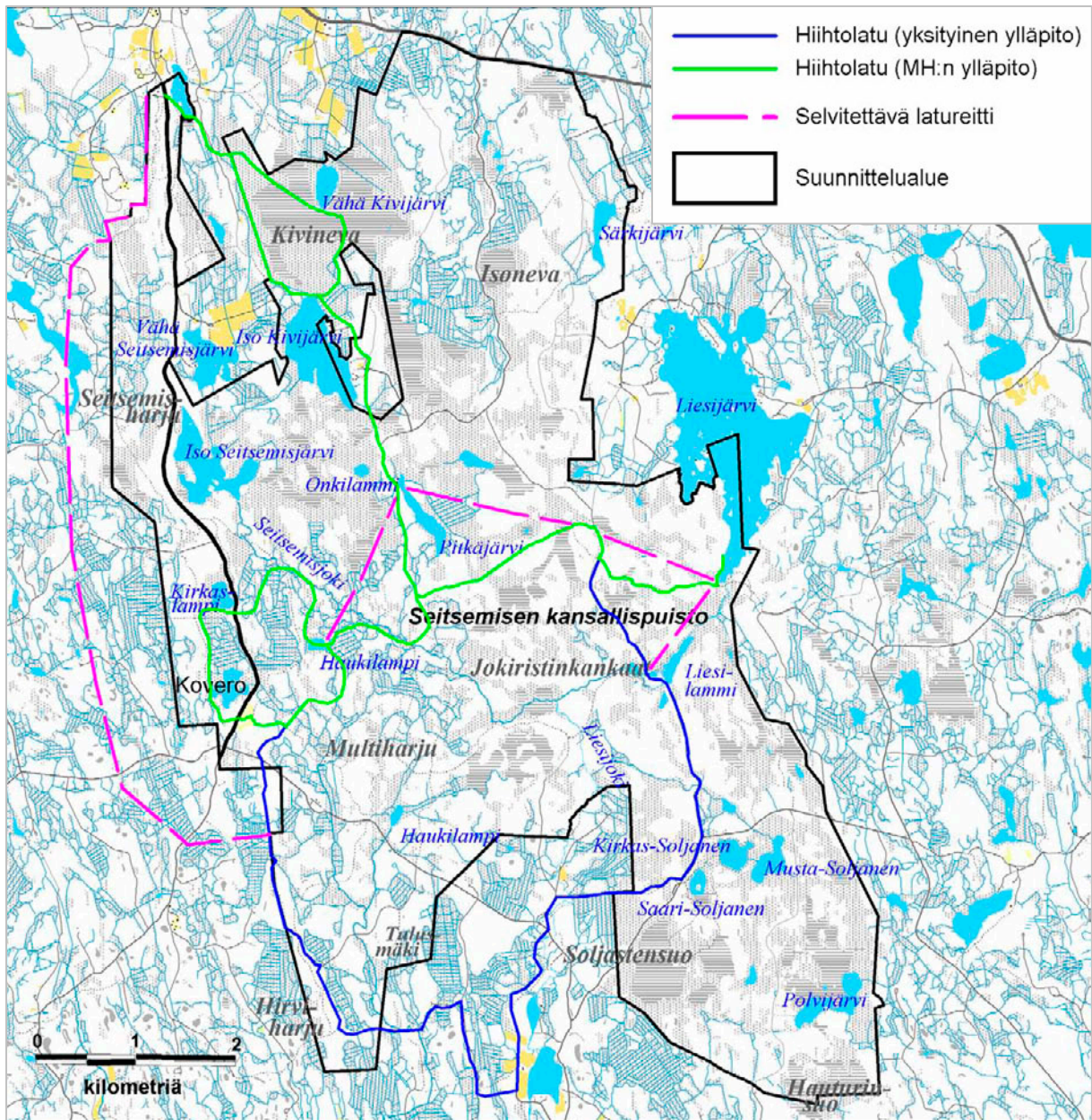
Pitkäjärven kämppä

Kämppää ylläpidetään sekä majoitus- että kulttuurikohteena. Sitä vuokrataan ainoastaan kesäkaudella koululaisryhmille ja luontomatkailuyrittäjille sellaiseen käyttöön, joka kytkeytyy paikan luonteeseen ja entiseen käyttöön. Kämppää ei vuokrata yleiseen käyttöön.

Kuva 25. Seitsemisen kansallispuiston pyöräily- ja ratsastusreitit. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

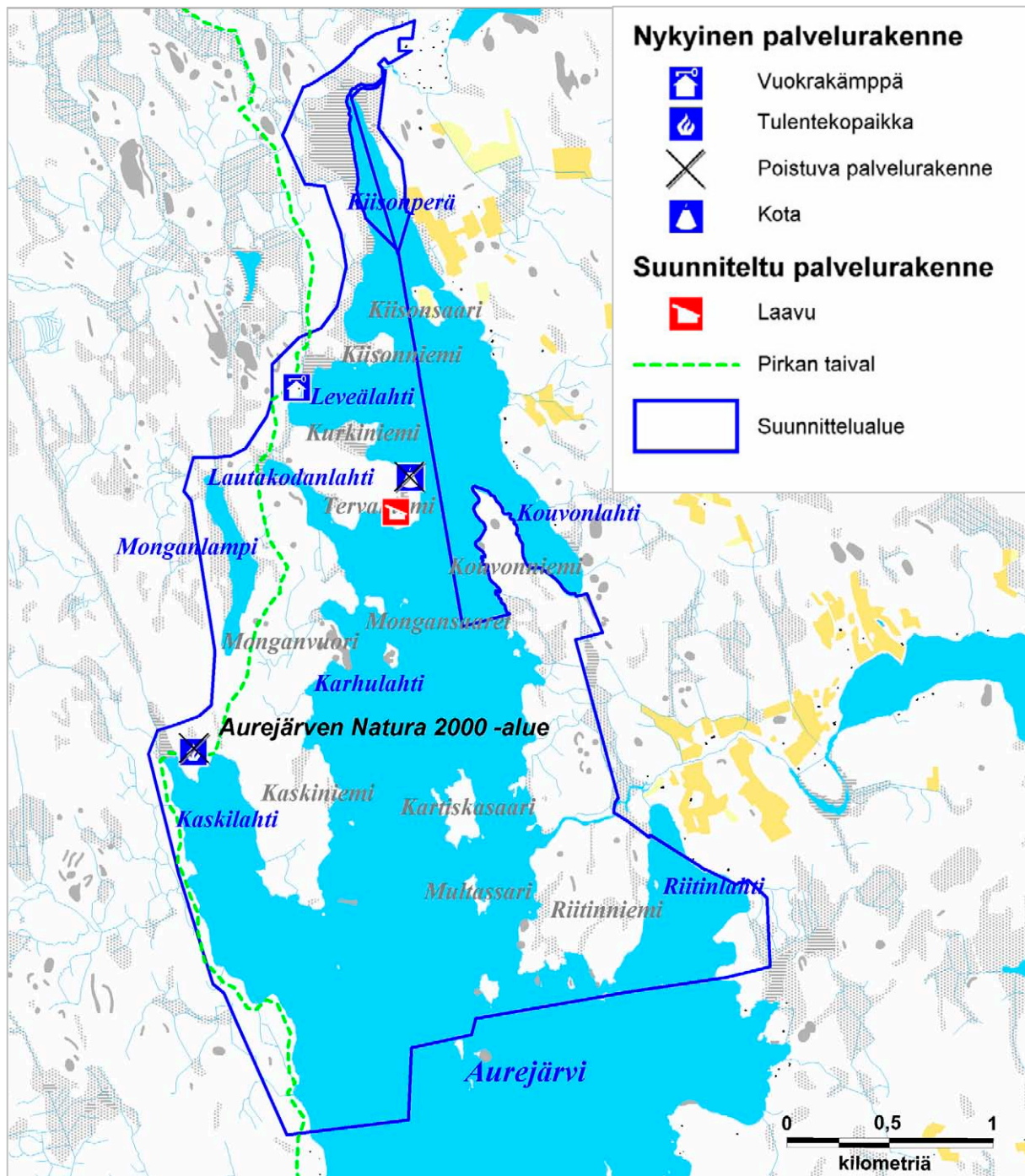
Kuva 26. Seitsemisen kansallispuiston hiihtoladut. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Kovero

Koveroa ylläpidetään kulttuurikohteena ja kaikille avoimena yleisenä nähtävyydenkohteena ympäri vuoden. Koveroa ei vuokrata erilliskäyttöön.

Aurejärven Natura 2000 -alue

Tervanimen tulipaikka uusitaan. Kohteelle rakennetaan nykyisen kotarakennelman tilalle laavu sekä uusi wc ja polttopuuliiteri. Kaskilahden tulipaikka puretaan. Pirkan Taipaleen reittiä ei Metsähallitus ylläpidä alueella, vaan ylläpidosta vastaa kunta tms. taho, jonka vastuulla on koko Kihniö–Länsi-Aure -reitillä ylläpito. (kuva 27)

Kuva 27. Aurejärven Natura 2000 -alueen palvelurakenteet. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Petäjajärven Natura 2000 -alue

Petäjajärvellä sijaitsevat rakenteet (laavu ja tulipaikka) puretaan. Lisäksi huolehditaan myös mm. tien varrella jäljellä olevan viitoituksen poistamisesta. Petäjajärven rakenteiden suunnitelma esitetään kuvassa 24, yhdessä Seitsemisen kansallispuiston kanssa.

7.1.4 Seuranta

Virkistykseen rakenteiden kuntoa ja määrää seurataan jatkuvasti Reiska-paikkatietojärjestelmän avulla. Kävijämääriä seurataan vuosittain kävijäseurannoilla (laskurit ja ASTA-tietojärjestelmä). Kävijätutkimuksilla seurataan viiden vuoden välein asiakasryhmien kehittymistä ja virkistyskäytön suuntaa, kävijätyytyväisyyttä sekä mielipiteitä. Kävijätietoja ylläpidetään ASTA-tietojärjestelmässä. Lisäksi seurannassa käytetään palautejärjestelmää. Asiakastiedon seurannassa noudatetaan vuonna 2008 puistoalueelle laadittua asiakasseurannan 10-vuotissuunnitelmaa, joka kattaa kaikki asiakasseurantojen osa-alueet. Lisäksi retkeilyn vaikutuksia seurataan myös luontomatkailun ympäristövaikutusten arvioinnissa (Liite 6).

Virkistyskäytön seurannassa otetaan huomioon myös esimerkiksi uusien apuvälineiden, kuten maastorullaluistimien, mahdollinen yleistymisen. Mikäli tämänkaltaiset apuvälineet yleistyvät, on niiden vaikutuksia seurattava ja mahdollisesti puututtava niiden käyttöön.

7.2 Marjastus ja sienestys

Marjastus ja sienestys on edelleen sallittua jokamiehenoikeuksien nojalla. Marjastus ja sienestys on kuitenkin kiellettyä rajoitusosilla niiden liikkumiskieltojen voimassaoloaikana. Rajoitusalueet ja -aikataulut löytyvät luvusta 4.

7.3 Kalastus

Onkiminen ja pilkkiminen on edelleen sallittu Seitsemisen kansallispuistossa jokamiehenoikeuden nojalla. Onkiminen ja pilkkiminen on kuitenkin kiellettyä rajoitusosilla niiden liikkumiskieltojen voimassaoloaikana. Rajoitusalueet ja -aikataulut löytyvät luvusta 4. Muutoin kalastus on kansallispuistossa edelleen kielletty.

Aurejärvi säilyy edelleen pyydyslupa- ja viehekalastuskohteena, lukuun ottamatta Paskokarin rajoitusosaa liikkumisrajoitusaikana 1.4.–15.7. Rajoitusosan kartta löytyy luvusta 4.1.3.

Muut kohteet eivät kuulu kalastusalueisiin, eikä niille myydä kalastuslupia. Onkiminen ja pilkkiminen on sallittua jokamiehenoikeuden nojalla.

7.4 Metsästys

Metsästys jatkuu suunnittelualueella entisessä laajuudessaan metsästyslain (615/1993) mukaisena. Suurella osalla suunnittelualueella on mahdollista ainoastaan hirvieläinten ajo. Näillä alueilla suositellaan käytettäväksi metsästyslain mahdollistamia koirarotuja hirvieläinten ajossa häiriön minimoimiseksi. Aurejärven Natura 2000 -alueella ei ole luontoarvoja, joiden perusteella tälle rantojensuojeluohjelmassa olevalle kohteelle pitäisi asettaa metsästysrajoituksia.

Mikäli jokin eläinlaji on tullut liian runsaslukaiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi ja uhkaa siten luonnonsuojelualueen luontoarvoja, voi Metsähallitus päättää tällaisen lajin kannan vähentämisestä (LsL 15 §). Seitsemisen kansallispuiston ja Aurejärven alueella vierasperäisten pienpetojen pyyntiin suhtaudutaan myönteisesti ja sitä tuetaan harkinnan mukaan. Vierasperäisten pienpetojen pyynti tehdään suunnitelmallisesti erillisten toimenpidesuunnitelmien mukaisesti.

7.5 Matkailun yritystoiminta

7.5.1 Nykytila

Seitsemisen ja Aurejärven Natura 2000 -alue muodostavat yhdessä Riuttaskorven ja Helvetinjärven kanssa luontomatkailun valtakunnallisen painopistealueen, joka Pirkanmaan maakuntakaavassa on merkitty luontomatkailun kehittämisalueeksi.

7.5.2 Tavoitteet

Päätavoite on kestävän luontomatkailun edistäminen Pirkanmaan maakuntakaavan Seitsemisen–Helvetinjärven luontomatkailun kehittämisen kohdealueella. Suunnittelualueista luontomatkailukäyttö kohdistuu pääsääntöisesti Seitsemisen kansallispuistoon, ja sitä kehitetään alueena, johon kestävä ja ympäristöä säästävä matkailutoiminta voi suojeluarvoja vaarantamatta tukeutua. Kaikkien alueella toimivien yrittäjien kanssa tehdään myös luontomatkailun yhteistyösopimukset. Luontomatkailukäytön vaikutukset paikallistalouteen kasvavat ja yrittäjät verkostoituvat. Ulkomaalaisten matkailijoiden osuus kävijöistä kasvaa.

Seitsemisen alueen käyntimääriä ei pyritä aktiivisesti lisäämään. Mikäli kävijämäärät kuitenkin kasvavat, pyritään kävijöitä ohjaamaan käyttöä kestäville kohteille, kuten luontokeskukseen ja Koveroon. Lumisen ajan käyttöä pyritään lisäämään mm. tarjoamalla enemmän talvipalveluja. Lisäksi mahdollisesti lisääntyvä kävijämäärä pyritään ohjaamaan ympäröiville valtionmaille, kuten esimerkiksi Riuttaskorven virkistysalueelle.

Aluetta kehitetään luonnossa (lihasvoimin) liikkumisen ja luonnossa oppimisen painopistealueena. Tavoitteena on luoda alue, johon kestävä ja ympäristöä säästävä matkailutoiminta voi suojeluarvoja vaarantamatta tukeutua. Alueelle soveltuva matkailutoiminta on Metsähallituksen kestävän luontomatkailun periaatteiden mukaista.

Alueen luontomatkailua kehitetään yhteistyössä maakunnallisten matkailutoimijoiden kanssa niin, että alueen merkitys maakunnan luontomatkailulle tunnistetaan ja tunnustetaan sekä otetaan huomioon maakunnan matkailun kehittämistyössä. Seitsemisen (osana painopistealuetta) tarjoaa malliesimerkin kestävän luontomatkailun toteuttamisesta ja edistää maakunnan matkailussa kestävän matkailun toteutumista.

Metsähallituksen luontopalveluiden peruspalvelut alueella (reitit, tulipaikat, telttapaikat, luontokeskus) muodostavat alueen luontomatkailuyrittäjien tarjoamien palveluiden (opastus- ja ohjelmapalvelut) sekä muiden palveluntarjoajien (majoitus, ruokailu, Villi Pohjola) palveluiden kanssa yhtenäisen kävijää palvelevan kokonaisuuden.

Seitsemisen–Helvetinjärvi-alueen ensimmäinen luontomatkailusuunnitelma toteutettiin syyskuun 2007 ja kesäkuun 2008 välisenä aikana Pirkanmaan liiton ja Metsähallituksen rahoittamana hankkeena (Rouvala & Peltonen 2008). Luontomatkailusuunnitelmahankkeelle perustettiin ohjausryhmä, johon kuuluivat alueen kuntien edustajat, Pirkanmaan liitto sekä Metsähallitus. Tässä hankkeessa toteutettiin kolme yritystilaisuutta, joissa käytiin läpi alueen resursseja ja tehtiin ryhmätyönä nelikenttäänalyysi. Tämän perusteella alueelle luotiin toiminnallinen visio ja strategiset tavoitteet. Luontomatkailusuunnitelmaan sisältyy myös kestävyysmittariston ja siihen liittyvien toimenpiteiden käyttöönotto ja kestävyysseuranta.

Seitseminen–Helvetinjärvi-aluekokonaisuuden tavoitteena on säilyttää alue vetovoimaisena virkistyskäyttökohteena ja lisätä alueen matkailullista tunnettuutta sekä kotimaassa että ulkomailla.

Alueen luontomatkailua kehitetään yhteistyössä maakunnallisten matkailutoimijoiden kanssa niin, että alueen merkitys maakunnan luontomatkailulle tunnustetaan ja tunnustetaan sekä otetaan huomioon matkailun kehittämistyössä. Aluekokonaisuus on malliesimerkki kestävän luontomatkailun toteuttamisessa ja edistää maakunnan matkailussa kestävän matkailun toteutumista. Matkailutoiminnassa noudatetaan Metsähallituksen kestävän luontomatkailun periaatteita, ja toiminta pohjautuu Metsähallituksen ja yrittäjien välisiin sopimuksiin. Aluekokonaisuuden luontomatkailuyrittäjät ovat verkottuneet ja muodostaneet palveluketjuja Tampereen vetovoimaa hyödyntäen. Tämä lisää alueen tunnettuutta ja aluetaloudellisia vaikutuksia.

Alueen palvelut ovat ympärivuotisia, jolloin ne turvaavat maaseudun elinvoimaisuutta. Tavoitteena on, että palvelut ovat profiloituneita ja laadukkaita ja että asiakkuuksista saadaan pysyviä.

Aluekokonaisuuden saavutettavuuteen kiinnitetään huomiota. Joukkoliikenneyhteyksiä kannattaa parantaa, jotta yksityisautoilu ei ole ainoa vaihtoehto alueelle saapumiseen. Alueen villi luonto ja alkuperäinen lajisto – kuten pedot – ovat luontomatkailuvaltti. Opastuksessa ja yritystoiminnassa hyödynnetään tarinoita, jotka pohjautuvat muun muassa alueen kulttuuriperintöön. Tavoitteena on säilyttää alueen omaleimainen erämaisuus. Yksinkertaiset ja aidot elämykset ovat tärkeällä sijalla; samoin hyvinvointi, kestävä kehitys, aitous ja erämaisuus.

Yhteydet keskeisiin sidosryhmätahoihin ja markkinointityö käynnistetään. Alueen luontomatkailusta pyritään tekemään maakunnan matkailustrategian kärkituote. Markkinointiyhteistyötä tehdään jatkossa aktiivisesti liiton ja alueen kuntien kanssa. Tulevaisuudessa laadun jatkuvaan kestäväan parantamiseen pyritään laadunhallintaohjelmien käyttöönotolla. Tämä tukee yritystoiminnan kannattavuutta. Ohjelmaan kuulumisen ja sen sertifiointi toimivat myös markkinointikeinoina.

7.5.3 Toimenpiteet

Kaikkien alueella toimivien yrittäjien kanssa pyritään tekemään yhteistyösopimukset. Matkailuyritysten kanssa laadittavien sopimusten osalta noudatetaan Metsähallituksen voimassaolevia ohjeita ja käytäntöjä. Yhteistyöyrittäjille järjestetään vähintään vuosittain koulutustilaisuuksia ja muita tapahtumia alueen hoitoon ja käyttöön liittyen, mikä edesauttaa matkailuelinkeinon kehittymistä ja verkottumista alueella.

Alueen luontomatkailun kehittämiseksi luodaan pysyvä yhteistyöryhmä luontomatkailusuunnitelmaohjelman kehittämistyön jatkamiseksi. Alan tutkimus- ja oppilaitosten kanssa pyritään luomaan yhteistyötä uusimman tutkimustiedon hyödyntämiseksi.

Yhteistyötä matkailutoimijoiden kanssa toteutetaan vuosittain järjestettävänä yrittäjäpalaverina. Edellisen vuoden lopussa yrittäjiltä kerätään palaute, jota käsitellään palaverissa ja arvioidaan myös kestävän luontomatkailun mittareiden toteutumista. Samalla myös toimijoilla on mahdollisuus tuoda esiin tulevaan kauteen liittyviä asioita tai antaa palautetta aiemmasta kaudesta.

Luontomatkailusuunnitelman pohjalta jatketaan alueen yrittäjien ja muiden toimijoiden verkottumista ja palveluketjujen rakentamista. Alueella pyritään ottamaan käyttöön luontomatkailun yritystoiminnan laadunhallintajärjestelmä sekä toteuttamaan luontomatkailuyrittäjien sertifiointiohjelma. Alueen kohteiden markkinointia toteutetaan yhteistyössä alueen matkailutoimijoiden kesken ja alueesta kerrotaan yhtenäisin viestein.

Alueen palvelurakenteissa on otettu huomioon yritystoiminnan tarpeet. Seitsemiseen pyritään toteuttamaan yrittäjien ja muiden ryhmien varattavissa oleva keittokatos; opastusaineiston (mm. maasto-opasteiden) tarjontaa ruotsin- ja englanninkielisenä lisätään. Talvikäytön kehittäminen mm. latureitistöä parantamalla mahdollistaa yrittäjien toimintakauden pidentämisen.

Metsähallituksen luontopalvelut tarjoaa majoittumismahdollisuuksia Kortosalon leirikoulutilalla ja Pitkäjärvellä koululaisille ja muille erityisryhmille; muutoin alueen kävijät ohjataan käyttämään yrittäjien sekä Villi Pohjolan majoituspalveluita.

Metsähallituksen Villi Pohjola ylläpitää edelleenkin Aurejärven Natura 2000 -alueella sijaitsevaa Leveelahden kämppää vuokrakämpänä. Leveelahdelle ei suunnata Villi Pohjolan ryhmämatkailua, vaan kohde on mökkimatkailukohde.

7.5.4 Seuranta

Luontomatkailun ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia seurataan Metsähallituksen voimassa olevien ohjeiden ja käytäntöjen mukaisesti tarkoitusta varten kehitettyä mittaristoa käyttäen. Luontomatkailusuunnitelma päivitetään vuonna 2013. Liitteenä 6 on luontomatkailun ympäristövaikutusten seurantataulukot.

7.6 Liikenne ja liikkuminen

Liikenteen ja liikkumisen järjestelyn osalta tavoitteena on olla aiheuttamatta haittaa ja häiriötä alueiden luonto- ja kulttuuriarvoille. Lisäksi otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon retkeilijöiden ja muiden lihasvoimin alueilla liikkuvien turvallisuus sekä viihtyminen.

Suunnittelualueelle ei myönnetä lupia mönkijöillä tai moottorikelkoilla ajamiseen (pois lukien erityisen painavat syyt ja viranomaistoimitusten tarve sekä Metsähallituksen oma huoltotarve). Aurejärven vesialueella saa kuitenkin jääpeitteisenä aikana ajaa moottorikelkalla normaalisti ilman lupaa (Maastoliikennelaki 1710/1995).

Tiehallinto kunnostaa jatkossakin normaalisti **Seitsemisen kansallispuiston** halki kulkevaa maantietä. Luontokeskukselta etelään menevä tie on noin 13 metrin leveydeltä kansallispuisto-kiinteistön ulkopuolella. Metsähallitus vaikuttaa tien hoitoon neuvotteluteitse. Yleiseltä tieltä Jaulin ohitse itään menevää Jauli–Salmiharju-tietä ylläpidetään Soljasille asti. Jauli–Salmiharju-tie on Metsähallituksen oma tie. Soljasten ohitse itään kansallispuistosta ulos menevää Soljasten tietä ylläpidetään myös jatkossa normaalisti, mutta talvella sitä aurataan vain, mikäli sopimusyrittäjillä on tarvetta käyttää keittokatosta. Tie on myös Metsähallituksen oma tie.

Pitkäjärvelle Kurun maantieltä kulkevaa tietä (Jauli–Salmiharju ja Pitkäjärven tiet) ylläpidetään ja kunnostetaan jatkossakin Pitkäjärven parkkipaikalle asti, mutta talvisin Metsähallitus ei auraa sitä. Soljasilta pohjoiseen noin 5 km jatkuvaa Jauli–Salmiharju-tietä ei ole tarvetta pitää kulkukelpoisena moottoriajoneuvoille.

Soljastensuon halki menevä, jo puomeilla suljettuna oleva tie pidetään edelleen suljettuna, ja osin tie ennallistetaan suovesien kulun luonnollistamiseksi. Tie poistetaan Metsähallituksen TieGis-paikkatietojärjestelmästä ja Maanmittauslaitokselle/Genimapille ilmoitetaan erikseen, jotta tie jatkossa poistuu GT-kartoilta. Maastotietokannassa tie on jo polkuna, mutta GT-kartoissa se näkyy edelleen virheellisesti tienä.

Puistossa saa pyöräillä reiteillä Hirviharju–Tulusmäki–Pitkäjärvi–Kuruntie sekä Kivinenkangas–Tasainenkangas–Liesijärvi–Liesilampi–Soljanen. Yhteydet Pirkan Taival -reitistöön säilytetään. Lisäksi pyöräilyä voi harrastaa alueella kulkevilla autoliikenteelle avoinna olevilla teillä. Ratsain saa kulkea alueella kulkevilla autoliikenteelle avoinna olevilla teillä sekä välillä Pitkäjärvi–Kivinenkangas–Liesilampi–Soljanen. Muualla alueen poluilla pyöräilyä ja ratsastusta esitetään kiellettäväksi järjestyssäännöllä (luku 11.5).

Puistossa on edelleen mahdollista hiihtää ja lumikenkällä muuallakin kuin reiteillä, lukuun ottamatta ympärivuotisia rajoitusvyöhykkeitä (ks. luku 4.2.1). Metsähallitus ajaa hiihtolatuja lumitilanteen mukaan puiston sisällä noin 20 km. Särkilammin marjatilan matkailuyrittäjä on ajanut latuja noin 14 km, josta noin puolet puiston ulkopuolella. (kuva 26)

Puistossa on sallittua liikkua jalkaisin myös muualla kuin reiteillä – lukuun ottamatta rajoitusvyöhykkeitä rajoitusten voimassaoloaikana (ks. luku 4.2.1). Puistossa ei kuljeta koiravaljakoilla.

Moottoriajoneuvoilla liikkuminen autoliikenteelle avoinna olevien teiden ulkopuolella kielletään kansallispuistossa. Poikkeuksina ovat kansallispuiston välttämätön pelastus-, valvonta- ja huolto-liikenne sekä luonnon ennallistamiseen ja hoitoon kuuluva maastoliikenne. Tällöinkin etsitään ensisijaisesti valmiita uria kulkua varten.

Aurejärvellä Leveelahdelle ja Kaskilahdelle vieviä teitä kunnostetaan edelleen normaalisti. Muut tiet jätetään kunnostamatta ja osa suljetaan.

Aurejärvellä osoitetaan veneiden pidolle kaksi paikkaa: Kaskilahti ja Veikkola. Veneitä sallitaan maksimissaan 20 kpl/paikka. Metsähallituksen hallinnoimilla valtionmailla tarvitaan kirjallinen lupa veneiden pitoon. Lupamenettelyllä turvataan mm. alueen linnustoarvojen säilymistä. Aurejärven veneluvat pyritään laittamaan kuntoon vuosina 2009–2010.

Aurejärvellä on havaittu jonkin verran muuta virkistyskäyttöä haittaavaa vesiskootteriajelua. Tois-
taiseksi ei ole tietoa haitoista luontoarvoille. Tilannetta seurataan, ja mikäli nähdään järven rauhalisuuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi, haetaan Pirkanmaan ympäristökeskukselta vesiskootterilla liikkumisen kieltoa Aurejärven Natura 2000 -alueelle.

Petäjällä Saarijärvi–Metsämaan osakkuustietä kunnostetaan edelleen normaalisti.

8 Luontoneuvonta ja luonto-opastus

8.1 Nykytila

Suunnittelualueen kohteista opastuksellisesti tärkein on Seitsemisen kansallispuisto. Pieneltä osin myös Aurejärvi on opastuskohde. Muilla alueilla ei ole ylläpidettäviä retkeilyn rakenteita, eikä niille ohjata kävijöitä.

Seitsemisen kansallispuistossa pääopastuspaikkojen maastotaulut on uusittu vuosina 2006–2007. Aurejärven alueella ei ole opastusaineistoa, eikä Aurejärvellä ole luontoon.fi-sivuja. Seitsemisen kansallispuiston opastusviestintäsuunnitelmaluonnos on tehty vuonna 2008 (Metsähallitus 2008).

8.2 Tavoitteet

Opastusviestintää kehitetään alueella kestävästi luonto- tai kulttuuriarvoja vaarantamatta. Kävijöiden sekä yrittäjien ja heidän asiakkaidensa tietoisuuden tasoa nostamalla voidaan jopa edistää alueen luonto- ja kulttuuriarvojen säilymistä.

Kohderyhmät pyritään tunnistamaan aiempaa selkeämmin, ja opastusviestintä suunnataan heille. Tämä lisää viestinnän tehokkuutta. Yhteistyötä ja työnjakoa opastusviestinnässä yrittäjien kanssa lisätään. Laajemman aluekokonaisuuden opastusviestintää kehitetään Seitsemisen luontokeskuksesta, ja pääosa opastusviestinnän panostuksesta kohdistetaan Seitsemiseen. Seitsemisen opastusresursseja parannetaan. Aurejärven resurssipanos on lähinnä kertaluontoinen maasto-opasteiden teko. Metsähallituksen opastusviestintä ei kilpaile yrittäjien toiminnan kanssa.

Seitsemisen kansallispuisto

Seitsemisessä harjoitetaan opastusviestintää kolmella tasolla, joita ovat **perustieto alueesta**, esim. luontoon.fi, **herättelevä opastus**, kuten esim. luontopolut ja yleisöretket sekä kolmantena **syventävä opastus**, kuten esim. oppimista tukevat aineistot ja junior ranger -toiminta. Perustiedon ja kamien ja herättelevä opastus kohdistuvat vapaa-aikaansa viettämään tulleisiin sekä erilaisten ryhmien mukana saapuneisiin kävijöihin. Syventävä opastus kohdistuu oppimistarkoituksessa tulleisiin ryhmiin sekä esim. vapaaehtoistoimintaan, ja se keskittyy eniten luontokeskukselle ja Koveroon. Talvella kävijöillä on myös mahdollisuus pitempiketoisempaan henkilökohtaiseen retkeilyneuvontaan ja luonto-opastuspalveluihin.

Luontopolkuja keskitetään päänähtävyyshkohteiden yhteyteen. Kansallispuiston tavoitteena on olla myös retkeilytaitojen harjoittelupaikka: Siihen liittyvää neuvontaa ja tapahtumia lisätään, ja luontokeskukselta voi vuokrata retkeilyvarusteita.

Seitsemisen kansallispuiston opastuksen kohderyhmiä ovat edelleen jo aiemmin kohderyhmiksi tunnistetut lapsiperheet, koululaiset ja erilaiset ryhmämatkailijat. Koululaisopastuksia suunnataan kaikille ikäryhmille: esikoulu, 3.–4. lk, 5.–6. lk, yläkoulut, leirikoulut ja esim. luonnonvara-alan oppilaitokset. Ryhmämatkailijoista keskitytään senioriryhmiin (liikuntaesteisten palvelurakenteet soveltuvat heille) sekä yritysten kokous- ja TyKy-toimintaan. Kohderyhmänä ovat myös paikalliset asukkaat ja mökkiläiset, joille tarjotaan tapahtumia.

Uusina kohderyhminä panostetaan liikuntaesteisiin, luontomatkailuyrittäjien asiakkaisiin ja ulkomaalaisiin. Liikuntaesteisille soveltuvat palvelurakenteet sopivat seniorien lisäksi myös kehitysvammaisille ja esim. näkövammaisille.

Seitsemisen kansallispuiston opastuksen perusviestit ovat seuraavat:

- 1) Eteläisen Suomenselän vedenjakajaseudun luonnon kauneuden ja monimuotoisuuden esittely puiston luonnon kautta: vanha metsä (Multiharju), harjut (Seitsemisharju), suot (Soljastensuo), pienvesiluonto (Kirkaslampi, Haukilampi).
- 2) Paikallisen kulttuuriperinnön ja metsien käytön (savotta-ajan esittely Pitkäjärven kämpän avulla) sekä asutuksen (Koveron kruununmetsätorppa) esittely lisää ymmärrystämme entistä elämänmuotoa ja metsien merkitystä kohtaan paikallisesta näkökulmasta. Koverossa vanhojen työtapojen kokeilumahdollisuudet, joita voi hyödyntää myös omassa elämässään (riukuaidan teko, punamullan käyttö). (Metsien käytön historia korostaen paikallisuutta: erityisesti Koveron perinnetila valtakunnallisesti merkittävänä perinneympäristönä arvokkaine rakennuksineen ja niittyineen sekä vanhojen taitojen säilyttäjänä.)
- 3) Seitsemisessä on hyvä harjoitella retkeilytietoja vuoden ympäri (lukuun ottamatta marras-joulukuuta) ja käytännön taitoja: Miten luonnossa liikutaan niin, ettei luonto vaurioidu ja lajistoto häiriydy, retkeily ei jätä jälkiä luontoon ja retkeilykokemuksesta tulee mukava, kun hallitsee tulentekotaidot jne. Tämän jälkeen kävijä ehkä uskaltaa lähteä jo Lappiinkin!
- 4) Ihminen voi ”hoitamalla” luontoa parantaa sen tilaa; ennallistamisen selittäminen ja oikeutus.

Opastusviestintää toteutetaan tarinoina ja pääviestit puetaan tarinoiksi soveltuvilta osin. Tarinoiden hyödyntämistä varten perustetaan tarinapankki.

Aurejärven Natura 2000 -alue

Aurejärvellä harjoitetaan opastusviestintää vain yhdellä tasolla, tarjoamalla **perustietoa alueesta**. Opastusviestinnän tavoitteena on lisätä aluetta käyttävien tietoa alueen luontoarvoista ja sitä kautta muuttamaan käytöstään kestävämpään suuntaan. Kohderyhmänä ovat nykyiset käyttäjät, eli paikalliset asukkaat sekä mökkiläiset ja Leveelahden vuokrakämpän käyttäjät.

Aurejärven perusviestit:

- 1) Suurten järviäntaiden, puhtaan veden ja vesilajiston, mm. linnuston ja kalaston (esim. muikku) merkityksen parempi ymmärtäminen.
- 2) Erämaisuus ja kestävä luonnon antimien hyödyntäminen.

Seitsemisen luontokeskus

Luontokeskus jakaa monipuolista tietoa eteläisen Suomenselän luonnosta ympäri vuoden näyttelyiden, av-esitysten, teemaopastusten ja tapahtumien muodossa. Luontokeskuksen tapahtumilla lisätään luontoharrastuneisuutta ja -tietoa sekä välitetään tietoa alueen kulttuuriperinnöstä ja historiasta. Asiakaskontaktit lisääntyvät, ja asiakaspalvelu on laadukasta ja osaavaa. Markkinointia kohdennetaan myös Pirkanmaan ulkopuolelle, ja luontokeskus on kasvavassa määrin mukana matkailuyhteistyössä. Luontokeskus tarjoaa myös mahdollisuuden alan työpaikkaharjoitteluun. Luontokeskuksen kävijämäärän kauden lopussa arvioidaan olevan 38 000 käyntiä. Kohderyhmät ovat samat kuin kansallispuistolla.

Luontokeskuksen tavoitteena on olla luontotiedon aarreaitta sekä tärkeä ympäristökasvattaja Pirkanmaalla. Lisäksi luontokeskus on luonnossa liikkumisen ja alueella retkeilyn neuvontapaikka koko alueella eli Pirkanmaan puistoalueella. Luontokeskuksella on myös Metsähallituksen valtakunnallisia opastusviestintätehtäviä.

Luontokeskuksen rooli koko Pirkanmaan puistoalueella vahvistuu jatkossa. Kesäopastus tehdään jatkossa pääosin Seitsemisen luontokeskuksesta.

8.3 Toimenpiteet

8.3.1 Seitsemisen luontokeskus, näyttelyt ja av-materiaali

Luontokeskus jakaa monipuolista tietoa viemällä eteenpäin Seitsemisen kansallispuiston perusviestejä. Tiedon jakamisen sisällöllisenä kivijalkana ovat luonnontilaiset vanhat metsät, kulttuuri-perintö ja retkeily. Seitsemisen luontokeskuksen näyttely uusitaan seuraavan kerran vuonna 2015. Luontopiha ja luontokeskuksen av-laitteet uusitaan. Luontokeskuksen asiakaspalvelutilat, osa kahviosta ja sosiaalutilat uusitaan, mikäli saadaan rahoitusta. Luontokeskus on auki ympäri-vuotisesti.

Luontokeskuksessa jatketaan henkilökohtaisen retkeilyneuvonnan tarjoamista – luontokeskuksen ollessa avoinna tiskillä on aina henkilökuntaa. Luontokeskuksesta saa helposti kaiken tarvittavan tiedon alueella ja lähialueilla retkeilyä varten henkilökohtaisen retkeilyneuvonnan kautta.

Tapahtumia järjestetään noin kuukausittain. Tapahtumat on mietitty kohderyhmittäin, ja niitä järjestetään ympäri vuoden. Houkuttelevuutta ja em. asioita monipuolistetaan teemavuosilla – jokaiselle vuodelle valitaan teema (esim. 2007 metsä, 2008 pedot) – ja vaihtuvia näyttelyitä ja tapahtumatarjontaa sidotaan vuoden teemaan, mikä tuo vaihtuvuutta ja on viestinnällisesti kannattavaa.

Luontokeskus tarjoaa edelleen perusopetuksen piirissä oleville sekä ammatillisille oppilaitoksille opetussuunnitelmaan sidottuja maksullisia luonto-opetuspaketteja. Tavoitteena on viisi pakettia suunnittelukauden lopussa.

Luontokeskus toimii maakunnallisissa ympäristökasvatuksen verkostoissa; lisäksi luontokeskus on mukana maakunnallisessa nuorten Metsälinkki-toiminnassa, jota koordinoi Metsäkeskus. Luontokerho Liitis jatkaa toimintaa; keskuksen näyttelyt, nettisivut, opastusaineisto, av-esitykset, tapahtumat jne. tukevat ympäristökasvatusta.

Asiakaspalvelun laatua ylläpidetään kouluttamalla opastushenkilökuntaa säännöllisesti. Lisäksi voidaan tuottaa yhteistyössä yrittäjien kanssa lisäpalveluita retkeilijöitä ajatellen: esim. mahdollisuus käydä suihkussa tai säilyttää tavaroita ja autonsiirtopalveluita.

Luontokeskukseen otetaan joka vuosi työharjoittelijoita, mikäli sopivia saadaan. Asiakas-kontakteja lisätään mm. markkinoinnin, tapahtumien ja laadukkaan palvelun avulla. Markkinoinnista tarkemmin luvussa 8.3.7.

Luontokeskus on mukana myös matkailuyhteistyössä mm. tekemällä yhteistyötä myyntituotteiden saralla: Luontokeskukselta voi ostaa laadukkaita ja kestävästi valmistettuja retkeilyvälineitä. Lisäksi luontokeskukselta voi vuokrata retkeilyvälineistöä (esim. pyörät, gps-paikantimet, lumikengät, kiikarit). Välinevuokrauksessa tehdään yhteistyötä sopimusyrittäjien kanssa.

8.3.2 Henkilöopastus ja opastuspaketit

Luontokeskuksessa on tarjolla neuvontaa sekä ryhmäopastusta esim. liittyen näyttelyyn ja avesityksiin. Maastossa tarjotaan omia erillisiä opastuspaketteja sekä säännöllisiä retkiä.

Herätteleviä opastuspaketteja kehitetään lapsiperheille ja aikuisryhmille, liikuntaesteisille, näkövammaisille ja kehitysvammaisille sekä ulkomaalaisille.

Syventäviä opastuspaketteja kehitetään luonnonvara-alan opiskelijoille, kouluryhmille sekä leirikouluille. Pitkäjärven käyttöä voidaan lisätä, ja lisäksi kehitetään vaelluspaketteja koululaisille. Kortosalossa opetetaan ympäristöystävällisten energiamuotojen merkitystä.

Erityisesti ryhmämatkailijoiden osalta pyritään lisäämään yhteistyötä yrittäjien kanssa luomalla mm. yhteisiä tuotepaketteja.

Oppaat sertifioidaan. Myös luontomatkailuyrittäjille järjestetään mahdollisuuksien mukaan sertifiointikoulutus kansallispuiston oppaiksi.

8.3.3 Kulttuuriperintökohteiden opastusviestintä

Kulttuurikohteiden opastusviestintää toteutetaan vain Seitsemisen kansallispuistossa.

Koveron perinnetilan opastusviestinnän sisältönä on kertoa paikallisesta asutushistoriasta ja maaseudun elämästä elävästi ja mielenkiintoisesti. Koverossa jatketaan erilaisten opastuspakettien tarjoamista sekä tapahtumien järjestämistä. Koverossa järjestetään myös talkoita. Vapaaehtoisuutta kehitetään.

Pitkäjärven savottakämpäkulttuuria esitellään lähinnä luontokeskuksella. Pitkäjärvellä ylläpidetään kohdeopastetta, jossa kerrotaan paikan kulttuurihistoriasta. Pitkäjärvelle on tehty vuonna 2007 opastustaulu, jota ylläpidetään. Pitkäjärveä voidaan hyödyntää myös tapahtumissa.

Koveronristin tervahaudalle asetetaan kohdeopaste.

Sikomäen pyyntikuoppia esitellään luontokeskukselta lähtevän lähiluontopolun varrella. Pyyntikuoppia suojataan rakenteilla, kuten aidoilla.

Kaikkia valmiiden reittien varrella tai muuten sopivassa paikassa olevia kulttuurihistoriallisia kohteita voidaan tarvittaessa esitellä kohdeopastuksella. Tällöin tarvittaessa turvataan kohteiden säilyminen mm. kulkua ohjaavilla rakenteilla.

8.3.4 Verkkosivut, esitteet, kartat ja muut julkaisut

Luontoon.fi-sivuilla esitellään Seitsemisen kansallispuisto, ja sivut toimivat tiedon jakajana kansallispuiston ajankohtaisista asioista. Seitsemisen kohteet pidetään erityisesti ajan tasalla ja päivitetään usein. Lisäksi puiston reitit ja rakenteet esitellään retkikartta.fi-sivustolla.

Aurejärvestä voidaan tehdä kuvaus luontoon.fi-sivuille, mikäli nähdään tarpeelliseksi.

Seitsemisen kansallispuistoesitettä ylläpidetään eri kieliversioina (suomi/ruotsi, englanti/saksa), joka on kohdennettu kaikille puistossa kävijöille. Luontokeskuksen näyttelyesitettä ylläpidetään.

Karttakeskukselta tulee vuoden 2008 keväällä uusi kartta, jossa Seitsemisen ja Helvetinjärvi ovat samassa kartassa. Tarvittaessa ollaan mukana uusimassa karttoja retkeilyn sisällön suhteen.

Tuotetaan Seitsemis-kirja tai av-esitys, joka on yleistajuinen esittely puiston luonnosta, kulttuurihistoriasta ja retkeilymahdollisuuksista. Toteutetaan, mikäli saadaan erillisrahoitusta.

8.3.5 Tienvarsi- ja lähtöpaikkojen opasteet

Seitsemisen kansallispuiston tienvarsiopasteet ovat vanhaa mallia. Tienvarsiopasteiden uusiminen tehdään, mikäli siihen saadaan erikseen rahoitus. Tiehallinto on laatimassa myös tätä suunnittelu- aluetta koskevaa palvelukohteiden maakunnallista opastussuunnitelmaa.

8.3.6 Luontopolut ja maasto-opasteet

Seitsemisen kansallispuisto

Puistossa ylläpidetään seitsemää luontopolkua, joiden opasteet uusitaan tarvittaessa kerran suunnittelukauden kuluessa.

Sisällöltään uudet tai uusittavat polut:

- Luontokeskuksen lähiluontopolku
  - osin luontopiha
- Luontokeskukselta lähtevä pitempi luontopolku, runopolku 2 km (uusi)
  - kesä- ja talvikävelyreitti
  - Kulomäki–Sikomäki–Pakkulakangas–Kulomäki
  - Sikomäen pyyntikuopat esitellään uutena kohteena
  - kohderyhmä: kaikki puistossa kävijät
- Puisto pienoiskoossa -luontopolku 7 km (uusi)
  - lähtö- ja saapumispaikka: Koveron kruununmetsätorppa
  - Kovero–Multiharjun aarnimetsä–Haukilampi–Kovero
  - kohderyhmä: kaikki puistossa kävijät
  - sisältö: puiston luonnon ja kulttuuriperinnön esittely / läpileikkaus puistosta: luonnon ja lajiston esittely, kulttuuriperintö (niityt, ladot), ennallistaminen

- Jäätikköpolku 1,5 km
  - muutetaan niin, että kohdeopasteita hienoimmilla kohteilla
  - kohderyhmä: geologiasta kiinnostuneet, esim. koulut
  - sisältö: geologia
- Gps-kohteina ennallistamiskohde-esittely (uusi)
  - lähtö- ja saapumispaikka: luontokeskus
  - kohderyhmä: oppilaitokset, asiantuntijat, asiasta jo hieman perillä olevat
  - sisältö: ennallistamisen esittely
  - erillinen esite esim. nettisivuille, jossa esitellään kohteet kartalla ja gps-pisteinä
  - helposti saavutettavat kohteet (polkujen, teiden ym. varsilla)

Ylläpidettävät polut:

- Soljasten luontopolku noin 1,5 km (josta noin 500 m soveltuu liikuntaesteisille)
  - lähtö- ja saapumispaikka: uusi keittokatos
  - kohderyhmä: liikuntaesteiset sekä muut erityisryhmät; Saari-Soljasen kiertävä osuus ei sovellu liikuntaesteisille
  - sisältö: Soljasten luonnon esittely (paikkaan kytketty)
- Multiharju: vanhan metsän luontopolku 2 km
  - lähtö- ja saapumispaikka: Multiharjun P-paikka
  - kohderyhmä: kaikki puiston kävijät lapset huomioiden
  - sisältö: vanhan metsän tunnuspiirteet ja lajisto

Aurejärven Natura 2000 -alue

Aurejärvellä keskeisiin kohtiin, veneenlasku- ja tulipaikoille, lisätään yleisinfotaulut, joissa kerrotaan alueen suojeluarvoista, luonnosta ja lajistosta sekä annetaan ohjeita kestävään virkistyskäyttöön.

8.3.7 Tiedottaminen ja viestintä

Luontoon.fi- ja retkikartta.fi-sivut ovat päämarkkinointikanava. Kävijöille ja sidosryhmille kerrotaan, miten puistoa hoidetaan. Tapahtumista ja opastuspaketeista mainostetaan pääosin paikallisessa ja maakunnan mediassa (lehdet, radiot, yhteistyöryhmät, sisäinen tiedotus); ns. markkinointimainoksia ei osteta, vaan mainokset ovat aina tapahtumista kertovia. Sopimuksen tehneiden luontomatkailuyrittäjien tiedot ovat näkyvästi esillä luontokeskuksessa ja luontoon.fi-sivuilla. Kävijät ohjataan vain sopimuksen tehneille ohjelmapalveluyrittäjille. Sopimusyrittäjien näkymistä lisätään edelleen markkinoinnissa. Ylöjärven kunnan matkailuinfoa pyritään yhdistämään luontokeskuksen asiakaspalvelun yhteyteen.

Kävijöille esitellään majoitus- ja ruokailuvaihtoehtoina ensisijaisesti sopimuksen tehneitä yrityksiä lähialueella ja sen jälkeen yrityksiä, joiden toimintaperiaatteet ovat kestävänsä kehityksen mukaisia (parhaan käytettävissä olevan tietämyksemme mukaisesti).

Perustapahtumaviestintä on jo tällä hetkellä hyvin suunnitelmallista, eli markkinointia jatketaan edelleen hyväksi havaitulla tavalla. Tavoitteena on lisätä aktiivista, tavoitteellista tiedottamista eri kohderyhmille mm. lehtijuttujen ym. muodossa.

8.4 Seuranta

Kävijöiden, opastettujen ryhmien ja tapahtumiin osallistuneiden sekä viestinnän määrää seurataan luontopalveluiden ohjeistuksen mukaisesti. Luontokeskuksen jatkuvan palautteen avulla seurataan kävijöiden asiakastyytyväisyyttä, joka sisältää mm. ryhmäopastuksen asiakaspalvelun laadun seurannan. Luontomatkailusuunnitelmassa on myös asetettu mittareita luonto-opastukselle.

9 Tutkimus

Metsähallitus ei ole tutkimuslaitos, mutta voi kuitenkin osallistua muiden tahojen tekemiin tutkimuksiin antamalla tausta-aineistoa, tietoja ja kenttäapua. Metsähallitus voi itse osallistua mm. sellaisiin tutkimuksiin, jotka suoraan palvelevat alueen hoitoa. Aluetta voi käyttää myös sellaiseen tutkimukseen, joka ei suoraan hyödytä alueen hoitoa, mutta ei myöskään aiheuta haittaa suunnittelualueen luonto- ja kulttuuriarvoille.

Tavoitteena on, että Seitsemisen alue säilyy edelleen ennallistamisen tutkimuskohteena. Soiden ennallistamisen seurannassa on tarvetta eliölajiseurannan lisäksi esimerkiksi taimettumisen seurannalle. Tämä on suositeltavaa mm. ennallistamisalueiden jatkohoidon kannalta. Lisäksi esimerkiksi FAO:n määräysten mukaan ihmistoiminnan aiheuttamien kasvihuonekaasujen muutokset täytyy raportoida maittain. Soiden ennallistaminen on myös ihmistoimintaa, joten esimerkiksi ennallistamisen aiheuttaman mikrobiyhdyksuntien toiminnan tutkiminen voi olla hyödyllistä (esimerkiksi millä aikataululla metaania tuottavat arkkibakteeripopulaatiot alkavat toimia ennallistetuilla suolla, kuten ne toimivat luonnontilaisella suolla).

Seitsemisen alueella toivotaan tehtävän myös ilmastonmuutokseen liittyviä tutkimuksia. Esimerkiksi Kivinevan alueella on mahdollista toteuttaa tietyin ehdoin Pohjois-Hämeen LTER (Long Term Ecological Change) -tutkimuksia. Tutkimustoiminta ei saa vaarantaa lajiston elinolosuhteita. Ilmaston muuttumisen myötä mm. lähimatkailun merkitys tulee korostumaan. Metsähallituksen oman toiminnan sekä matkailu- ja virkistyskäytön ilmastovaikutuksia olisi tarpeen myös selvittää sekä pyrkiä etsimään keinoja vaikutusten vähentämiseksi. Yhteistyö eri tutkimuslaitosten kanssa on tässä keskeistä.

Seitsemisen alue (ja osin muutkin suunnittelualueet) on myös hyvä hyvinvointitutkimusten sekä taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten tutkimuskohde. Sosioekonomiset tutkimukset ovat suositeltavia alueella myös sen vuoksi, että se kuuluu Pirkanmaan maakuntakaavassa luontomatkailun kehittämisen kohdealueeseen.

Tärkeimpiä tutkimusyhteistyökumppaneita ovat Metsäntutkimuslaitos ja Suomen ympäristökeskus sekä yliopistot, kuten esim. Jyväskylän yliopisto.

10 Toimenpidesuunnitelmat

Hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisen jälkeen tehdään tarvittaessa seuraavat erilliset toimenpidesuunnitelmat. Kaikissa suunnitelmissa tehdään myös Natura-tarveharkinta.

- a) mahdolliset soiden ennallistamissuunnitelmat Aurejärvelle, Petäjäjärvelle ja Raattaniemi-Vekaraniemelle
- b) mahdolliset metsien ennallistamissuunnitelmat Aurejärvelle, Petäjäjärvelle ja Raattaniemi-Vekaraniemelle
- c) mahdollinen Liesijoen kunnostamissuunnitelma
- d) mahdolliset lajiston hoito- ja siirtoistutussuunnitelmat
- e) Korsunkankaan korsun hoitosuunnitelma
- f) palvelurakenteiden rakentamisen, korjauksen ja muuttamisen toimenpidesuunnitelmat
- g) uusien luontopolkujen suunnitelmat
- h) mahdolliset vierasperäisten pienpetojen pyyntisuunnitelmat Seitsemisen kansallispuistoon ja Aurejärven Natura 2000 -alueelle
- i) mahdolliset nähtävyyks- ja opetuskäyttöön osoitettavien muinaisjäännösten hoitosuunnitelmat.

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

11 Hallinnan ja hoidon järjestäminen

11.1 Hallinta

Suunnittelualueen hallinnasta ja hoidosta vastaa Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut. Metsähallitus organisoii alueiden hoidon osana laajempaa suojelualueverkon ja laitoksen tuottamien yhteiskunnallisten palvelujen kokonaisuutta.

Alueisiin kohdistuvia rasitteita ei ole kokonaisvaltaisesti selvitetty hoidon ja käytön suunnittelun yhteydessä.

11.2 Kiinteistönmuodostus ja suojelualueiden perustaminen

Seitsemisen kansallispuisto on jo hankittu valtiolle. Suojelualuekiinteistö on muodostettu kuitenkin vain osittain. Kansallispuiston perustamissäädös on annettu muodostetulle suojelualuekiinteistölle, ja muut alueet on asetuksella todettu liitettäväksi kansallispuistoon (joten säädökset ovat voimassa myös niissä).

Puisto muodostuu 15:stä erillisestä kiinteistöstä, joista yksi on osa kansallispuiston ulkopuolelle ulottuvaa suurempaa kiinteistöä. Seitsemisen kansallispuistokiinteistön ulkopuolella olevat puistoon liitettävät alueet lohkotaan emäkiinteistöistä ja liitetään olemassa olevaan kansallispuistokiinteistöön. Tätä varten haetaan lohkomistoimitusta Maanmittaustoimistolta. Puistoon muodostetaan kaksi suojelualuekiinteistöä, yksi kutakin kuntaa kohden (Kuru/Ylöjärvi ja Ikaalinen).

Raattaniemi–Vekaraniemen perustamissäädös on annettu, mutta suojelualuekiinteistöä ei ole muodostettu. Alue on osa suurempaa kiinteistöä, josta suurin osa on perustettavan suojelualueen ulkopuolella. Alueelle haetaan Maanmittaustoimistolta lohkomistoimitus, jossa muodostetaan yksi suojelualuekiinteistö (Kuru/Ylöjärvi).

Petäjajärven perustamissäädös on annettu, mutta suojelualuekiinteistöä ei ole muodostettu. Alue on osa kahta suurempaa kiinteistöä, joista suurin osa on perustettavan suojelualueen ulkopuolella. Alueelle haetaan Maanmittaustoimistolta lohkomistoimitus, jossa muodostetaan yksi suojelualuekiinteistö (Kuru/Ylöjärvi).

Aurejärven perustamissäädöstä ei ole annettu, eikä suojelualuekiinteistöä ole muodostettu. Aurejärven esisuojelukiinteistö voidaan muodostaa hakemalla Maanmittaustoimistolta lohkomistoimitusta, jossa suojelualueeksi muodostettavat kiinteistöt lohkotaan emäkiinteistöistä. Suojelualueen perustavan säädöksen antamisen jälkeen muodostetaan kaksi suojelualuekiinteistöä, yksi kutakin kuntaa kohden (Kuru/Ylöjärvi ja Parkano). Maanmittauslaitos vaihtaa kiinteistön laadun rekisteriin.

Suojelualueiden rajat merkitään maastoon suojelualuekiinteistöjen muodostamisen yhteydessä.

11.3 Vuokra- ja käyttöoikeussopimukset

Seitsemisen alueen matkailuyrittäjien kanssa on tehty tähän mennessä neljä sopimusta, jotka näkyvät taulukosta 20. Lisäksi Seitsemisen alueelle (Kovero ja Löytty) tehdään yleensä vuosittain sopimus lampaiden laidunnuskäytöstä kesä–elokuun ajalle. Lisäksi Seitsemisen luontokeskuksen kahvioyrittäjällä on vuokrasopimus kahvilatiloihin. Metsästyssopimukset näkyvät luvussa 2.7.3.

Muita sopimuksia suunnittelualueella ei ole. Kaikkien alueilla toimivien matkailuyrittäjien kanssa pyritään tekemään luontomatkailun yhteistyösopimus.

Taulukko 20. Seitsemisen suunnittelualueen voimassa olevat sopimukset.

Sopimustyyppi	Yritys	Toiminta
Luontomatkailun yhteistyösopimus	Särkilammin marjatila	Majoitus- ja ohjelmalvelut
Luontomatkailun yhteistyösopimus	Seitsemisen torpat	Majoitus- ja ohjelmalvelut
Luontomatkailun yhteistyösopimus	Seitsemisen luontokeskuksen kahvio	Ateriapalvelut
Luontomatkailun yhteistyösopimus	Altti Järvensivu	Majoituspalvelut

Rasitteet

Seitsemisen kansallispuistolle haetaan Maanmittauslaitokselta rasiitteen purkua (tieoikeus) kiinteistölle 303-891-1-1. Mikäli rasiitteen purku onnistuu, laitetaan tien suulle puomi tms. kulkua säätelevä rakenne sekä pohjoiseen että etelään; tietä ei tällöin myöskään kunnosteta.

Kaikille alueille tehdään lisäksi suojelualuekiinteistön muodostuksen yhteydessä alueellinen yksityistietoimitus ns. sivutoimituksena. Tällä keinoin alueiden luonnonsuojelukäyttöä mahdollisesti haittaavat tieoikeudet poistetaan ja tarpeelliset oikeudet perustetaan.

11.4 Luvat

Lupia ei myönnetä suunnittelualueella sellaisille toiminnoille, jotka voivat vaarantaa luonnonsuojelu-, pohjavesi- tai kulttuuriperintöarvoja tai Natura 2000 -luontoarvoja. Kaikille ko. alueita koskeville luville löytyy oikea myöntäjätaho Seitsemisen luontokeskuksen avustuksella.

Tutkimuslupia haetaan Seitsemisen suunnittelualueelle kohtalaisen paljon. Perustetuilla suojelualueilla ko. lupa on viranomaislupa; muuten kyseessä on maanomistajalupa. Metsähallitus voi antaa myös harkinnanvaraisesti liikkumislupia rajoitusvyöhykkeille esim. opetustarkoituksiin. Luvat talletetaan asianhallintaan. Lupia piilokojuille tai haaskojen pitoa varten ei anneta. Metsästys- ja kalastusluvista suunnittelualueella tarkemmin luvuissa 7.3 ja 7.4.

Suunnittelualueelle ei myönnetä lupia mönkijöillä tai moottorikelkoilla ajamiseen (pois lukien erityisen painavat syyt ja viranomaistoimitusten tarve sekä Metsähallituksen oma huoltotarve). Mikäli ko. lupia painavasta syystä annetaan tai viranomaistoiminta tarvitsee kulkuoikeuden, ohjataan kulku mahdollisuuksien mukaan jo valmiita uria pitkin. Aurejärven vesialueella saa kuitenkin jääpeitteisenä aikana ajaa lain mukaan moottorikelkalla normaalisti ilman lupaa.

Kilpailut ja tapahtumat

Kansallispuistoon sopivat sellaiset kohtuullisen kokoiset, luontoon perustuvat ja sen ehdoilla tapahtuvat tilaisuudet ja kilpailut, jotka eivät edellytä maastoajoneuvoliikennettä eivätkä erityisrakenteita tai -järjestelyjä ja jotka eivät aiheuta luonnon roskaantumista taikka kohtuutonta kulumista tai häiriötä luonnolle tai alueen muille käyttäjille. Tapahtumista ja maastokilpailuista koituvat ongelmat johtuvat lähinnä suurista osanottajamääristä ja siitä johtuvasta luonnon kulumisesta ja häiriöstä sekä ajoittaisesta ahtaudesta paikoitus- ja telttailualueilla.

Seuraavat periaatteet koskevat ei-kaupallisten ryhmien järjestämiä tilaisuuksia kansallispuistossa.

- Alle viidentoista osanottajan tapahtumiin ei kansallispuistossa tarvita eri lupia; tällaiset ryhmät voivat käyttää telttailu- ja paikoitusalueita sekä keittopaikkoja kuten muutkin kävijät, ottaen kuitenkin huomioon, että muilla kävijöillä on siihen yhtä suuri oikeus.
- Yli viidentoista hengen ryhmien – myös koululuokkien, rippikoulujen ym. – tulisi ilmoittaa etukäteen kansallispuistolle, mikäli ne aikovat yöpyä telttailualueella tai järjestää sellaista ohjelmaa, joka saattaa häiritä alueen muita käyttäjiä.
- Yli viidensyntyisen osanottajan tapahtumiin, suunnistus- tai maastokilpailuihin tarvitaan lupa. Tämä on tarpeen paitsi valvonnan vuoksi, myös päällekkäisten tapahtumien välttämiseksi. Luvassa määritellään tarkemmin tapahtumaan liittyvät ympäristönäkökohdat ja ehdot.
- Kansallispuistoon ei anneta lupia suurten, yli 300 osanottajan kilpailujen tai maastotapahtumien järjestämiseen muutoin kuin erityisestä syystä. Poikkeuksen tekevät sellaiset laturetket ja vastaavat tapahtumat, jotka käyttävät vain viitoitettuja reittejä tai tapahtuvat lumipeitteisessä maastossa. Pääasiassa puiston ulkopuolella järjestettävien tapahtumien reiteistä tai rasteista osa voi olla kansallispuistossa.
- Kaikenkokoisten tapahtumien järjestäjiä koskevat kansallispuistossa seuraavat periaatteet, jotka sisällytetään myös kansallispuistossa toimivien matkailuyrittäjien yhteistoimintasopimuksiin:
  - Luonnon vahingoittumista, roskaantumista tai meteliä aiheuttavat taikka muuten rauhalliseen luontoon sopimattomat tapahtumat eivät tule kysymykseen (esim. värikuulasota, kovaääniset musiikkitapahtumat, metsästyskoirien ajokokeet).
  - Erikseen määritellyille luonnoltaan herkille alueille ei saa sijoittaa rasteja tai muita merkintöjä, ja kilpailuradat on suunniteltava kiertämään ne. Kaikki suot ja rajoitusosat ovat tällaisia alueita.
  - Kevät- ja kesäaikaan voidaan myös muille herkille alueille antaa tapahtumia koskevia rajoituksia alueen käytön ja haittojen kehittymisen mukaisesti. Rajoitukset esitetään tilaisuuksien järjestäjille annettavissa luvissa.
  - Piikkikenkiä tms. ei käytetä.
  - Rastimerkeissä on oltava järjestäjän yhteystiedot ja tapahtuman päivämäärä.
  - Rastipaikan apumerkintöinä saa käyttää vain luonnossa hajoavia paperipohjaisia nauhoja tai vastaavia. Jos halutaan rastien lisäksi nauhoittaa muuta, esimerkiksi tilapäisiä reittejä, niistä on sovittava aina erikseen.
  - Rasti- ja muut maastomerkinnot saa viedä maastoon aikaisintaan viikkoa ennen tapahtumaa ja ne on poistettava viikon kuluessa sen jälkeen.
  - Tapahtuman järjestäjä on velvollinen huolehtimaan tapahtuman vaatimasta jätehuollosta.
  - Tarkemmat ohjeet ovat tapahtumaluvissa.

Seitsemisen kansallispuistossa leiriytyminen ja tulenteko on sallittua ainoastaan niille osoitetuilla paikoilla, eikä lupia anneta niiden ulkopuolelle leiriytymiseen tai tulentekoon.

Aurejärvellä osoitetaan veneiden pidolle kaksi paikkaa: Kaskilahti ja Veikkola. Paikkaa kohden annetaan lupa korkeintaan 20 veneelle. Metsähallituksen hallinnoimilla valtionmailla tarvitaan kirjallinen lupa veneiden pitoon. Lupamenettelyllä turvataan mm. linnustoarvojen säilymistä alueella. Aurejärven veneluvat pyritään laittamaan kuntoon vuosina 2009–2010.

Tulenteko on sallittua ainoastaan siihen osoitetuilla paikoilla, eikä lupia anneta niiden ulkopuolelle. Leiriytyminen on alueella mahdollista jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Muutoin toimitaan samoilla säännöillä tapahtumien ja kilpailujen järjestämisessä kuin Seitsemisen kansallispuistossa.

Aurejärvellä lupa esim. sammalen kaupalliseen nostoon järven pohjasta voidaan antaa – kuitenkin sillä edellytyksellä, että toimenpiteistä ei ole haittaa järven veden laadulle tai Natura 2000 -alueen eliöstölle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että on tehtävä mm. tarkat vesisammalten lajistoselvitykset ennen kuin lupa voidaan myöntää. Ruoppauksiin ja perkauksiin ei anneta Natura 2000 -alueella lupia.

Petäjäjärvellä tulenteko ei ole sallittua eikä lupia anneta. Leiriytyminen on alueella mahdollista jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Lupia tapahtumien ja kilpailujen järjestämiseen ei alueelle anneta.

Raattaniemi–Vekaraniemellä tulenteko ei ole sallittua eikä lupia anneta. Leiriytyminen on alueella mahdollista jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Lupia tapahtumien ja kilpailujen järjestämiseen ei alueelle anneta.

11.5 Järjestyssäännöt

Seitsemisen kansallispuiston järjestyssääntö uusitaan. Järjestyssääntöluonnos on suunnitelman liitteenä 7.

Järjestyssäännössä kielletään pyöräily ja ratsastus muualla kuin niitä varten osoitetuilla reiteillä, jotka on kuvattu luvussa 7.1.3. Pyöräilyn ja ratsastuksen rajoittamisen syynä ovat polkujen käyttäjien väliset mahdolliset vaaratilanteet, polkujen kulumisen sekä mahdollinen leventyminen kulumisen seurauksena ja tästä aiheutuvat haitat kasvillisuudelle (esim. pitkospuiden viereiset suot, joilla helposti ajetaan). Ratsastuksen kieltämisen perusteena on lisäksi mahdollisten vieraiden lajien leviämisen aiheuttama haitta alueen luonnonsuojelullisille arvoille.

Aurejärvelle tehdään järjestyssääntö suojelualueen perustamisen jälkeen.

12 Turvallisuus ja pelastustoiminta

Suuren kävijämäärän vuoksi alueella on varauduttava myös erilaisiin onnettomuuksiin. Retkeilyn ja matkailun sekä muun harrastustoiminnan riskit liittyvät lähinnä tulen leviämiseen metsään avonaisista tulipaikoista, liikenneonnettomuuksiin (auto- ja venekolarit) sekä sairaskohtauksiin ja eksymisiin.

Metsäpalojen sammutusvastuu on ensisijaisesti yleisellä pelastustoimella. Myös eksymistilanteissa, liikenneonnettomuuksissa ja sairaskohtaustapauksissa pelastuspalvelusta vastaa yleinen pelastustoimi. Metsähallituksessa toimitaan ympäristö- ja laatukäsikirjan ohjeistuksen mukaisesti.

Pelastuslain (468/2003) 6. §:n ja lain Metsähallituksesta (1378/2004) 4. §:n mukaan Metsähallitus on velvollinen antamaan pelastusviranomaiselle asiantuntija-apua metsäpalojen torjunnassa ja varautumaan omatoimisesti hallinnassaan olevalla valtionmaalla tapahtuvien metsäpalojen ehkäisyyn ja torjuntaan yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa.

Laki Metsähallituksesta säättää Metsähallituksen tehtäväksi hoitaa, käyttää ja suojella hallinnassaan olevia luonnonvaroja ja muuta omaisuutta. Suojelutehtävä sisältää myös metsien palosuojelun. Metsähallituksen maiden palosuojelu edellyttää, että myös alueet ja tiimit varautuvat paitsi sammutus-, myös erityisesti jälkisammutus- ja vartiointitehtäviin. Jälkisammutus ja -vartiointi on järjestettävä olosuhteisiin nähden tehokkaimmalla ja taloudellisimmalla tavalla. Metsäpaloihin varautuminen edellyttää, että valtionmaille laaditaan palontorjuntasuunnitelmat. Ne laaditaan niin, että talousmetsien lisäksi myös suojelualueiden palosuojelu tulee hoidetuksi.

Vähäistä suuremmat ja kaikki pohjavesialueella tapahtuvat öljy-, polttoaine- ja maalivahingot Metsähallitus ilmoittaa kunnan paloviranomaiselle.

Metsähallitus vastaa hallitsemiensa rakenteiden turvallisuudesta. Turvallisuusohjeet määrittävät sellaisille rakenteille, joiden käyttöön liittyy vaaratekijä. Tällaisia ovat mm. maastoportaat, jotka on turvatarkastettava vuosittain. Rakennetta käytävää henkilömäärää rajoitetaan tarvittaessa varoitusmerkillä. Pelastuskoordinaatit merkitään reiteille vain Pirkan Taipaleen osalta. Seitsemisen luontokeskuksella on oma turvallisuussuunnitelma.

13 Palvelurakenteiden huolto

13.1 Tavoitteet

Tavoitteena on tehostaa huoltoa ja sopeutua tulevaisuuden mahdollisiin vähälumisiin talviin. Sopeutumisessa pyritään lisäämään sulan maan ajan huoltomahdollisuuksia ja vähennetään talvihuoltoa eli lumesta ja jäisestä maasta riippuvaista huoltoa.

13.2 Toimenpiteet

Olemassa olevia huoltouria parannetaan, jotta saadaan pidennettyä huoltokautta. Uusia huoltouria ei tehdä. Urien parantamisessa on kysymys lähinnä kosteikkojen ylitysten järjestämisestä siten, että luontoarvoille ei koidu haittaa ja kulku on huoltoajoneuvoille esteetöntä. Huoltoon tarvitaan myös sulan maan aikaan käytettävissä olevaa kalustoa, kuten mönkijöitä ja traktoreita. Tämä on ennakkointia talvien vähälumisuuudelle.

Jokiristin telttailupaikan siirtämisessä haetaan mahdollisimman lyhyttä huoltoetäisyyttä.

Suunnittelualueen huoltoa ulkoistetaan osittain suunnittelukaudella. Huollossa tehdään soveltuvilta osin yhteistyötä Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelujen Keski-Suomen puistoalueen kanssa.

Polttopuuhuoltoa pyritään tehostamaan ja kustannustehokkuutta lisäämään. Tarjottavan polttopuun laatu pyritään optimoimaan kustannustekijät huomioiden (voi olla esim. rankana eikä pilkottuna). Perustavoitteena on, että polttopuu on kuivaa.

Suunnittelualueella ylläpidetään roskatonta retkeilyä.

13.3 Seuranta

Huoltorakenteiden kuntotietoja ylläpidetään Reiska-tietojärjestelmässä. Seitsemisen polttopuu- ja jätemääriä seurataan, ja tietoja ylläpidetään Reiskassa. Myös Seitsemisen luontokeskuksen energiankulutusta seurataan ja tiedot löytyvät Reiskasta. Luontokeskuksen huolto- ja korjaustöissä noudatetaan luontokeskukselle laadittua huoltokirjaa, johon tehdyt toimenpiteet merkitään. Seitsemisen luontokeskukselle hankitaan energiatodistus vuonna 2008.

14 Valvonta

Metsähallitus valvoo alueiden käyttöä viranomaisena ja alueiden haltijana. Maanhaltijan lupaa edellyttäviä toimia ja eri määräysten toteuttamista valvotaan Metsähallituksessa normaalisti noudatettavan tavan mukaisesti. Valvontaa hoitavat siihen erikoistuneet erätarkastajat ja heidän valtuuttamansa henkilöt sekä muu Metsähallituksen henkilökunta. Valtionmailla valvonnan päävastuu on Metsähallituksen erävalvonnalla ja erätarkastajilla (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta 1157/2005), ja virka-apua saadaan tarvittaessa poliisilta. Vuokralaisina olevat metsästysseurat ovat velvollisia (metsästysvuokrasopimusten vakioehdot) ilmoittamaan Metsähallitukselle havaitsemastaan metsästyslain rikkomisesta, luvattomasta metsästyksestä ja mahdollisesta vahingonteosta. Metsähallituksen valvontaa voidaan tarvittaessa myös ulkoistaa esim. yhdistyksille.

Seitsemisen kansallispuiston alueella ei ole toistaiseksi havaittu isoja ongelmia. Ilkivaltaa on kohdistunut lähinnä luontokeskukseen esim. murtoina. Seitsemisessä huomiota kiinnitetään jatkossa lähinnä usein toistuvaan koirien irtipitoon sekä Kirkaslammilla tapahtuvaan luvattomaan virvelöintiin. Vapaana olevat koirat voivat häiritä varsinkin lintujen pesintää. Lisäksi irrallaan juoksevat koirat voivat pelottaa muita kävijöitä. Koirien kiinnipitosäännöksistä tiedotetaan jatkossa kävijöille entistä tiiviimmin mm. luontokeskuksessa, alueen opasteissa, nettisivuilla sekä asiakas-kontakteissa. Virvelöinti Kirkaslammilla voi myös aiheuttaa häiriötä esim. lintujen pesinnälle ja kuluttaa rannan kasvillisuutta. Metsähallituksen erävalvontaa kohdistetaan alueella lähinnä kalastuslain valvomiseen.

Aurejärvellä, Petäjjärvellä sekä Raattaniemi–Vekaraniemellä ei myöskään ole toistaiseksi havaittu isoja ongelmia. Riskialttiina ongelmana voidaan pitää ko. alueilla tapahtuvaa luvattomien nuotioiden pitämistä. Ongelmana on lähinnä paloturvallisuusriski; lisäksi luvattomilla nuotiopaikoilla on taipumus kerätä uusia käyttäjiä, joita ei varsinkaan Petäjjärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen luonnonrauhallisille alueille toivota.

Kaikilla alueilla varaudutaan kuitenkin mahdolliseen luvattoman mönkijä- tai muun moottoroidun maastoliikenteen lisääntymiseen. Ko. toiminnan haitoista luonnolle tiedotetaan ja tilannetta seurataan.

15 Yhteistyö

Metsähallitus haluaa vähentää ristiriitoja ja ehkäistä niitä ennakolta tekemällä yhteistyötä alueen toimijoiden, käyttäjäkunnan sekä lähialueen asukkaiden kanssa. Toimenpiteinä ovat avoin tiedottaminen, palaverit, kahdenväliset neuvottelut, koulutustilaisuudet, yhteiset projektit ja tapahtumat sekä osallistavien suunnittelumenetelmien käyttäminen.

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista varten perustettiin yhteistyöryhmä, jolla on ollut neuvoa antava rooli suunnitelman laatimisessa. Yhteistyöryhmässä olivat Metsähallituksen lisäksi mukana alueen kunnat, ympäristökeskukset, maakuntien liitto, TE-keskus, kyläyhdistykset ja/tai -toimikunnat, luonnonsuojeluliitto, riistanhoitopiiri, kalastusalue sekä Metsähallituksen kanssa matkailun yhteistyösopimuksen tehneet matkailuyrittäjät. Yhteistyöryhmän ja/tai muiden tarpeellisten tahojen kokoontumisia järjestetään myös jatkossa.

Tulevaisuudessa on erityisesti tarpeen vahvistaa yhteistyötä alueen matkailuyrittäjien sekä lähialueen asukkaiden kanssa. Tiiviimpi yhteistyö on jatkossa tarpeen myös ennallistamistutkimuksessa (mm. Metsäntutkimuslaitos).

16 Resurssit ja aikataulu

Taulukot 21–24 esittelevät hoito- ja käyttösuunnitelman toimenpiteiden arvioidut kustannukset Metsähallituksen osalta. Toimenpiteet on asetettu tärkeysjärjestykseen (priorisointiluokat).

Metsähallituksen kustannusarvio välttämättömistä toimista (luokka 1) 10-vuotiskaudella on yhteensä korkeintaan 1 911 100 € (191 110 €/v). Hankerahoituksella toteutettaviksi suunniteltujen toimenpiteiden (luokka 4) kustannusarvio on korkeintaan 430 000 € (43 000 €/v). Muiden toimenpiteiden (luokat 2 ja 3) kustannusarvio on korkeintaan 747 500 € (74 750 €/v). Investointien kustannus yhteensä on korkeintaan 1 473 600 € ja ylläpidon keskimäärin 161 600 €/v. Kustannukset on arvioitu vuoden 2008 tason mukaan. Suunnitelman toteuttamisen aikataulu määräytyy viime kädessä Metsähallituksen yksiköiden vuotuisten toiminta- ja taloussuunnitelmien mukaisesti. Tässä esitetään arvio aikataulusta.

Taulukko 21. Seitsemisen suunnittelualueen palveluvarustus: investoinnit ja ylläpito 10-vuotiskaudella. Hinnat vuoden 2008 tasoa. Prior. = priorisointiluokat: 1 = ensisijainen toteutus, 2 = toteutetaan melko todennäköisesti, 3 = mahdollinen toteutus tilanteen salliessa, 4 = toteutetaan, mikäli saadaan erillisrahoitusta. ¹ = ryhmien varattavissa. ² = mm. Koverojärvi. ³ = polttopuu-, jäte- ja muu huolto, työkustannukset.

Toimenpide	Prior.	Aikataulu	Yhteensä €	€/v (10 v)
UUSINVESTOINNIT				
Seitseminen:				
Kirkas-Soljasen keittokatos ¹ ja kaivo	1	2009–2010	22 000	2 200
Liesjärven laavu (siirretään muualta)	1	2009	2 000	200
Koveron inva-WC ja tukirakenteet liik.eisteisille	1	2009	8 000	800
Hirviharjun maisemapenkki	1	2009–2010	2 000	200
Multiharjun ja Sikomäen kulunohjausaidat	1	2009–2010	5 000	500
Pitkäljärven kaivo (korjaus tai uusi)	1	2009	2 000 – 6 000	200 – 600
Seitsemisharjun näkötorni	4	2015	100 000–200 000	10 000–20 000
KORVAUSINVESTOINNIT (KORJAUKSET JA MUUTOKSET)				
Seitseminen:				
Jokiristin telttapaikan siirto ja Seitsemisjoen telttapaikan purku	1	2009	2 000 – 5 000	200 – 500
Polkuverkoston uusiminen, yht. 8 km	1	2009–2010	128 000	12 800
Viitoituksen uusiminen koko alueelle	1	2009–2010	30 000	3 000
Pitkäljärven korjaukset (tallin pärekatto, kämpän alimmat hirsikerrat, ikkunat)	1	2009–2010	22 000	2 200
Koveron rakennusten kiireelliset korjaukset (pärekatot, ikkunat ym.)	1	2009–2010	12 000	1 200
Huoltourien tekeminen ja taukopaikka- rakenteiden kunnostaminen ²	2	2009–2018	20 000 – 30 000	2 000 – 3 000
Liesjoen sillan korjaus pyöräily/kävelysillaksi	2	2012–2014	20 000	2 000
Koveron rakennusten muut korjaustarpeet (muut pärekatot, aidat, ikkunat)	2	2012–2017	20 000 – 30 000	2 000 – 3 000
Kirkaslammen keittokatoksen uusiminen	3	2010	16 000	1 600
Koveron niittylatojen (2 kpl) korjaus	3	2010–2011	5 000 – 10 000	500 – 1 000
Korttesalon ylläpitokorjaukset (tulipesien uusiminen ym.)	3	2009–2012	20 000	2 000
Tienvarsioasteiden uusiminen	4	2015–2018	10 000 – 20 000	1 000 – 2 000
Aurejärvi:				
Tervaniemen laavu, polttopuuliiteri ja käymälä	2	2009–2010	20 000	2 000
Petäjäljärvi:				
Rakenteiden ja viitoituksen purkaminen	1	2009–2010	1 000	100
YLLÄPITO				
Seitsemisen ylläpitohuolto ³	1	2009–2018	300 000	30 000
Aurejärven ylläpitohuolto ³	2	2011–2018	16 000	1 600
Yhteensä			783 000–925 000	78 300–92 500

Taulukko 22. Seitsemisen suunnittelualueen opastus: investoinnit ja ylläpito 10-vuotiskaudella. Hinnat vuoden 2008 tasoa. Prior. = priorisointiluokat: 1 = ensisijainen toteutus, 2 = toteutetaan melko todennäköisesti, 3 = mahdollinen toteutus tilanteen salliessa, 4 = toteutetaan, mikäli saadaan erillisrahoitusta. LK = luontokeskus.

Toimenpide	Prior.	Aikataulu	Yhteensä €	€/v (10 v)
UUSINVESTOINNIT				
Seitseminen:				
Luontokeskuksen runopolku	1	2009–2011	5 000	500
Puisto pienoiskoossa -luontopolku (Haukilammen kierros)	1	2009–2010	5 500	550
Yleisinfotaulu luontokeskuksen pihapiiriin + yksittäiset kohdeopasteet	2	2011–2012	10 000 – 15 000	1 000 – 1 500
Luontokeskuksen av-esitykset	2	2010–2018	50 000	5 000
Gps-kohteina ennallistamisen ym. esittely	3	2011–2013	5 000	500
Aurejärvi:				
Kohdeopasteet veneenlasku- ja tulentekopaikoille	2	2010–2012	5 000	500
KORVAUSINVESTOINNIT (KORJAUKSET JA MUUTOKSET)				
Seitseminen:				
Luontokeskuksen asiakaspalvelu-, sosiaali- ja kahviotilojen uusiminen	3	2010–2015	160 000	16 000
Luontokeskuksen vaihtuvan näyttely- tilan varauloskäynnin korjaus	3	2009–2010	8 000	800
LK:n näyttelyiden ja av-laitteiston uusiminen	3	2015–2018	150 000–200 000	15 000–20 000
Luontopihan ja lähiluontopolun sisällön uusiminen	3	2010	6 500	650
Jäätikköpolun sisällön uusiminen	3	2011–2012	6 000	600
Muiden luontopolkujen sisällön uusimiset	3	2011–2018	10 000 – 15 000	1 000 – 1 500
LK:n lämmitysjärjestelmän uusiminen	4	2015–2018	150 000–200 000	15 000–20 000
YLLÄPITO				
Seitseminen:				
LK:n huoltokirjan mukaiset korjaukset	1	2009–2018	100 000	10 000
Luontokeskuskiinteistön ylläpitohuolto (siivous, sähkö, vesi, jäte)	1	2009–2010	550 000	55 000
Asiakaspalvelun ylläpito (LK ja Kovero)	1	2009–2018	400 000	40 000
Tapahtuma- ja markkinointikulut	1	2009–2018	100 000	10 000
Verkkosivujen ylläpito	1	2009–2018		
Yleisinfo-opasteiden ylläpito (mm. karttojen uusiminen)	2	2012–2018	10 000	1 000
Luontopolkutaulujen ylläpito	2	2011–2018	10 000	1 000
Esitteiden ylläpito	2	2009–2018	15 000 – 20 000	1 500 – 2 000
Muut, Seitsemisen:				
Muu opastusaineisto (opastuspaketit)	1	2009–2010	10 000	1 000
Seitsemisen kävijätutkimus	2	2013	6 000	600
Seitseminen–Helvetinjärvi-alueen yritystutkimus	2	2013	6 000	600
Luontomatkailevuunnitelman päivittäminen	2	2013	10 000	1 000
Luontokeskuksen asiakastutkimus	3	2010, 2017	12 000	1 200
Luontomatkaileuyrittäjien/oppaiden sertifiointi	3	2017–	20 000 – 30 000	2 000 – 3 000
Yhteensä			1820 000–1945 000	182 000–194 500

Taulukko 23. Seitsemisen suunnittelalueen luonnon ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet: investoinnit 10-vuotiskaudella. Hinnat vuoden 2008 tasoa. Prior. = priorisointiluokat: 1 = ensisijainen toteutus, 2 = toteutetaan melko todennäköisesti, 3 = mahdollinen toteutus tilanteen salliessa, 4 = toteutetaan, mikäli saadaan erillisrahoitusta.

Toimenpide	Prior.	Aikataulu	Yhteensä €	€/v (10 v)
Seitsemisen metsien ennallistaminen	1	2009–2018	28 000	2 800
Soljastensuon tien purkamistyöt	1	2009–2015	2 000	200
Seitsemisen soiden ennallistaminen	1	2010–2018	25 000	2 500
Seitsemisen perinnebiotooppien hoito	1	2009–2018	110 000	11 000
Ennallistamistarpeen arvioinnit Aurejärvellä, Petäjäjärvellä ja Raattaniemi–Vekaraniemessä	1	2009–2010	2 000	200
Liesijoen kunnostamistarpeen arviointi ja suunnitelma	1	2009–2010	3 000	300
Korsukankaan korsun hoitosuunnitelma	1	2009–2011	1 000	100
Ennallistamisen toimenpidesuunnitelmat	3	2010–2011	4 000	400
Soiden ennallistamisen kasvillisuus seuranta Seitsemisessä	3	2010–2011	7 000	700
Kääpä- ja sammalinventoinnit Aurejärvellä ja Raattaniemi–Vekaraniemessä	4	2009–2018	10 000	1 000
Yhteensä			192 000	19 200

Taulukko 24. Seitsemisen suunnittelalueen alueiden hallinta: investoinnit 10-vuotiskaudella. Hinnat vuoden 2008 tasoa. Prior. = priorisointiluokat: 1 = ensisijainen toteutus, 2 = toteutetaan melko todennäköisesti, 3 = mahdollinen toteutus tilanteen salliessa, 4 = toteutetaan, mikäli saadaan erillisrahoitusta.

Toimenpide	Prior.	Aikataulu	Yhteensä €	€/v (10 v)
Lohkomistoimitukset (sis. kiinteistönmuodostuksen ym.)	1	2009–2018	20 000	2 000
Rajojen merkintä	1	2009–2018	6 500	650
Käyttöoikeuden poisto (Seitseminen)	1	2009–2010	1 100	110
Yhteensä			27 600	2 760

17 Suunnitelman vaikutusten arviointi

17.1 YVA-lain mukainen arviointi

Seitsemisen suunnittelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelma ei sisällä sellaisia hankkeita, joista olisi tarpeen laatia lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 486/1994). Suunnitelman toteuttamisella on kuitenkin vaikutuksia ympäristöön, ja tässä yhteydessä tarkastellaan toteutuksen ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia.

17.2 Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutukset jaetaan ekologisiin, taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin. Ekologisissa vaikutuksissa arvioidaan myös vaikutukset Natura 2000 -alueen luontoarvoihin.

17.2.1 Ekologiset vaikutukset

Seitsemisen suunnittelun alueella mahdolliset negatiiviset ekologiset vaikutukset liittyvät lähinnä retkeilyyn ja matkailuun sekä moottoroituun vapaa-ajan harrastustoimintaan. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisella on haettu erityisesti sellaisia yhteen sovittavia toteutustapoja ko. toiminnolle, joilla vältetään haitallisten ekologisten vaikutusten lisääntyminen ja vähennetään niitä. Näin ollen tällä hoito- ja käyttösuunnitelmalla on lähinnä positiivisia vaikutuksia alueen luonnonarvoihin.

Vaikutukset Natura 2000 -luontotyyppihin ja lajeihin

Luonnonsuojelulain 65. §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita koskevan suunnitelman tai hankkeen vaikutukset on asianmukaisella tavalla arvioitava, ”jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkityksellisesti heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, jotka ovat olleet perusteena sen verkostoon liittämiseksi”.

Tämän suunnitelman tavoitteena on aktiivisilla hoitotoimilla sekä käytön ohjauksella, valvonnalla ja yhteistyön kehittämällä turvata alueen luonnonarvoja siten, että toiminta ei uhkaa direktiivin lajien ja luontotyyppien säilymistä alueella. Näin ollen voidaan todeta, että Natura-arviointia ei ole tarpeen tehdä.

Useimpien Natura 2000 -luontotyyppien sekä direktiivi- ja muiden tärkeiden lajien tilaa alueella turvaavat tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet – kuten luonnonsuojelualueiden perustaminen, erilaiset luonnonhoito- ja ennallistamistoimenpiteet sekä myös niiden seuranta ja mahdollisiin negatiivisiin muutoksiin puuttuminen. Myös virkistys- sekä matkailukäytön ohjaus sekä valvonnan ja alueen hallinnan toiminnassa esitetyt toimenpiteet turvaavat sekä parantavat lajien ja luontotyyppien tilannetta suunnittelun alueella. Yksi matkailukäyttöä ohjaava toimenpide on esimerkiksi alueella toimivien matkailuyrittäjien kanssa tehtävät kestävän luontomatkailun yhteistyösopimukset, joilla turvataan alueen luonnon kestävää käyttöä. Alueelle jää vyöhykkeiden perusteella myös runsaasti syrjäalueita, ja rauhallisuus näillä alueilla myös lisääntyy mm. muutamien rakenteiden purkamisen kautta. Rajoitusosien laajentamisella turvataan myös

lähinnä linnuston pesimärauhaa alueella. Luonnonhoitotoimenpiteillä – kuten lahoppuun lisäämisellä ja ennallistamispoltoilla – voidaan saada myös uusia lahoppuusta ja palaneesta puuaineksesta riippuvaisia harvinaisia lajeja alueelle.

Seuraavassa käydään läpi suunnitelman toteuttamisen vaikutuksia suunnittelualueella esiintyviin direktiivin luontotyyppihin ja lajeihin.

Direktiivin luontotyypit

Suunnitelmassa ei ole esitetty toimenpiteitä, jotka vaarantaisivat direktiivin luontotyyppien esiintymistä suunnittelualueella. Suunnitelmassa esitetty suojelualueiden perustaminen turvaa pitkällä tähtäimellä luontotyyppien säilymistä suunnittelualueella. Petäjäjärvelle ja Raattaniemi–Vekaraniemelle ei myönnetä kilpailu- tai tapahtumalupia, mikä suojelee myös ko. kohteiden luontotyyppisiä kokonaisvaltaisesti. Alla on arvioitu erikseen suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden tarkempia vaikutuksia luontotyyppikohtaisesti.

Karut kirkasvetiset järvet

Seitsemisen kansallispuiston Kirkaslampi ja Kirkas-Soljanen ovat luonnontilaisia kirkasvetisiä pieniä järviä, joiden lähiympäristöä ei ole ojitettu. Tässä suunnitelmassa ko. järvet ovat myös vesi- ja rantarakentamisen sekä vedenpinnan säännöstelyn ulkopuolella. Myöskään metsä- tai maatalous eivät rasita ko. vesistöjä.

Luontaisesti ravinteiset järvet

Tällainen järvi on luonnontilainen Iso Seitsemisjärvi. Tässä suunnitelmassa ravinteiset järvet ovat myös vesi- ja rantarakentamisen sekä vedenpinnan säännöstelyn ulkopuolella. Järven luonnontila tulee pitkällä aikavälillä todennäköisesti parantumaan sitä ympäröivien soiden ennallistumisen kautta.

Humuspitoiset järvet ja lammet

Suurin osa Seitsemisen alueen järvistä ja lammista on humuspitoisia. Myös Aurejärvi kuuluu tähän luontotyyppiin. Järvien luonnontila tulee oletettavasti pitkällä aikavälillä parantumaan järviä ja lampia ympäröivien soiden ennallistamisen kautta. Ennallistamistoimet suunnitellaan siten, että merkittäviä vesistövaikutuksia ei pääse syntymään. Alueella ei vesistöjä eikä rantoja rakenneta, eikä metsätaloustoimien oheispäästöjä ilmene. Vedenpinnan säännöstelyä ei ole tehty Aurejärvellä. Tuottaja on minimoinut ulkopuolisen turvetuotannon vaikutukset Aurejärveen Länsi-Suomen ympäristölupaviraston ohjeiden mukaan. Ruoppauksiin ja perkauksiin ei anneta Aurejärvellä lupia.

Pikkujoet ja purot

Suunnittelualueen pikkujoet ja purot säilyvät luonnontilassa. Seitsemisen kansallispuistossa mahdollisesti kunnostetaan Liesijokea, mikä parantaa joen luonnontilaa. Jokien ja purojen luonnontila tulee pitkällä aikavälillä parantumaan myös niitä ympäröivien soiden ennallistamisen kautta.

Keidassuot

Suunnittelualueen ojitettuja soita ennallistetaan, mikä parantaa niiden edustavuutta ja tulee pitkällä aikavälillä vaikuttamaan myös niiden välittömässä läheisyydessä olevien luonnontilaisten soiden tilaa parantavasti. Alueen keidassoille ei tässä suunnitelmassa esitetä uusia rakenteita tai reittejä, jotka voisivat heikentää luontoarvoja. Myös Soljastensuota halkovan tien käsitteleminen siten, ettei se enää katkaise suovesien virtauksia, vaikuttaa positiivisesti keidassoiden luonnontilaan. Mahdolliset polkujen sorastukset (pitkospuiden vaihtaminen sorapoluksi) suunnitellaan tapauskohtaisesti siten, että toimet eivät estä vesien luontaista virtausta, eikä luontotyypin edustavuutta tai luonnontilaa heikentäviä vaikutuksia pääse syntymään. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille, mikä osaltaan suojelee soiden luonnontilaisuutta.

Muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot

Suunnittelualueen ojitettuja soita ennallistetaan, mikä pitkällä aikavälillä tulee vaikuttamaan soiden luonnontilaa parantavasti. Alueen soille ei tässä suunnitelmassa esitetä uusia rakenteita tai reittejä, jotka voisivat huonontaa luontoarvoja. Mahdolliset polkujen sorastukset (pitkospuiden vaihtaminen sorapoluksi) suunnitellaan tapauskohtaisesti siten, että toimet eivät estä vesien luontaista virtausta, eikä luontotyypin edustavuutta tai luonnontilaa heikentäviä vaikutuksia pääse syntymään. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille, mikä osaltaan suojelee soiden luonnontilaisuutta.

Vaihtumissuot ja rantasuot

Suunnittelualueen ojitettuja soita ennallistetaan, mikä pitkällä aikavälillä tulee vaikuttamaan soiden luonnontilaa parantavasti. Alueen soille ei tässä suunnitelmassa esitetä uusia rakenteita tai reittejä, jotka voisivat huonontaa luontoarvoja. Mahdolliset polkujen sorastukset (pitkospuiden vaihtaminen sorapoluksi) suunnitellaan tapauskohtaisesti siten, että toimet eivät estä vesien luontaista virtausta, eikä luontotyypin edustavuutta tai luonnontilaa heikentäviä vaikutuksia pääse syntymään. Lisäksi polkujen sorastuksen miettiminen tapauskohtaisesti suokohteilla ehkäisee vaihtumis- ja rantasuon sorastuksesta muuten aiheutuvia mahdollisesti laajamittaisia kasvu- paikkaongelmia. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille, mikä osaltaan suojelee soiden luonnontilaisuutta.

Puustoiset suot

Suunnittelualueen ojitettuja soita ennallistetaan, mikä pitkällä aikavälillä tulee vaikuttamaan soiden luonnontilaa parantavasti. Alueen soille ei tässä suunnitelmassa esitetä uusia rakenteita tai reittejä, jotka voisivat huonontaa luontoarvoja. Myös Soljastensuota halkovan tien käsitteleminen siten, ettei se enää katkaise suovesien virtauksia, vaikuttaa positiivisesti puustoisten soiden luonnontilaan. Mahdolliset polkujen sorastukset (pitkospuiden vaihtaminen sorapoluksi) suunnitellaan tapauskohtaisesti siten, että toimet eivät estä vesien luontaista virtausta, eikä luontotyypin edustavuutta tai luonnontilaa heikentäviä vaikutuksia pääse syntymään. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille, mikä osaltaan suojelee soiden luonnontilaisuutta.

Lähteet ja lähdesuot

Seitsemisen kansallispuistossa sijaitsevat lähteet ja lähdesuot ovat avolähteitä ja tihkupintoja, joita ei ole ojitettu. Lähteisiin ja lähdesoihin ei kohdistu tässä suunnitelmassa toimenpiteitä eikä uhkia. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille, mikä osaltaan suojelee lähteiden ja lähdesoiden luonnontilaisuutta.

Letot

Seitsemisen kansallispuistossa sijaitsevat letot ovat lettorämeitä, joita ei ole ojitettu. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille, mikä osaltaan suojelee soiden luonnontilaisuutta. Lettoihin ei kohdistu tässä suunnitelmassa toimenpiteitä eikä uhkia.

Boreaaliset luonnonmetsät

Pitkällä aikavälillä luonnonmetsien pinta-ala ja edustavuus lisääntyvät ennallistamistöiden avulla. Metsien lahopuumäärä lisääntyy ja ikärakenne sekä puulajisuhteet monipuolistuvat. Luonnonmetsiä pirstovia uusia retkeily- tai latu-uria ei tämän suunnitelman mukaan ole mahdollista tehdä.

Harjumetsät

Seitsemisen kansallispuistossa esiintyvät harjumetsät on niitä heikentäviltä toimilta – kuten esim. soranotolta – rauhoitettu. Pitkällä aikavälillä myös harjumetsien edustavuus lisääntyy ennallistamis- ja palojatkumotöiden avulla. Metsien lahopuumäärä lisääntyy ja ikärakenne sekä puulajisuhteet monipuolistuvat. Harjumetsiä pirstovia uusia retkeily- tai latu-uria ei tämän suunnitelman mukaan ole mahdollista tehdä.

Hakamaat ja kaskilaitumet

Seitsemisen kansallispuistossa sijaitsevia perinnebiotooppeja hoidetaan erillisen suunnitelman mukaisesti niiden luontoarvojen säilyttämiseksi.

Silikaattikalliot

Silikaattikallioita esiintyy lähinä Aurejärven Natura 2000 -alueella, lähellä järvenrantaa. Natura 2000 -alueella luontotyyppiä ei uhkaa rakentaminen, kaivannaistoiminta tai metsien uudistamis- ja hoitotoimet. Mahdollisessa alueelle laadittavassa metsien ennallistamissuunnitelmassa silikaattikallioiden säilyminen otetaan huomioon hoitotöitä suunniteltaessa.

Aapasuot

Suunnittelualueen lähes luonnontilainen keskiboreaalinen aapasuo sijaitsee Petäjjärven Natura 2000 -alueella. Suoaltaan eteläosassa olevien ojien tukkimistarve harkitaan ennallistamistarvetarkastelun yhteydessä ja alueelle laaditaan tarvittaessa ennallistamissuunnitelma. Ennallistaminen parantaa luontotyyppin edustavuutta. Petäjjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa kuitenkin positiivisesti myös aapasuon ja varsinkin sen linnuston pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee entisestään. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä Petäjjärvelle, mikä osaltaan suojelee mm. alueen soiden luonnontilaisuutta.

Direktiivilajit

Suunnitelmassa ei ole esitetty toimenpiteitä, jotka vaarantaisivat direktiivilajien esiintymistä suunnittelualueella. Suunnitelmassa esitetty suojelualueiden perustaminen turvaa pitkällä tähtäimellä lajien säilymistä suunnittelualueella. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä suoalueille eikä rajoitusosille tai muille luonnoltaan herkille kohteille, mikä osaltaan suojelee lajien esiintymistä alueella. Petäjäjärvelle ja Raattaniemi–Vekaraniemelle kilpailu- tai tapahtumalupia ei myönnetä lainkaan, mikä suojelee kohteiden lajistoa kokonaisvaltaisesti.

Seuraavassa on arvioitu erikseen suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden tarkempia vaikutuksia direktiivilajikohtaisesti.

Nisäkkäät

Suunnitelmassa esitetty metsien ennallistaminen sekä palojatkumon ylläpitäminen edesauttavat **liito-oraville** sopivien elinympäristöjen paranemista sekä pitkällä tähtäimellä myös sopivien elinympäristöjen laajenemista.

Seitsemisessä esiintyvät **lepakot** (pohjanlepakko, korvayökkö, vesisiippa, viikisiippa ja isoviikisiippa) käyttävät rakennuksia kesäaikaan piilopaikkoina ja lisääntymispaikkoina. Kansallispuiston vanhoja rakennuksia – kuten Kovero – ei ole tarkoitus purkaa, ja niiden korjaustoimissa otetaan myös lepakot huomioon. Lepakot talvehtivat ilmeisesti useimmiten kivikasoissa, maakellareissa, luolissa, onkaloissa ja osin puunkoloissa (välitalvehtimispaikka). Myös metsien ennallistaminen saattaa siten vaikuttaa positiivisesti lepakoiden päiväpiilojen ja välitalvehtimispaikkojen (puunkolot) lisääntyessä lahopuiden määrän kasvamisen kautta. Lepakot hyönteissyöjinä hyötyvät luultavasti myös perinnebiotooppien hoidosta, sillä esim. paikalle tuotavat laiduntajaeläimet voivat lisätä erilaisten hyönteisten määrää kohteella. Vesisiipalle avoimet vedet ja lammet ovat erityisen tärkeitä ruokailupaikkoja. Kansallispuistossa lampien ja muiden vesistöjen tilanne säilyy ennallaan eikä siten haittaa vesisiippaa.

Saukolle sopivat pienet virtavedet pysyvät ennallaan, eikä niihin kohdistu tässä suunnitelmassa niiden tilaa huonontavia toimenpiteitä. Suunnitelmassa esitetty Liesjoen mahdollinen kunnostaminen voi myös parantaa osaltaan Seitsemisen alueen saukoille sopivien virtavesien luonnontilaa.

Euroopanmajava esiintyy pääasiassa Seitsemisen kansallispuiston ulkopuolella, mutta myös puistossa. Tässä suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät vaikuta euroopanmajavan elinympäristöä heikentävästi.

Suunnittelualueen kohteet ovat osa **karhun** ja **suden** elinpiiriä. Tässä suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät vaikuta karhun tai suden elinympäristöä heikentävästi.

Linnut

Pyö pesii melko yleisenä kaikilla suunnittelukohteilla niin syrjä-, rajoitus- kuin virkistysvyöhykkeelläkin. Näillä kohteilla ei tehdä sellaisia toimenpiteitä, jotka vaikuttaisivat pyö elinolosuhteita huonontavasti. Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti alueen linnuston – kuten pyö – pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee entisestään. Metsien ja korprien ennallistamistoimet lisäävät mm. lehtipuuston ja tiheikköjen määrää, ja parantavat siten pyö elinympäristöä.

Kurki pesii muutamalla suolla Seitsemisen kansallispuistossa. Suurin osa pesimäalueista sijaitsee Iso-Seitsemisjärven ja Soljastensuon–Hauturinsuon esitettyjen rajoitusvyöhykkeiden soilla, joten kurjen pesimärauha on hyvin turvattu. Muut pesimäpaikat sijaitsevat kansallispuiston syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä; näin ollen kurjen pesimärauha säilyy. Myös suunnittelualueen soiden ennallistaminen parantaa kurjen elinolosuhteita ja levittäytymismahdollisuuksia. Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti myös aapasuon ja varsinkin sen linnuston pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee pesimäaikana entisestään.

Kapustarinta esiintyy suunnittelualueen soilla useilla kohteilla sekä syrjä- että rajoitusvyöhykkeellä. Syrjävyöhykkeelle ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä; näin ollen kapustarinnan pesimärauha säilyy kohteilla. Rajoitusvyöhyke turvaa erityisen hyvin kapustarinnan pesimärauhan. Myös suunnittelualueen soiden ennallistaminen parantaa kapustarinnan elinolosuhteita ja levittäytymismahdollisuuksia. Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti myös aapasuon ja varsinkin sen linnuston pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee entisestään.

Varpuspöllö esiintyy harvalukuisena Seitsemisen syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä erityisesti ohjata kävijöitä, joten myös varpuspöllön pesimärauha säilyy entisellään. Metsien ennallistaminen parantaa pitkällä aikavälillä myös varpuspöllön elinolosuhteita, kun sille sopivat vanhat sekametsät ja lahpuut pesäkoloineen lisääntyvät.

Viirupöllö esiintyy harvalukuisena Seitsemisen kansallispuiston syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä erityisesti ohjata kävijöitä, joten myös viirupöllön pesimärauha säilyy entisellään. Luontokeskuksen lähellä pesivän viirupöllön pesimärauha otetaan huomioon käytön ohjauksella. Metsien ennallistaminen parantaa pitkällä aikavälillä myös viirupöllön elinolosuhteita, kun sille sopivat lahpuut pesäkoloineen lisääntyvät.

Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti myös aapasuon ja varsinkin sen linnuston pesimärauhan säilymiseen, kun retkeilijöitä ei enää käy alueella. Seitsemisen alueella Soljastensuon pesimäaikainen rajoitusvyöhyke turvaa myös **kaakkurin** pesimärauhaa alueella. Kaakkuria pesii myös muualla Seitsemisessä, ja pesimäalueet sijaitsevat yhtä lampea lukuun ottamatta syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä. Myös virkistysvyöhykkeellä lampien ympäristö säilyy rakentamattomana. Näin ollen kaakkurin pesimärauha säilyy entisellään.

Seitsemisen kansallispuistossa rajoitusvyöhykkeen laajentaminen Musta-Soljasen alueelle turvaa **kuikan** pesimärauhaa lammella paremmin tulevaisuudessa. Samoin osa Kirkas-Soljasen ranta-alueista esitetään liitettäväksi rajoitusvyöhykkeeseen, mikä turvaa edelleen osaltaan kuikan pesimärauhaa. Aurejärvellä kuikka esiintyy kaukana rakenteista. Kuitenkin myös Kaskilahden nuotiopaikan purkaminen saattaa vaikuttaa positiivisesti kuikan pesimismahdollisuuksiin, kun virkistyskäynnit keskittyvät jatkossa paremmin Leveelahden ja Tervaniemen alueille. Alueen käyttö pysyy muutoinkin entisellään, sillä sinne ei erityisesti ohjata retkeily- tai matkailukäyttöä, mikä turvaa edelleen kuikan pesimärauhaa.

Kalatiiran pesimäpaikat Aurejärven Natura 2000 -alueen rannoilla ja luodoilla pysyvät edelleen rauhallisina, sillä alueelle ei tehdä uusia palvelurakenteita, vaan yksi tulipaikka puretaan. Alueen käyttö pysyy muutoinkin entisellään, sillä sinne ei erityisesti ohjata retkeily- tai matkailukäyttöä, mikä turvaa edelleen kalatiiran pesimärauhaa.

Laulujoutsen pesii muutamilla Seitsemisen järvillä ja lammilla. Iso-Seitsemisjärven entisellään säilyvä rajoitusvyöhyke turvaa osaltaan linnun pesimärauhaa. Muut pesimäpaikat sijaitsevat syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä, joten voidaan katsoa, että laulujoutsenen pesimärauha on hyvin turvattu.

Metson soidinpaikkoja löytyy Seitsemisestä ainakin kahdelta alueelta. Toinen soidin liittyy Soljastensuon–Hauturinsuon esitettyyn rajoitusvyöhykkeeseen, jossa on liikkumiskielto 31.4.–15.7. Näin osa metson soidinajasta sekä pesintä ko. kohteella turvataan. Toinen soidinpaikka on Seitsemisen syrjävyöhykettä, joten sinne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä; näin ollen metson soidin- ja pesimärauha säilyvät entisellään. Soiden ennallistaminen parantaa metson poikueympäristöjä korvissa ja avosoiden reunoilla.

Palokärki esiintyy Seitsemisen kansallispuistossa useilla kohteilla syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä; näin ollen palokärjen pesimärauha säilyy entisellään. Palokärki pesii myös Soljastensuon jo aikaisemmin perustetulla rajoitusvyöhykkeellä, joka tulee entisestään laajenemaan, joten palokärjen pesintä ko. kohteella on erityisen hyvin turvattu. Palokärkeä esiintyy myös virkistysvyöhykkeellä, kuitenkin sellaisella kohdalla, jonne ei ole odotettavissa muutoksia. Palokärki on myös tunnetusti melko peloton lintu, joten ongelmia ei liene odotettavissa. Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti myös alueen linnuston – kuten palokärjen – pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee entisestään. Palokärki hyötyy metsien ennallistamisesta, kun lahopuun ja vanhojen luonnontilaisten havumetsien määrät lisääntyvät alueella.

Pohjantikka esiintyy Seitsemisen kansallispuistossa useilla alueilla. Pohjantikka hyötyy erityisesti korprien ja metsien ennallistamisesta sekä poltoista, joissa muodostuu pohjantikan ruokailu- ja pesimäalueiksi sopivia runsaslahopuustoisia metsiä. Puiston kaakkoisosassa pohjantikkaa esiintyy myös esitetyn Soljastensuon–Hauturinsuon rajoitusvyöhykkeen sisällä, joten pohjantikan pesimärauha voidaan katsoa siellä erittäin hyvin turvatuksi. Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti alueen linnuston – kuten pohjantikan – pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee entisestään.

Liroa tavataan useilla suunnittelualueen soilla ja rannoilla. Elinympäristöt sijaitsevat suurimmaksi osaksi syrjävyöhykkeellä, jonne ei rakenneta uutta palveluvarustusta eikä ohjata kävijöitä; näin ollen liron pesimärauha säilyy entisellään. Liroa esiintyy myös rajoitusvyöhykkeellä, jossa sen pesimärauha on erityisen hyvin turvattu. Petäjäjärvellä sijaitsevien vanhojen rakenteiden purkaminen ja alueelle opastavan viitoituksen poistaminen vaikuttaa positiivisesti alueen linnuston – kuten liron – pesimärauhan säilymiseen, kun satunnaisten retkeilijöiden määrä vähenee entisestään. Myös suunnittelualueen soiden ennallistaminen parantaa liron elinolosuhteita ja levittäytymismahdollisuuksia.

Helmipöllö viihtyy kuusimetsissä, joita Seitsemisessäkin on melko runsaasti. Kuusimetsien tila ei suunnittelualueella heikkene tässä suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vuoksi. Metsien ennallistaminen saattaa parantaa pitkällä aikavälillä myös helmipöllön elinolosuhteita, kun sille sopivia pesäkolopuita tulee enemmän pystylahopuun lisääntyessä.

Pikkusieppo viihtyy Seitsemisen kansallispuiston länsiosissa, myös teiden tuntumassa. Metsien ennallistaminen parantaa pitkällä aikavälillä myös pikkusiepon elinolosuhteita, kun sille sopivat vanhat metsät ja lahpuut sopivine pesäkoloinen lisääntyvät.

Kalat

Suunnitelmassa esitetty Aurejärven ojitettujen soiden mahdollinen ennallistaminen saattaa pitkällä aikavälillä vaikuttaa positiivisesti veden laatuun vähentäen happamuutta, joka häiritsee **muikun** lisääntymistä.

Selkärangattomat

Suunnitelmassa esitetty metsien ennallistaminen sekä palojatkumon ylläpitäminen edesauttavat **lahokapolle** sopivien elinympäristöjen paranemista sekä pitkällä tähtäimellä myös sopivien elinympäristöjen laajenemista.

Kasvillisuus

Suunnittelualueen soiden ennallistaminen parantaa **rahkasammalten** elinolosuhteita ja levittäytymismahdollisuuksia. Mahdolliset polkujen sorastukset (pitkospuiden vaihtaminen sorapoluksi) suunnitellaan tapauskohtaisesti siten, että toimet eivät estä vesien luontaista virtausta, eikä rahkasammalten elinympäristöjä heikentäviä vaikutuksia pääse syntymään. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä luonoltaan herkille kohteille – kuten soille, joilla rahkasammalkasvustot voivat kärsiä suuresta kulutuksesta.

Poronjäkäliä voi uhata lähinnä kuluminen ja rakentaminen. Kulumista ehkäistään runsaiden kävijämäärien Seitsemisen kansallispuistossa rakentein – kuten poluin ja pitkospuin, jotka ohjaavat kulkua pois eroosioherkiltä poronjäkäliäkohteilta. Ihmiset pysyvät pääsääntöisesti puistossa kulkiessaan poluilla, mikäli niitä on tarjolla. Tässä suunnitelmassa ei ole tarkoitus vähentää useita polkuja tai rakentaa uusia polkuja, joten voidaan katsoa, että poronjäkäliä tulevat säilymään alueilla hyvin. Hoito- ja käyttösuunnitelman linjauksena on myös, että tapahtuma- tai kilpailulupia ei myönnetä luonoltaan herkille kohteille – kuten kulutukselle herkille jäkäliköille, mikä osaltaan suojelee poronjäkälien esiintymistä alueella.

Riskit

Ennallistamis- ja luonnonhoitotöissä on olemassa pieniä riskejä, että toimenpiteet eivät onnistu tai ne tuottavat sivuvaikutuksia – kuten esimerkiksi soiden ennallistamisessa veden laadun väli-aikaista heikkenemistä alapuolisissa vesistöissä. Siirtoistutuksissa on mahdollista, että istutukset eivät onnistu, ja tehty työ menee hukkaan. Poltoissa on pieni mahdollisuus, että tuli leviää ympäristöön ja suurempi ala metsää palaa. Tällä ei kuitenkaan ole varsinaisia haittavaikutuksia itse metsälajistolle tai metsille, mutta esim. pohjaveden tilaan se voi vaikuttaa kielteisesti. Alueen hallinnan toimenpiteissä epäonnistuminen (esim. kestävän matkailun yhteistyösopimuksia ei saada solmittua, maanomistajalupia ei pyydetä Metsähallitukselta, alueen sääntöjä ei noudateta) voi aiheuttaa esimerkiksi hallitsemattoman virkistyskäytön kautta luontotyyppien eroosio-ongelmia sekä direktiivilajien esiintymien ja pesinnän tuhoutumista. Ennallistamissuunnittelun yhteydessä tarkastellaan toimien mahdollisesti aiheuttamia riskejä. Ennallistamissuunnitelmassa esitetään keinot riskeihin varautumiseksi ja niiden eliminoimiseksi.

17.2.2 Sosiaaliset vaikutukset

Suunnittelualan monipuoliset virkistyskäyttömahdollisuudet tarjoavat kävijöille erilaisia mahdollisuuksia henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisäämiseen ja siten elämänlaadun paranemiseen. Suunnittelualan retkeilypalveluiden, luonnonympäristön ja luontomatkailun laadun kohentamisen myötä mahdollisuudet virkistäytymiseen kehittyvät, vaikka alueen taukopaikkaverkostoa osin myös karsitaan.

Suunnitelmassa esitetään jokamiehen oikeuksien kaventamista Soljastensuon liikkumisrajoitusalueella verrattuna entiseen, mutta vastaavasti rajoitusaikaa lyhennetään marjastuskaudella. Näin ollen virkistymismahdollisuudet jokamieskäytön – kuten marjastuksen ja sienestyksen – osalta jatkuvat ennallaan, ja osin jopa parantuvat (esim. hillastus tulee mahdolliseksi myös Soljastensuon vanhan rajoitusosan alueella). Suunnitelmassa esitetään liikkumisrajoitusaluetta myös Aurejärven Paskokarille, jolla ei kuitenkaan ole suurta merkitystä järven kalastusmahdollisuuksille; ne säilyvät pääsääntöisesti ennallaan. Metsästysolosuhteisiin ei ole esitetty suunnitelmassa muutosta. Tiedotuksen ja yhteistyön lisääminen jatkossa parantaa asukkaiden ja muiden alueesta kiinnostuneiden mahdollisuuksia vaikuttaa ja saada tietoa alueen hoidosta ja käytöstä.

Metsäntutkimuslaitos on tehnyt tutkimuksen Seitsemisen kansallispuiston lähialueen asukkaiden näkemyksistä kansallispuistosta (Petäjäistö & Selby 2008). Asukkaat Seitsemisen kansallispuiston lähialueilla suhtautuivat kansallispuistoon pääasiassa myönteisesti. He näkivät kansallispuiston lisänneen alueen tunnettuutta, alueen imagon koettiin parantuneen, ja kansallispuiston uskottiin muuttaneen aluetta positiiviseen suuntaan sekä vaikuttaneen seudun kehittymiseen myönteisesti. Erityisesti nuoret katsoivat, että kansallispuiston ansiosta alue oli muuttunut parempaan suuntaan asua. Matkailun mukanaan tuomia kielteisiä vaikutuksiakin oli kokenut vain suhteellisen pieni joukko asukkaita. Pahimmiksi haittatekijöiksi osoittautuivat roskaamisen ja liikenteen lisääntyminen. Asukkaiden näkökulmasta kansallispuiston ja sinne suuntautuvan matkailun myönteisten vaikutusten voidaan tulosten perusteella katsoa ylittävän kielteiset vaikutukset. (Petäjäistö & Selby 2008)

Tutkimuksessa voitiin löytää kansallispuiston lähialueiden asukkaiden joukosta kolme erilaista asenneryhmää. Asenneryhmillä oli kullakin toisistaan poikkeava käsitys luonnonsuojelun, kansallispuistojen ja matkailun vaikutuksista. Ryhmät nimettiin seuraavasti: positiivisesti asennoituvat (51 % vastanneista), luonnonsuojelua ”välttämättömänä pahana” pitävät (29 % vastanneista) ja negatiivisesti asennoituvat (20 % vastanneista). Yhtenä edellytyksenä luonnonsuojelulle ja kansallispuistojen perustamiselle pidettiin sitä, että niiden perustaminen ja niitä koskeva suunnittelu tapahtuu tiiviissä yhteistyössä paikallisten asukkaiden kanssa. (Petäjistö & Selby 2008) Tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään myös yhteistyön tiivistämistä edelleen erityisesti paikallisten asukkaiden kanssa.

17.2.3 Taloudelliset vaikutukset

Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman toteuttamisen taloudelliset vaikutukset liittyvät pääsääntöisesti Seitsemisen kansallispuiston kävijöiden aiheuttamiin paikallistaloudellisiin vaikutuksiin. Myös palvelurakenteiden kunnossapito ja kehittäminen sekä luontomatkailun edistäminen ylläpitävät positiivisia taloudellisia vaikutuksia lähialueelle. Lisäksi lähinnä työllisyyteen liittyviä suoria positiivisia taloudellisia vaikutuksia on rakenteiden ja palveluiden rakentamisella, purkamisella sekä kunnossapidolla, joka vaatii työvoimaa ja materiaaleja. Pienessä määrin myös ennallistamisen ja muun luonnonhoidon toteuttaminen vaikuttaa myönteisesti työllisyyteen, esimerkiksi paikallisten kaivuriyrittäjien sekä metsurien kautta. Lisäksi kansallispuistossa työskentelevä opastus- ja muu henkilökunta vaikuttaa positiivisesti työllisyyteen.

Hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnan aikana tehtiin laajempi selvitys kansallispuistomatkailun taloudellisista vaikutuksista kansallispuistoa ympäröivällä noin 25 km:n lähialueella (Berghäll & Vatanen 2008). Seuraavassa esitetään tiivistetysti selvityksen tuloksia. Mukana ovat vain välittömät vaikutukset; kerrannaisvaikutuksia ei siis ole huomioitu.

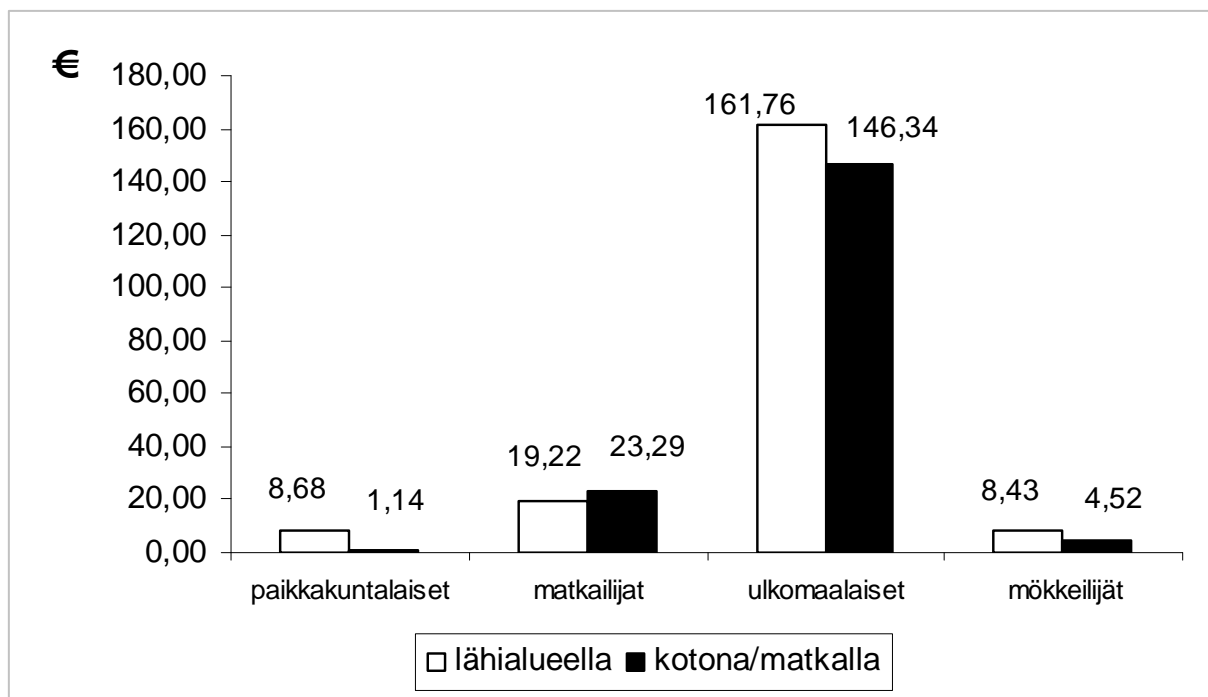
Taulukossa 25 esitetään Seitsemisen kansallispuistomatkailun aiheuttamat välittömät työllisyysvaikutukset, joita syntyy paikallisten kuntien asukkaille (Parkano, Kuru, Ikaalinen, ent. Viljakkala) – mutta myös kauempaa työssäkäyville, kun matkailijat käyttävät lähialueen palveluita. Todennäköisesti kansallispuiston kävijämäärät tulevat suunnittelukaudella kasvamaan, jolloin myös kävijöiden positiiviset taloudelliset vaikutukset työllisyyteen todennäköisesti kasvavat.

Kaikkiaan Seitsemisen kansallispuiston kävijät käyttävät matkaansa keskimäärin noin 46 €, josta noin 49 % eli 23 € kulutetaan kansallispuiston lähialueella. Lähialueella kuluu eniten rahaa vähittäiskaupoissa ja matkan varrella taas huoltoasemilla. (Berghäll & Vatanen 2008)

Taulukko 25. Seitsemisen kansallispuistomatkailun aiheuttamat välittömät työllisyysvaikutukset (Berghäll & Vatanen 2008). Tv = työllisyysvaikutus, paik. = paikallisalueella, htv = henkilötyövuotta.

	Tv paik. htv	Tv yht. htv	Osuudet %	Tv paik. työ- paikkaa	Tv yht. työ- paikkaa	Osuudet %
Ruoka- ja muu vähittäiskauppa	1,4	1,7	12,9	2,8	3,7	13,9
Ravintolat, kahvilat	5,7	5,7	43,2	9,5	9,5	35,7
Majoitus	4,0	4,7	35,5	8,8	11,5	43,3
Ohjelmapalvelut	0,1	0,2	1,5	0,1	0,7	2,6
Huoltoasemat	0,6	0,8	6,1	1,0	1,2	4,5
Muu	0,1	0,1	0,8	0,0	26,6	0,0
Yhteensä	11,9	13,2	100	22,2	53,2	100

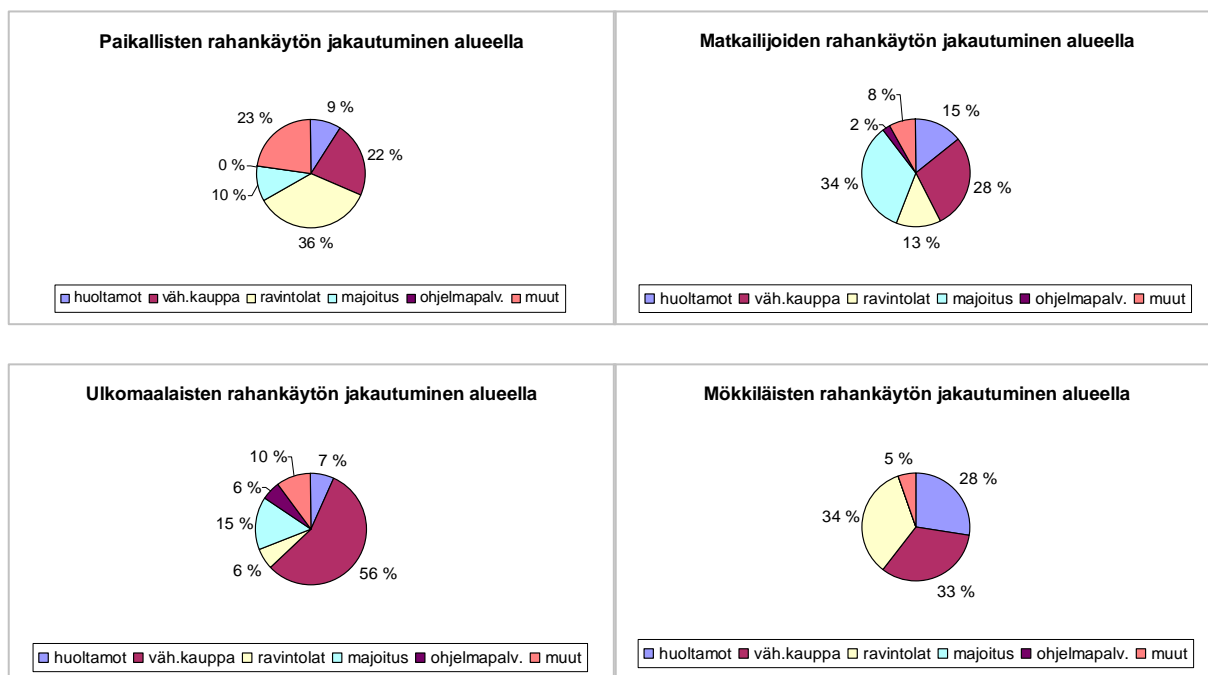
Osa Seitsemisen kansallispuiston kävijöistä käyttää matkaansa hyvin suuria rahamääriä, kun taas valtaosa kävijöistä selviää matkasta kevyellä budjetilla. Kuva 28 selventää kävijäryhmien rahankäytön eroja. Seitsemisen kansallispuiston ulkomaalaiset kävijät kuluttavat sekä matkan varrella että kohteen lähialueella selvästi muita kävijöitä enemmän rahaa (308 €/käynti). Vähiten rahaa kuluu paikallisilla kävijöillä, joiden kulutus on keskimäärin vain noin 10 €. (Berghäll & Vatanen 2008)

Kuva 28. Seitsemisen kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö kävijäryhmittäin lähialueella ja matkan varrella (Berghäll 2008).

Seitsemisen kansallispuiston kävijöistä paikalliset kuluttavat prosentuaalisesti eniten rahaa ravintoloihin ja kahviloihin (36 %) sekä muihin menoihin (23 %). Kotimaiset matkailijat taas käyttävät paljon majoitus- ja vähittäiskauppapalveluita, jotka vievät 62 % retken budjetista. Ulkomaalaisten kulutuksesta vähittäiskauppana vievät yllättävän suuren osan – 56 % kaikista menoista. Mökkiläisten menot jakaantuvat melko tasaisesti huoltamoihin, vähittäiskauppaan ja ravintolapalveluihin. (Berghäll & Vatanen 2008) (kuva 29)

Eri kävijäryhmien osuus kaikista käynneistä vaihtelee selvästi. Seitsemisen kansallispuiston noin 42 000 käynnistä 68,6 % luokitellaan matkailijoiden, 13,8 % paikallisten, 13,2 % mökkiläisten ja 4,4 % ulkomaalaisten matkailijoiden käynneiksi. Kun ryhmän vuosittaiset käynnit kerrotaan keskimääräisellä yhden käynnin lähialuekulutuksella, saadaan alueen vuosittain ansaitsemat tulot. Täytyy kuitenkin muistaa, että paikallisten kävijöiden kulutusta ei huomioida arvioitaessa matkailun paikallistaloudellista vaikutusta. Kävijöiden ilmoittamien menojen kautta laskettuna Seitsemisen kansallispuiston lähialueen vuosittainen tulo (ilman paikallisten kävijöiden kulutusvaikutusta) on 900 406 € josta koti- ja ulkomaiset matkailijat tuovat lähes 95 %. (Berghäll & Vatanen 2008) (taulukko 26)

Kuva 29. Seitsemisen kansallispuiston kävijäryhmien rahankäyttö lähialueella menolajeittain (Berghäll 2008).

Taulukko 26. Seitsemisen kansallispuiston luontomatkailun paikallistaloudellinen vaikutus kävijäryhmittäin (Berghäll & Vatanen 2008).

Ryhmä	Kokonaiskulutus €/käynti	Kulutus lähi-alueella €/käynti	Lähialuekulutus %	Lähialueen saama tulo €/vuosi
Paikalliset	9,82	8,68	88,4	(50 204)
Matkailijat	42,50	19,22	45,2	553 505
Ulkomaalaiset	308,10	161,76	52,5	299 993
Mökkiläiset	12,95	8,43	65,1	46 908
Yhteensä	45,81	22,64	49,4	(950 610) 900 406

Metsäntutkimuslaitos on tehnyt kyselytutkimuksen Seitsemisen kansallispuiston lähialueen asukkaiden näkemyksistä kansallispuistosta (Petäjistö & Selby 2008). Tutkimuksen mukaan kovin moni lähialueen asukas ei ollut saanut taloudellista hyötyä (esim. työtuloja) kansallispuistosta tai sinne suuntautuneesta matkailusta. Lisäksi taloudellista hyötyä saaneiden kokonaistuloista vain suhteellisen pieni osa muodostui kansallispuistosta tai sinne suuntautuneesta matkailusta saaduista tuloista. Vain muutama prosentti vastaajista suunnitteli tulevaisuudessakaan perustavansa yrityksen, joka voisi hyödyntää kansallispuiston matkailijavirtoja. Kansallispuistolla oli ollut myös joi-takin kielteisiä taloudellisia vaikutuksia. Muutama lähialueen asukas oli menettänyt kansallispuiston vuoksi toimeentulonsa joko kokonaan tai osittain. (Petäjistö & Selby 2008) Tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyillä luontomatkailun kehittämistoimilla pyritään vaikuttamaan siihen, että luontomatkailu toisi enemmän lisätuloja myös lähialueen asukkaille ja yrittäjille.

Lähteet

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. – Ympäristöopas 46, luonto ja luonnonvarat. Suomen ympäristökeskus. Oy Edita Ab, Helsinki. 194 s.
- Alhonen, P., Papunen, P. & Sarkki-Isomaa, S. 1996: Ikaalisten entisen emäpitäjän historia I vuoteen 1640. – Vammala. 434 s.
- Berghäll, J. & Vatanen, E. 2008: Alustavia tuloksia Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen paikallistaloudellisesta vaikuttavuudesta. – Raporttiluonnos. Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos.
- Ekholm, M. 1993: Suomen vesistöalueet. – Vesi- ja ympäristöhallituksen julkaisuja. Sarja A 126. Vesi- ja ympäristöhallituksen painatuskeskus, Helsinki.
- Euroopan unionin lintudirektiivi 79/409/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta.
- Euroopan unionin luontodirektiivi 92/43/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta.
- Geologinen tutkimuslaitos 1961: Suomen geologinen kartta. Lehti 2213, Kuru. – 1:100 000. Valtioneuvoston kirjapaino, Helsinki.
- Heinonen, M. (toim.) 2007: Puistojen tila Suomessa. Suomen suojelualueet ja niiden hoito 2000–2005. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 160. 315 s.
- Jussila, T. 2002: Kuru. Arkeologinen perusinventointi 2001. – Tampereen museot, maakunnallinen yksikkö. Museoviraston arkeologian osaston arkisto.
- Jokipii, M. 1959: Eräkaudesta isovihaan. – Teoksessa: Ruoveden pitäjän historia. Vammala. s. 75–618.
- Kutvonen, H. & Rainio, H. 1996: Jääkauden Seitsemisen. Seitsemisen kansallispuisto. – Metsähallitus, luonnonsuojelu. Painopalveluyksikkö, Vantaa.
- Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi 674/1981.
- Laki Metsähallituksen erävalvonnasta 1157/2005.
- Laki Metsähallituksesta 1378/2004.
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999.
- Laki ympäristövaikutusten arvioinnista 468/1994. – YVA-laki.
- Laurila, A. & Maukonen, M. 2007: Kuntokartoitus: Pitkäjärven kämpä sekä talli ja Kovero. – Raportti. Museovirasto & Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut. 7.–8.8.2007.

Luho, V. 1959: Vanhan Ruoveden esihistoriaa. – Teoksessa: Ruoveden pitäjän historia. Vammala. s. 55–79.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

Luoto, K. 2007: Seitsemisen kansallispuiston sekä Aure- ja Petäjäjärven Natura-alueiden arkeologinen inventointi Kurun ja Ikaalisten alueella. – Raportti. Metsähallitus. 9.5.–1.6.2007.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 2005: Lupapäätökset No 57/2005/4 ja 58/2005/4.

Maastoliikennelaki 1710/1995.

Metsähallitus 1984: Seitsemisen kansallispuiston runkosuunnitelma. – SU 4:55/150.

— 1996: Seitsemisen kansallispuiston runkosuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 28. Metsähallituksen painopalvelut, Vantaa. 54 s.

— 1997: Luontokansio. Opettajan opas. – Painatasse Oy, Parkano.

— 2002: Kiinteiden muinaisjäännösten hoito-opas. – 3. uud. p. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 64. Vantaa. 42 s.

— 2004: Metsähallituksen yhteiskunnallisten retkeilypalvelujen kehittämissuunnitelma ympäristöministeriölle. – Valtioneuvoston periaatepäätöksen 13.2.2003 toimintaohjelmasta luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Aarnio, M., Berghäll, J. & Vauramo, A. Metsähallitus, luonnonsuojelu. 8.11.2004.

— 2006: Länsi-Suomen alueen luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2004–2013. – Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 56. Edita Prima Oy.

— 2007: Suojelun alueiden hoidon ja käytön periaatteet. – Metsähallituksen asianhallinta 2545/623/2007. Metsähallitus, luontopalvelut. 24.9.2007. 67 s.

— 2008: Seitsemisen–Helvetinjärvi-aluekokonaisuus, opastusviestintäsuunnitelma. – Luonnos. Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut, Pirkanmaan puistoalue. 24.9.2007.

Metsästyslaki 615/1993.

Muinaismuistolaki 295/1963.

Museovirasto 1993: Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. – Rakennushistorian osaston julkaisu 16.

Mäkelä, R. & Mustalahti, L. 2007: Seitsemisen kansallispuiston, Petäjäjärven, Raattaniemen–Vekaraniemen ja Aurejärven N-osien kesän 2007 havainnot laji- ja paikkakohtaisesti. – Inventointiyhteenveto. 16 s. + karttaliitteet.

Paasivaara, S. 2007: Seitsemisen kansallispuiston perinnebiotooppien hoito. – Suunnitelma. Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut.

Papunen, P. 1996: ks. teos Alhonen, P., Papunen, P. & Sarkki-Isomaa, S. 1996.

Pelastuslaki 468/2003.

Petäjistö, L. & Selby, A. 2008: Seitsemisen kansallispuisto asukkaiden näkökulmasta: haitta vai hyöty? – Metlan työraportteja. <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2008/mwp072.htm>. 31 s.

Pihlajaniemi, M. 2006: Kuukkeli Etelä-Suomessa. Kannan tila ja valtionmaiden merkitys lajin säilymiselle. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 158. Tampereen yliopistopaino, Juvenes Print. 100 s.

Pirkanmaan liitto 2002: Pirkanmaan melontareittiopas. – Pirkanmaan liitto. Pirkanmaan liiton julkaisu D 71. Eräsalon Kirjapaino Oy, Tampere.

— 2005: Pirkanmaan maakuntasuunnitelma 2005+. – Pirkanmaan liiton julkaisu A 40. Kirjapaino Hermes Oy.

— 2006: Pirkanmaan maakuntaohjelma 2007–2015. – Pirkanmaan liiton julkaisu A 41. Vammalan Kirjapaino Oy.

— 2007: Pirkanmaan 1. maakuntakaava. – Pirkanmaan liitto. <http://www.pirkanmaa.fi/suomi/maakaava/laadinta/kaavaehdotus.html>.

Pirkanmaan ympäristökeskus 2008: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=284194&lan=fi&clan=fi>.

Pitkänen, M.-L. 2005: Pirkanmaan Natura 2000 -verkoston hoidon ja käytön yleissuunnitelma. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 373. Pirkanmaan ympäristökeskus. Tampereen yliopistopaino. 79 s.

Päivinen, J. & Aapala, K. (toim.) 2007: Metsien ja soiden ennallistamisen seurantaohje. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 83. 98 s.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008: Suomen luontotyyppeiden uhanalaisuus. – Suomen ympäristö 8/2008. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Vammalan Kirjapaino Oy. 264 + 572 s.

Rouvala, A. 2008: Aurejärven Natura 2000 -alueen kävijätutkimus 2007. – Raportti. Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut.

— & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 47. 71 s.

Suni, M. 1974: Kihniön, Kurun ja Parkanon pikainventointi. – Inventointiraportti. Museoviraston arkeologian osaston arkisto.

Tampereen seutukaavaliitto 1980: Perinnetietoutta Seitsemisestä. – Tampereen seutukaavaliiton julkaisu D 43.

Tunturi, K. 2007a: Seitsemisen kansallispuiston kävijätutkimus 2006–2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 95. 69 s.

- Tunturi, K. 2007b: Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen yritystutkimus 2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 96. 71 s.
- Valtioneuvoston päätös 1998: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä 20.8.1998. – Helsinki. 84 s. + 2 liitettä.
- 2002: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen täydentämisestä 8.5.2002. – Helsinki. 41 s.
- Vilkuna, T. 1998: Savitalon pojat savotalla. – Metsälehti Kustannus, Helsinki.
- Ympäristöministeriö 1993: Rantojensuojeluohjelman alueet. – Selvitys 97 1991. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto. Painatuskeskus Oy, Helsinki.
- 2003: Ennallistaminen suojelualueilla. – Ennallistamistyöryhmän mietintö. Suomen ympäristö 618, luonto ja luonnonvarat. Edita Prima Oy, Helsinki. 220 s.

Ympäristöministeriön vahvistuskirje 5.2.2009

YM 15/5741/2008

Metsähallitus

LIITE 1. 1(2)
METSÄHALLITUS

11. 02. 2009

MH 1827/623/2006

Viite
Hänvisning

Metsähallituksen kirje Dnro 187/623/2006, 10.12.2008

Asia
Ärende

Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen

Metsähallitus on 28.6.2007 lähettänyt viitekohdan saatekirjeellä ympäristöministeriölle Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelman luonnonsuojelulain (1096/1996) 9 §:n mukaista vahvistamista varten. Suunnitelmasta on luonnosvaiheessa pyydetty tarpeelliset lausunnot, joiden perusteella se on viimeistelyministeriöön vahvistettavaksi tullessaan muotoon. Ympäristöministeriölle on suunnitelman valmisteluprosessin kuluessa esitelty suunnitteluperiaatteita. Ministeriöllä on myös ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin. Metsähallituksen laatima Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma perustuu riittäviin luontoinventointeihin ja muihin perustietoihin, osallisuuteen ja vaikutusten arviointiin.

Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden suunnittelualue käsittää Seitsemisen kansallispuiston ja Natura 2000-alueen (SCI FI0311002) lisäksi Metsähallituksen hallinnassa olevat Aurejärven (SCI FI0321008), Raattaniemi-Vekaraniemen (SCI FI0321003) ja Petäjäjärven (SCI FI0321001) Natura 2000 -alueet. Kansallispuisto ja Natura 2000 -alueet muodostavat yhteensä noin 5570 hehtaarin laajuisen valtion maiden alueellisen suojelualueverkoston. Pääosa Raattaniemi-Vekaraniemen ja Petäjäjärven Natura 2000 -alueista on suojeltu vuonna 1993 vanhojen metsien suojelusta annetulla asetuksella (1115/1993).

Suunnitelmassa on esitetty perustelut siihen, miksi hankkeelle ei ole laadittu luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukaista Natura-arviointia. Niiden mukaan suunnitelman toimeenpano ei merkittävästi heikennä niiden lajien elinoloja tai niiden luontotyyppien edustavuutta, joiden perusteella Seitsemisen kansallispuisto ja muut suunnittelukokonaisuuteen kuuluvat Natura-alueet on liitetty Suomen Natura 2000 -verkostoon. Ministeriö katsoo, että suunnitelmassa esitetyt arviot hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista Natura-alueeseen perustuvat riittävään tietoon ja ovat perusteltuja, joten hankkeen vaikutuksia ao. Natura 2000 -alueisiin ei ole ollut tarpeen arvioida luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Metsähallituksen laatima ehdotus Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelmaksi täyttää tehtävänsä sekä Seitsemisen kansallispuiston että suunnittelukokonaisuuteen kuuluvien muiden suojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Ympäristöministeriö vahvistaa suunnitelman sellaisenaan niiltä osin

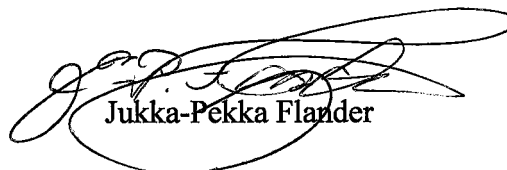
LIITE 1. 2(2) kuin se koskee Seitsemisen kansallispuiston ja Petäjäjärven ja Raattaniemen vanhojen metsien suojelalueiden hoitoa ja käyttöä. Lisäksi ministeriö katsoo, että valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 –verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä on syytä lisätä kirjallisiin lähteisiin.

Tulosalueen päällikön
sijainen
Ylimetsänhoitaja

Pirkko Isoviita

Ylitarkastaja

Jukka-Pekka Flander

TIEDOKSI

Maa- ja metsätalousministeriö
Hämeen ympäristökeskus
Pirkanmaan liitto
Museovirasto
Parkanon kaupunki
Ikaalisten kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Suomen luonnonsuojeluliitto

Kooste suunnitelmasta saaduista lausunnoista aihepiireittäin

Lausuntopyyntö lähetettiin 10.10.2008 alla olevalle jakelulistalle (31 taho) ja vastaukset pyydettiin antamaan 21.11.2008 mennessä. Kirjallisia kommentteja antoivat myös Pekka Tahkola, Tuomas Ojajärvi ja Mikko Koivisto. Osa lausunnoista tuli myöhästyneinä, mutta ne otettiin kuitenkin huomioon aina 5.12.2008 asti. Lausuntoja tuli yhteensä 12 kpl.

Ikaalisten ja Parkanon kaupunkien lausunnoissa todetaan, että suunnitelmaluonnokseen ei ole huomauttamista.

Lausunnonantaja	Lausunto annettu	Lausunnonantaja	Lausunto annettu
Aurejärven kalastuslupa-alue	–	Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri	–
Aurejärven kylätoimikunta	–	Pirkanmaan pyöräilijät ry	–
GoTampere	–	Pirkanmaan TE-keskus	21.11.2008
Hämeen partiolaiset	21.11.2008	Pirkanmaan virkistysalueyhdistys ry	–
Hämeen tiepiiri	20.11.2008	Pirkanmaan ympäristökeskus	24.11.2008
Ikaalisten kunta	17.11.2008	Pohjois-Hämeen riistanhoitopiiri	20.11.2008
Itä-Aureen kylätoimikunta	–	Seitsemisen kylät ry	–
Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry	–	Seitsemisen luontokeskuksen kahvioyrittäjä	–
Kurun kunta	3.11.2008	Seitsemisen torpat	–
Kurun riistanhoitoyhdistys	18.11.2008	Suomen Latu, Kurun samoilijat ry	–
Länsi-Aureen kylätoimikunta	–	Suomen ympäristökasvatuksen seura	–
Metsäntutkimuslaitos	25.11.2008	Särkilammin marjatila	–
Museovirasto	14.11.2008	Tampereen ammattiopisto, Kurun metsäoppilaitos	–
Parkanon kunta	6.11.2008	Tampereen hyönteistutkijain seura ry	–
Pirkanmaan liitto	27.11.2008	Tampereen kasvitieteellinen yhdistys ry	–
Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry	–		

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET

1.2 KAAVOITUSTILANNE JA MAAKUNNALLISET STRATEGIAT

Museovirasto

Kaavatilanne on syytä esitellä myös karttoina, ei vain linkkiyhdytenä. Rakennusten suojelun nykytilanteen esittelyn luontevin paikka on kaavoituksen maankäytölle asettamien ehtojen jatkeena.

-Linkin esittäminen on yleinen käytäntö ja sitä kautta löytyy myös kaikki tarvittava kaava-aineisto. Hks:ssa esitetään lähinnä vain hoidon ja käytön suunnitelma-karttoja. Lisäkartat myös suurentaisivat suunnitelma-tiedoston kokoa kohtuuttomasti.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

1.4 SUUNNITTELUPROSESSI

Museovirasto

Suunnittelussa on ollut mukana 17 sidosryhmä-tahoa, ei kuitenkaan kulttuuriympäristö-asiantuntijaa.

-Suunnittelussa ovat olleet mukana ne sidosryhmät, jotka toimivat alueella tai joiden toiminta liittyy alueeseen. Kulttuuriympäristöasiantuntijan puute on valitettavaa, mutta alueen yhteydessä ei toimi esimerkiksi museota, joka olisi voinut olla edustajana kyseisessä työssä. Sen sijaan MH:n omat kulttuuriympäristöasiantuntijat ovat aktiivisesti työskennelleet hks-hankkeessa yhteistyössä Museoviraston kanssa. Tämän työn puitteissa on mm. tehty kulttuuriperinnön inventointi (tekijä Kalle Luoto) ja tilattu rakennustarkastus suojelluille rakennusryhmille Museovirastolta (tekijä Anu Laurila). Näin ollen kulttuuriympäristöasiantuntijoita on osallistunut hks:n laatimiseen.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
2.6 HISTORIA	
Museovirasto	
<p>Kulttuuriympäristön osuus on vielä hiomatta; toistoa ja päällekkäisyyttä on monin paikoin. Etenkin otsikoinnissa herättää huomiota, että luonto ja maankäyttö (ihmistoiminta) on ymmärretty luonteiltaan erillisinä siten, että vain jälkimmäisellä on historia. Ajallinen ulottuvuus vaikuttaa ja näkyy kuitenkin molemmissa, mikä on syytä ottaa huomioon tekstiä ja otsikoita viimeisteltäessä. Luvun 6 otsikko viittaa arvoihin; luontevampaa on tässä asiayhteydessä kuitenkin viitata yksinkertaisesti kulttuuriympäristön hoitoon.</p>	<p>-Hks on määrämittäinen suunnitelma, jonka rakenne on päätetty etukäteen. On itsestään selvää, että myös luonnolla on historia, johon on vaikuttanut ihmistoiminta. Kulttuuri-maantieteilijä Ulf Sporrangia lainaten: ”Ruotsissa ei ole koskemattonta luontoa kuin ulkosaaristossa ja korkeimmilla tuntureilla.” Tätä voi soveltaa myös Suomeen; viimeisten arkeologisten tutkimusten valossa nämäkään eivät näytä olevan koskemattomia. Koska kyseessä on suunnitelma, on kuitenkin järkevää erottaa nämä kaksi toisistaan, koska niiden tavoitteet, vaikkakin monesti yhdistyvät, ovat hieman erilaisia. Rakenne myös helpottaa tiedon löytämistä. +Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Museovirasto ehdottaa, että rakennusten historia keskitetään maankäytön historian yhteyteen ja niiden nykytila hoidon ja käytön käsittelyn alle.</p>	<p>+Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Seitsemisen kansallispuistossa on viittausten mukaan tehty kiinteiden muinaisjäännösten inventointi vuonna 2007. Alueen maankäyttöhistoriaselvityksessä (luku 2.6.1) ei mainita eikä hyödynnetä kulttuuriperintöinventoinnin tuloksia. Aineistoa ei ole vielä myöskään toimitettu Museovirastoon eikä kohteita siis kirjattu Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin. Tämä työ on syytä tehdä ennen hks:n valmistumista niin, että siihen saadaan myös muinaisjäännösten luokitus ja hoitotavoitteet.</p>	<p>-Kalle Luodon raportti on toimitettu Museovirastoon vuonna 2007. Kulttuuri-perinnön inventoinnin tuloksia mainitaan ainoastaan luvussa 2.6.2. Luvussa 2.6.1 voisi paremmin huomioida löydettyjä kohteita, mutta se ei toisaalta muuttaisi alueen maankäytön historian kuvaa. +Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Rakennuksista ja rakennetuista ympäristöistä on tietoa ennen kaikkea asetuksella suojelluista Koveron torpasta ja Pitkäjärven kämpästä. Muista (Kortosalon tila, Salmijärven pehkulato, Kettulammen mylly, Löytyn perinneympäristö) on vain lyhyt maininta tai nimi. Myös nämä rakennukset ja ympäristöt sekä niiden syntyhistoria on aiheellista kertoa.</p>	<p>-Suunnitelma on määrämittäinen ja asiat täytyy esittää rajallisesti, joten tehtiin päätös rajata lähempi käsittely alueen tärkeimpiin eli suojeltuihin rakennusperintökohteisiin. +Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
Pirkanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus	
<p>Suunnitelma on selkeäpiirteinen ja varsin kattava, eikä TE-keskuksella ole huomautettavaa koskien lausunnolla olevaa hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Huomioitava kuitenkin, että s. 49 [47] on lähde Papunen 1996 käsitelty kahteen kertaan.</p>	<p>+Korjataan poistamalla toisto ko. luvusta.</p>
2.7 NYKYINEN KÄYTTÖ	
Hämeen tiepiiri	
<p>Tiehallinnon Hämeen tiepiiri toteaa, että suunnittelualueita sivuaa kolme Tiehallinnon ylläpitämää maantietä. Termiä <i>yleinen tie</i> ei enää käytetä maantielain tultua voimaan 1.1. 2006. Maantiet ovat Parkanon–Kurun maantie 332, Luomajärven–Kihniön maantie 3350 ja Seitsemisentie 13287. Lisäksi kansallispuiston opasteita on myös muilla maanteilla.</p>	<p>+Lisätään tiedot tarkennukseksi suunnitelmaan, vaihdetaan termi <i>yleinen tie</i> ilmaukseksi <i>maantie</i>.</p>
<p>Hämeen tiepiiri huomauttaa, että hks-luonnoksessa on vain suppeasti käsitelty luontoalueiden saavutettavuutta ja opastusta maanteiltä. Suunnitelmaluonnosta olisi hyvä täydentää asiaa koskevalla tarkastelulla, jossa voidaan hyödyntää Hämeen tiepiirissä paraikaa laadittavana olevaa palvelukohteiden maakunnallista opastussuunnitelmaa.</p>	<p>+Lisätään hks:an (luku 8.3.4) viittaus tekeillä olevaan Tiehallinnon palvelukohteiden maakunnalliseen opastussuunnitelmaan. MH:lla ei ole tullut esiin tarpeita maanteiltä opastuksen muuttamiseen Seitsemisen suunnittelun alueen kohteiden osalta.</p>

**LAUSUNNON ANTAJA JA
KESKEINEN SISÄLTÖ**

**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI
JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET**

2.7 NYKYINEN KÄYTTÖ**Metsäntutkimuslaitos**

Mainitsematta kuitenkin jää 1990-luvulla perustettu luonnontilaisten metsien rakenteen ja kehityksen valtakunnallinen koealaverkosto, jonka koealoista 18 sijaitsee suunnitelma-alueella Seitsemisessä ja Petäjäjärvellä. Seitsemisen ja Petäjäjärven metsikkökuvioita on hyödynnetty myös Metlan tekemissä monimuotoisuustutkimuksissa, joissa vertailtiin luonnontilaisten metsien ja talousmetsien lajistoeroja.

+Lisätään suunnitelman lukuun 2.7.6.

3.2 METSÄHALLITUKSEN ASETTAMAT TAVOITTEET**Kurun kunta**

Kurun kunta puoltaa uutta hoito- ja käyttösuunnitelma-luonnosta. Kunta haluaa lisäksi korostaa sitä, että Seitsemisen kansallispuiston kävijämäärää tulisi ennemmin lisätä kaikkina vuodenaikoina kuin pitää nykytasolla. Samalla kansallispuiston tulisi varautua reittien, polkujen ja latujen lisääntyneeseen käyttöön sekä hyvään kuntoon.

-Metsähallitus ei aktiivisesti yritä nostaa puiston kävijämääriä lukuun ottamatta talviaikaa. Todennäköistä kuitenkin on, että lähivirkistyskäytön ja matkailun yhä lisääntyessä kävijämäärät kasvavat. Metsähallitus myös ennakoii tulevaa lisäystä siten, että kävijämääriä ei pyritä aktiivisesti kasvattamaan sellaiseen määrään, jota puisto ei enää kestä. Lisääntyviä kävijämääriä pyritään keskittämään kestäville kohteille (Kovero ja luontokeskus) sekä talveen, jolloin kävijöitä nykyisellään on vain vähän. MH ei nykykäytännön mukaisesti enää itse aseta kävijämäärätavoitteita lukumääränä kansallispuistoille tai muille luontokohteille. Palveluvarustuksesta huolehditaan resurssien puitteissa mahdollisimman hyvin. Lisääntyvään polkujen käyttöön varaudutaan mm. hks:ssa mainitulla sorastuksella, joka on kulutuskestävyyttä parantava toimenpide.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

Pirkanmaan ympäristökeskus

Ympäristökeskus katsoo, että Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma luo hyvän pohjan suunnittelun alueen tulevalle käytölle ja mahdollisille tarkemmille ennallistamis- ja toimenpidesuunnitelmille. Toteutuessaan suunnitelma edistää merkittävästi alueen luonto- ja kulttuuriarvojen säilymistä ja kehittymistä sekä niitä huomioivia käyttötapoja.

-

4.1 SUUNNITTELUALUEEN VYÖHYKEJAKO**Pirkanmaan ympäristökeskus**

Järjestyssäännön hyväksymismenettelyn kuvaus on syytä tarkistaa. Yleisesti hallintomenettelyssä päätös saa lainvoiman, jos siitä ei ole valitettu valitusaikana. Päätökseen ei voida tehdä muutoksia enää valitusajan jälkeen, ellei sitä ole tuomioistuimesta palautettu valmisteluun. Tällöinkin edellytyksenä on uusi kuuleminen ennen uuden päätöksen tekemistä.

+Korjataan suunnitelman lukuun 4.

5 LUONNONSUOJELU JA -HOITO**Pirkanmaan ympäristökeskus**

Lajistoon kohdistuvien toimenpiteiden yhteydessä olisi syytä täsmentää mainintaa laji-suojelun poikkeusluvista. Rauhoitettujen, erityisesti suojeltavien ja direktiivin liitteiden IV a ja b lajien rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen tarvitaan alueellisen ympäristökeskuksen lupa.

+Tarkennetaan suunnitelman lukuun 5.2.4.

Ennallistamis- ja toimenpidesuunnitelmiin tulee sisältyä Natura-arvioinnin tarveharkinta. Tässä yhteydessä on syytä erityisesti kiinnittää huomiota ennallistamisen vesistövaikutuksiin, etenkin Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin vesiluontotyypppeihin, sekä yhteisvaikutuksiin muiden samansuuntaisesti vaikuttavien hankkeiden kanssa. Vaikka ennallistamisen vaikutukset ovat pitkällä tähtäimellä positiivisia, tulee ottaa huomioon myös mahdolliset lyhytaikaiset negatiiviset vaikutukset. Maininta Natura-tarveharkinnan tekemisestä tulevien ennallistamis- ja toimenpidesuunnitelmien yhteydessä olisi hyvä kirjata näkyviin myös hoito- ja käyttösuunnitelmaan.

+Lisätään suunnitelmaan lukuihin 5 ja 10 maininta Natura-tarveharkinnan tekemisestä.

5 LUONNONSUOJELU JA -HOITO**Metsäntutkimuslaitos**

Mainittujen ennallistamisseurantojen ja -tutkimusten tuloksia ei missään yhteydessä mainita, eikä analysoida jo ennallistettujen soiden ennallistamisen onnistumista ja mahdollisten jatko-toimenpiteiden tarvetta. Seitsemisessä on kuitenkin selvästi nähtävissä, kuinka osa erityisesti saraisten ja ruohoisten sekatyypin soiden ojitusaluiden ennallistamiskohteista on hyvää vauhtia metsittymässä uudelleen. Tästä johtuen kasvillisuus-seurantojen lisänä tehtävä eri-ikäisten ennallistamiskohteiden puustokehityksen tarkastelu poikkileikkausaineistona tuntuu tässä vaiheessa tarpeelliselta. Tähän osittain jo viitataan tulevaisuuden tutkimustarpeita käsittelevässä kappaleessa 9.

-Tässä suunnitelmassa ko. analyysiä ei tehdä erikseen, mutta asia on jo huomioitu tutkimustarpeissa. Tulevaisuudessa hoito- ja käyttösuunnitelmiin tehdään taustatiedoksi myös kyseisen kaltaisia kokonais-tarkasteluja mm. hoitoseurantojen yhteen- vetojen avulla. Seitsemisen alueelta yhteenvetotarkastelua ennallistamisen tuloksista tehdään nykyisten ennallistamis- suunnitelmien loppuunsaattamisen jälkeen.
+Lisätään tieto lukuun 5.3.

6 KULTTUURIARVOJEN SUOJELU**Museovirasto**

Suunnitelmassa tulisi käydä ilmi, miten tietoa tarvittaessa täydennetään (inventoinnit, dokumentointi, tutkimus).

+Lisätään lukuun 6.3.1: "Ennen seuraavaa hoito- ja käyttö- suunnitelmaa alueella tehdään kaikkia historiallisia rakennus- ryhmiä kattava rakennetun perinnön inventointi."

Muinaisjäännösten hoitoa tukee niiden hoito ja merkintä maastoon. Jos Seitsemisen alueella sijaitsevan muinajäännöksen todetaan sopivan nähtävyy- ja opetuskäyttöön, merkitään se maastoon, laaditaan sille hoitosuunnitelma sekä otetaan huomioon käytön suunnittelussa.

+Lukuun 6.3.2 lisätään seuraava teksti: "Kulttuuriperintökohteita voidaan merkitä maastoon, kun siihen nähdään tarve. Kohteet viedään Metsähallituksen Reiska-järjestelmään, jossa ne näkyvät ja voidaan ottaa huomioon toimenpiteiden suunnittelussa. Jos kohde otetaan virkistyskäyttöön, sille tehdään tarpeelliset hoito- ja suojaus- toimenpiteet yhteistyössä Museoviraston kanssa ja laaditaan toimen- pidesuunnitelma, jos on tarpeen."

Kunnostusta käsiteltäessä on hyvä pysyä toimintaperiaatteiden tasolla ja poistaa liian yksityiskohtiin menevä kuvaus toimen- piteistä, joiden tarve on noussut esille työmaakäynnillä (Laurila 2007). Myös lähdeviite työmaakäyntiin ehdotetaan liian yksityis- kohtaisena viitteenä poistettavaksi.

-Mainitut toimenpiteet toimivat hyvin pohjana, kun suunnitellaan korjaus- toimenpiteitä rakennuksille.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

Yleispiirteinen luonnehdinta voi sisältää mm.:

- Hoidon tavoitteet luonnehditaan jokaisen kohteen kohdalla erikseen: Käyttö vaikuttaa eri tavalla kulumiseen ja siten myös hoitoon.
- Rakennusten kuntoa seurataan jatkuvasti (ei 5 vuoden välein).
- Korjaukset asetetaan kiireellisyysjärjestykseen.
- Nykytila dokumentoidaan ennen muutosta.
- Korjausten yleislinjat luonnehdittava.
- Tavoitteeksi pysyvä suhde konsulttiin ("oma-arkkitehti" korjausten suunnittelijaksi).
- Museoviraston ja paikallisten museoviranomaisten puoleen käännetään suuntaviivojen saamiseksi. Museoviraston korjauskorttien käyttö (vanhat korjaustavat) ym.
- Pyrkimyksenä on, kuten luvussa 6 todetaan, että jokaisesta rakennuksesta ja kohteesta syntyy oma tapaushistoriansa, ja muutokset kirjautuvat MH:n tietokantoihin (Reiska ja SutiGis).

-Hks:ssa on mainittu rakennusten käyttö, joka on huomioitu toimenpiteissä. Käyttö pysyy jatkossakin mitä todennäköisimmin samanlaisena. Lukuun 6.3.1 lisätään lause: "Jos käyttö muuttuu, on toimenpiteet ja hoitotarpeet arvioitava uudestaan." Rakennusten kuntoa seurataan tietysti jatkuvasti, mutta kuten suunnitelmassa mainitaan, Metsähallitus tekee viiden vuoden välein kohteille tarkemman kuntotarkastuksen ja kartoituksen. Lukuun 6.3.1 lisätään seuraava: "Ennen korjausta korjattava kohde tai alue doku- mentoidaan kuvaamalla ja kuvailemalla rakennetta ja rakenteen kuntoa. Korjaus- toimenpiteet dokumentoidaan."

Suunnitelmaan on syytä lisätä kuvia kulttuuriympäristön kohteista.

-Hks:n esitykset pohjautuvat erillisiin arkeologisiin selvityksiin, joissa on tarkempia tietoja ja mm. kuvia kohteista. Hks ei ole raportti tai tutkimus, vaan MH:n strateginen työkalu alueiden hallintaan. Kuvat kasvattavat lisäksi suunnitelmätiedoston kokoa helposti liikaa.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

**LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON
KESKEINEN SISÄLTÖ**

**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI
JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET**

---

6 KULTTUURIARVOJEN SUOJELU**Pirkanmaan ympäristökeskus**

Muinaismuistojen hoidon yhteydessä tulee huomioida vaikutukset Natura-luonnonarvoihin. Toimenpidesuunnitelmiin tulee sisältyä Natura-arvioinnin tarveharkinta.

+Tarkennetaan tekstiin lukuihin 6.3.2 ja 10.

7.4 METSÄSTYS**Kurun kunta**

Kansallispuiston tulisi harkita toimenpiteitä, joilla hirvenmetsästäys sallittaisiin rajoitussa määrin myös puiston alueella.

-Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden osalta on pyritty turvaamaan metsästyksen – ml. hirvieläinkannan säätelyn – mahdollisuudet siten, kuin se lain ja MH:n alueelle asetettujen tavoitteiden puitteissa on mahdollista. Mahdolliset laajemmat metsästysoikeudet kansallispuistoon tai vanhojen metsien suojelualueille vaatisivat lain ja asetuksen muutoksia. Mikäli säädökset näiden alueiden osalta muuttuvat sallivampaan suuntaan, myöntää MH alueille metsästysoikeuksia ML 6. ja 9. §:n mukaisten ehtojen mukaan.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

Pohjois-Hämeen riistanhoitopiiri

Riistanhoitopiiri katsoo, että kokonaisuutena suunnittelualueeseen kuuluvan kansallispuiston metsästäyskäyttö tulee säilyttää vähintään nykyisessä laajuudessaan ja muiden luonnonsuojelualueiden osalta harkita nykyistä laajemman metsästäyskäytön sallimista. Metsästäys on merkittävä osa suunnittelualueen ja sitä ympäröivän alueen luonnon virkistyskäyttöä. Seitsemisen kansallispuiston alueella on pitkäaikaiset perinteet eräalueena, ja nykyisinkin suunnittelualueella toimii yhteensä kahdeksan eri metsästyseuraa. Metsästäys tarjoaa maaseutuympäristössä tärkeän harrastusmahdollisuuden useille paikallisille ihmisille. Mahdollisuudet tämän toiminnan jatkamiseen on turvattava tasavertaisena luonnon käyttömuotona muiden käyttömuotojen rinnalla.

-MH pitää tärkeänä, että suunnittelualueen eränkävintä kulttuuri säilytetään elinvoimaisena. Suojelualuekokonaisuuksien suunnittelussa otetaan ensisijaisesti huomioon alueen luonnonsuojelliset tavoitteet, jolle eri suojelualuetyyppien lait ja asetukset luovat omat reunaehdonsa. Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden osalta on pyritty turvaamaan metsästyksen – ml. hirvieläinkannan säätelyn – mahdollisuudet siten, kuin se lain ja MH:n alueelle asetettujen tavoitteiden puitteissa on mahdollista. Mahdolliset laajemmat metsästysoikeudet kansallispuistoon tai vanhojen metsien suojelualueille vaatisivat lain ja asetuksen muutoksia. Mikäli säädökset näiden alueiden osalta muuttuvat sallivampaan suuntaan, myöntää MH alueille metsästysoikeuksia ML 6. ja 9. §:n mukaisten reunaehtojen mukaan.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

Hks:an tulisi lisäksi kirjata periaatteet, joiden perusteella tarvittaessa hirvieläinten, mutta myös muiden haitallisessa määrin lisääntyneiden eläinten sääntelyyn voitaisiin ryhtyä nykyistä laajemminkin toimin. Nykyistä voimakkaampi hirvieläinten kannan säätely kansallispuistonkin alueella olisi perusteltua esimerkiksi tilanteessa, jossa hirvieläinten kannat ovat runsaat ja kansallispuistoa ympäröivillä alueilla esiintyy hirvieläinten aiheuttamia vahinkoja.

-Liiallisesti lisääntyneiden eläinten mahdollisesti aiheuttamien vahinkojen osalta luonnonsuojelualueilla noudatetaan LsL 15. §:n mukaista menettelyä. Vallitsevan tulkinnan mukaan aiheutuvan haitan tulee kohdistua kyseisen luonnonsuojelualueen sisälle alueen perustamistarkoitusta vaarantaen (KHO:2003:84). Kansallispuiston ulkopuolelle kohdistuvat vahingot eivät täytä mainitun oikeuden päätöksen perustuvia kriteereitä.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

Hirvieläinten metsästäys vaatii riittävän suurien yhtenäisiä alueita sekä käytännön metsästyksen järjestämisen että pyyntilupien myöntämistä koskevien edellytysten vuoksi. Tulevaisuudessa mahdollisista kansallispuiston laajennuksista sekä metsästyksirajoituksista päätettäessä tulee ottaa huomioon hirvieläinten metsästäysalueiden säilyminen riittävän suurina kokonaisuuksina ja tarpeen mukaan neuvotella alueiden järjestelyistä paikallisten metsästyseurojen kanssa.

-Metsähallitus ottaa järjestelmällisesti sekä mahdollisuuksien mukaan huomioon myös metsästykseseen liittyvät asiat.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
7.4 METSÄSTYS	
<p>Pohjois-Hämeen riistanhoitopiiri Suunnitelmassa on maininta vieraspetojen metsästyksen aloittamisesta linnuston suojelemiseksi suunnittelualueella. Minkki ja supikoira ovat riistaeläimiä, joiden pyynti edellyttää metsästyslain määrittelemiä lupia ja menetelmiä. Pienpetojen metsästys-oikeus tulee myöntää suunnittelualueella toimiville metsästykseseuroille, joiden jäsenillä on valmiina asiantuntemus ja osaaminen sekä tarvittavat luvat ja välineet vieraspetojen metsästämiseen.</p>	<p>+Lisätään tarkennukseksi lukuun 7.4, että vierasperäisten pienpetojen pyynti toteutetaan suunnitelmallisesti erillisten pyyntisuunnitelmien mukaisesti. Tarkennetaan tekstiin myös, että Metsähallitus voi päättää LsL 15. §:n mukaisesti luonnonsuojelualueen luontoarvoja vaarantavan lajin kannan vähentämisestä. Lisätään vierasperäisten pienpetojen pyyntisuunnitelmat toimenpidesuunnitelmalistaan lukuun 10. Metsähallitus pitää suositeltavana toimintatapana sitä, että paikalliset metsästykseseurat tekevät vierasperäisten pienpetojen pyyntiä yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.</p>
<p>Kurun riistanhoitoyhdistys Suunnitelmaan tulee sisällyttää hirvieläinten metsästysmahdollisuus rajoittamattomana pääosassa kansallispuiston aluetta. Metsästyksessä voidaan pidättäytyä kohteissa, joissa kansallispuistoon tutustuvat ihmiset pääosin käyvät. Näitä kohteita ovat kävijätutkimuksen mukaan luontokeskuksen ympäristö, Koveron seutu ja Multiharjun alue. Tulevaisuudessa myös Soljasten alueen suosio tulee kasvamaan, mikä tulee huomioida metsästyksessä. Hirvenmetsästys ajoittuu loppusyksyyn, jolloin muiden käyttäjien määrät ovat puistossa ovat vähäiset. Näin ollen metsästyksessä ei aiheudu häiriötä muille käyttäjille. Kun hirvenmetsästys suoritetaan koiria hyväksikäyttäen, vältetään tarpeettomalta melulta. MH:n ja metsästäjien välisin neuvotteluin on mahdollista sopia esim. ampumapaikkojen sijoittamisesta ja muista metsästysjärjestelyistä siten, että muut käyttäjäryhmät tulevat huomioituiksi.</p>	<p>-Ks. yllä. +Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Pienpetojen pyynti tulisi pikimmiten sallia kansallispuiston alueella, mikäli halutaan vahvistaa vesistöjen läheisyydessä pesivien lintulajien kantoja. Metsästys-oikeus tulee antaa kansallispuiston läheisyydessä toimiville metsästykseseuroille. Metsästykseseurat pystyvät valvomaan jäsenistönsä toimintaa, jolloin pienpetojen pyynti tapahtuu hallitusti.</p>	<p>-Ks. yllä. +Korjataan myös hks:n luku 7.4, jossa on tarkoitettu vierasperäisten pienpetojen pyyntiä.</p>
<p>Tällä hetkellä metsästäjät ovat ilmeisesti ainoa käyttäjäryhmä, joka maksaa Metsähallitukselle puiston käytöstä. Tästä huolimatta metsästäjien toiveiden huomioiminen puiston kehittämisessä on ollut vähäistä ainakin tähän saakka.</p>	<p>-Metsästyksessä ei säädösten eikä yleisen käytännön mukaisesti rinnasteta jokamiehenoikeuksiin. +Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
7.5 MATKAILUN YRITYSTOIMINTA	
<p>Kurun kunta Kansallispuiston tulisi tukea sitä, että puiston ulkopuolelle syntyy nykykaavoituksen mahdollistamia matkailua tukevia majoituspalveluita.</p>	<p>-MH:n luontopalvelut tukee toimintalinjojensa ja resurssiensa puitteissa luontomatkailutoimintaa esim. yhteistyössä polku- ja latuyhteyksien luomisessa sekä markkinointiyhteistyössä. +Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
9 TUTKIMUS	
<p>Metsäntutkimuslaitos Sinänsä perusteellisen suunnitelmaluonnoksen kokonaisuuteen ei tässä lausunnossa puututa, vaan tarkoituksena on esittää näkemyksiä lähinnä tutkimuksesta kyseisen suojelualueen hoidon ja käytön tukena ja suuntaajana.</p>	-

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

MH:N KOMMENTTI
JA TOIMENPITEET

9 TUTKIMUS

Metsäntutkimuslaitos

Tutkimuksen tulevaisuudennäkymiä ja tarpeita esiteltäessä mainitaan myös Pohjois-Hämeen LTER-alue (Long Term Ecological Research), johon tämä suunnitelma-aluekin kuuluisi. Siihen liittyen olisi arvokasta saada Seitsemisestä laajempi luonnontilainen ombrotrofinen keidassuo-alue turvemaiden kasvihuonekaasuvaikutuksia käsittelevien tutkimusten tarpeisiin Ruoveden Siikanevalla jo toimivan aapasuokohteen rinnalle. Yhdeksi mahdollisuudeksi tarjotaankin kansallispuiston pohjoisosassa sijaitsevaa Kivinevaa. Ekologisten tutkimustarpeiden lisäksi korostetaan vielä Seitsemisen alueen mahdollisuuksia erilaisten sosioekonomisten tutkimusten kohteena. Tätä on syytä korostaa senkin vuoksi, että koko suunnitelma-alue kuuluu Pirkanmaan maakuntakaavassa luontomatkailun kehittämisen kohdealueeseen.

Metsäekologisessa tutkimuksessa olisi syytä korostaa monipuolisen paikkatiedon merkitystä tulevaisuuden tutkimustoiminnan taustatietona. Historia on aina osa tulevaisuutta, jolloin metsikkökohtainen ja vielä saatavissa oleva tieto menneistä metsätaloudellisista toimenpiteistä ja metsikkökehityksen vaiheista voisi myöhemmin pitkällä tähtäyksellä olla arvokasta tausta-aineistoa. Tällaisen tiedon tai sen puutteen merkitys tuli korostetusti esiin Metlan perustaessa jo aiemmin mainittua luonnontilaisten metsien seurannan valtakunnallista koealaverkostoa.

10 TOIMENPIDESUUNNITELMAT

Pirkanmaan ympäristökeskus

Toimenpidesuunnitelmiin tulee sisältyä Natura-arvioinnin tarveharkinta.

Museovirasto

Nähtävyys- ja opetuskäyttöön osoitettaville muinaisjäänöksille tulee laatia hoitosuunnitelma ja ko. käytäntö olisi hyvä merkitä mukaan toimenpidesuunnitelmaluetteloon.

11 HALLINNAN JA HOIDON JÄRJESTÄMINEN

Hämeen partiolaiset ry

Partiolaiset arvostavat, että järjestön mielipide asiassa kiinnostaa Metsähallitusta. Partiolaiset ovat tyytyväisiä nyt laadittuun hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Partiolaisille on tärkeää, että kansallispuistoa ja sen lähialueita kehitetään sekä luontoa säästämällä että virkistysmahdollisuuksia lisäten. Siksi toivomme, että poistettavista rakenteista ja palveluista tiedotetaan alueen käyttäjille. Toivomme, että Seitsemisen suojelualuekokonaisuus säilyy elinvoimaisena jatkossakin.

Luvussa 11.4 Luvat olisi mielestämme vielä tarkennettava, mistä yli 50 osallistujan kilpailuihin ja tapahtumiin lupaa haetaan, ja minne pienemmistä, yli 15 osallistujan ryhmistä ilmoitetaan.

+Lisätään huomio Pirkanmaan maakuntakaavan luontomatkailun kohdemerkinnän ja sosioekonomisten tutkimustarpeiden yhteydestä lukuun 9.

-Metsähallituksella on tallella vanhoja metsäkuviotietoja mm. arkistossa sekä osin myös tietojärjestelmissä. Aineistot saa tutkimuksen käyttöön sikäli, kuin ne ovat käyttökelpoisia.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

+Tarkennetaan lukuun 10.

+Lisätään lukuun 10 mahdolliset nähtävyys- ja opastuskäyttöön osoitettavien muinaisjäänösten hoitosuunnitelmat.

-

-Luvulle löytyy oikea taho Seitsemisen luontokeskuksen avulla. Nykytilanteessa ko. luvat myöntää puistonjohtaja.
+Lisätään lukuun 11.4 tarkennus siitä, mistä luvat voi kysyä.

11.5 JÄRJESTYSSÄÄNNÖT**Pirkanmaan ympäristökeskus**

Esitetyissä Seitsemisen kansallispuiston järjestyssäännöissä pitäisi näkyä kaikki lain ja asetuksen asettamat rajoitukset (esim. varsinaisen järjestyssäännön liitteenä). Nykyisellään järjestyssäännöissä on vain osa kielletyistä toimista sekä epäjohdonmukaisuutta mukaan otetuissa kielloissa. Sallittujen toimien kohdalla tulisi täsmentää, miten niitä sovelletaan suhteessa vastaaviin kieltoihin. Liikkumisrajoituksiin tulisi liittää rajoitusten perustelut ja kartta, mitä aluetta ne koskevat.

Lisäksi pitäisi olla maininta siitä, että luvat rauhoitettujen, erityisesti suojeltavien ja direktiivilajien rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen haetaan ympäristökeskuksesta. Muutoin käyttäjä saattaa olettaa, että näissäkin tilanteissa lupa saadaan Metsähallituksesta.

Pekka Tahkola

Mielestäni esitetyt syyt pyöräilyn kieltämiseksi ovat vääriä ja perusteettomia sekä perustuvat asiasta ilmeisen tietämättömien ihmisten mielikuviin asioista. Toimin paikallisessa pyöräilyseurassa ja myös pyöräilynedistämisyhdistyksessä, ja tiedän puhuvani monen ihmisen suulla. Pyöräily on eräs tärkeimpiä keinoja ja mahdollisuuksia ilmastonmuutosta vastaan taistellessa. Pyydän, osoittakaa hyvä tahtonne, toimikaa oikein keinoin ja perustein älkääkään kieltäkö tätä mahtavaa tapaa tutustua luontoon. Antakaa ihmisten nauttia luonnossa samalla hyvää liikuntaa saaden.

Tuomas Ojajärvi

Perustelut pyöräilyn kieltämiseksi muuta kuin erikseen osoitetuilla reiteillä ovat valitettavasti hyvin ontuvat, koska käyttäjämäärien kasvusta huolimatta poluilla ei edelleenkään ole "tungokseen" asti ihmisiä. Jos tämä koettaisiin oikeasti ongelmalliseksi, niin olisi varmasti mahdollista antaa alueelle esimerkiksi erikseen pyöräilijöitä koskeva määräys väistää vastaan tulevia kävelijöitä kohtaamistilanteessa. Näin ollen ei siis minusta ole mitään järkevää, perusteltavissa olevaa, ja ennen kaikkea todellista syytä kieltää pyörällä liikkumista siellä, missä se kävelleenkin on sallittua. Seitsemisen alue on aivan mahtavaa virkistys- ja ulkoilu- aluetta. Älkäämme tehkö huonoja perusteita vailla olevia päätöksiä vain sen takia, että niitä on tehty muualla.

-MH on linjannut, että järjestyssäännöissä tulee näkyä vain kävijän kannalta oleelliset tiedot. Muut tiedot löytyvät mm. asetuksista ja perustamislajeista. Järjestyssäännöt yritetään pitää pelkistettyinä, jotta niiden käytettävyys olisi parempi. Niiden perustelut löytyvät hks:sta. Järjestyssääntöluonnoksen kartta löytyy myös hks:sta. MH voi vielä myöhemmin tarkentaa järjestyssääntöluonnosta. Kaikki lausunnon esitykset otetaan jatkossa huomioon järjestyssääntöjä kehitettäessä. Lausunnoille lähtevään järjestyssääntöön liitetään myös kartta rajoitusvyöhykkeistä.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

-MH:n lupapäätöksissä asia on otettu huomioon. Luissa on vakioehto, että ko. luvat haetaan erikseen alueelliselta ympäristökeskuksesta. Lupamenetelyjä ei ole tarkoituksenmukaista selittää auki järjestyssäännöissä.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.

-Suunnitelmaan lisätään Hirviharjun sekä Liesijärven polkupyöräreittiyhteydet Pirkan Taival -uraan (luvat 7.1.3 ja 7.6). Näillä väleillä kävelijöitä on vähän ja polku-urat kestävämpiä. Pyöräilijät on huomioitu suunnitelmassa isompana ryhmänä. Pyöräilyä ei kielletä puistossa, vaan puiston luontoon ja kulttuurikohteisiin on mahdollisuus edelleenkin tutustua pyöräillen. Pyöräilyreittien pituus on 33 km. Haastavammat maastopyöräilyreitit varsinaisilla polku-urilla on kuitenkin päätetty mm. turvallisuussyistä rajoittaa välille Pitkäjärvi–Tulsmäki. Mikäli kapeat polut osoitetaan pyöräilyyn sopiviksi, voi MH olla vastuussa ongelmatilanteista turvallisuusnäkökohdista johtuen (tuoteturvallisuuslaki).

-Ks. yllä. Suunnitelmassa käyttömuotoja on tarkasteltu suurempana kokonaisuutena. Kansallispuiston läpi on järjestetty yhteys puiston ulkopuolisille alueille, joissa maastopyöräily ei aiheuta niin suuria ongelmia kuin kävijämäärältään suuressa ja pinta-alaltaan pienessä Seitsemisen kansallispuistossa. Väistäminen kapeilla poluilla aiheuttaa maaston kulumista. Väistäminen on myös käytännössä vaikeaa, koska polut ovat mutkaisia ja näköyhteys saattaa olla huono, jolloin väistämistä vaativa tilanne voi tulla eteen liian nopeasti. Kansallispuiston kävijämäärät ovat nousussa. Luontokeskuksesta lähteville poluille toteutetaan myös luontopolkuja, jolloin kävelijämäärät niillä lisääntyvät kokemuksen mukaan huomattavasti. Pääkäyttömuoto puistossa on jaloin liikkuminen, jonka MH ottaa erityisesti huomioon hoidon ja käytön suunnittelussa. Pienen maastopyöräilyporukan harrastuksena puistossa on valitettavasti myös umpimaastossa ajaminen, osa maastopyöräilijöistä myös oikoo poluilla.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

MH:N KOMMENTTI
JA TOIMENPITEET

11.5 JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Mika Koivisto

Pirkan Taival -retkeilyreitistö saapuu Seitsemiseen Viljakkalasta ja toisaalta jatkuu Liesjärveltä Kuruun. Reitti on maastopyöräilijöiden suosiossa ja yleensä Seitsemisen alueella reittiä ajetaan Hirviharju–Tulusmäki–Liesjärvi kautta. Nykyaikaan maastopyöräily on suosittua nimenomaan poluilla, joissa maasto ja polku-uran pohja asettavat ajamiseen oman viehätöksensä. Ymmärrän perustelun maastopyöräilyn kieltämisestä poluilla, jonka mukaan pyöräilijöiden ja muiden polun käyttäjien kohtaamiset aiheuttavat kitkaa. Perustelua, jonka mukaan pyöräily aiheuttaa maaston kulumista, en voi allekirjoittaa. Maastopyöräilyä ei tule kokonaan kieltää poluilla, vaan sille olisi osoitettava omat reittinsä. Vanhojen ja nykyisten autoteiden reitit eivät ole riittäviä. Kulttuurihistoriallisesti ajateltuna, poluthan ovat syntyneet polkupyörällä tapahtuvan liikkumisen seurauksena. Tämän vuoksi pyöräilyn kieltäminen poluilla on suorastaan väärin ja rikkoo alueen kulttuuri-perinteitä vastaan. Erityisen tärkeää on säilyttää polkuverkosto, joka johtaa Pirkan uraa Hirviharjusta Liesjärvelle. Tämän osuuden pyöräily autoteitä pitkin katkaisee Etelä-Suomessa maastollisesti harvinaisen polku-uran, jota pitkin voi siirtyä Viljakkalasta tai jopa Valkeakoskelta Kuruun ja siitä edelleen kohti Keski-Suomea miltei jatkuvasti autoiluun soveltumattomia polku-uria pitkin. Reitin elinvoimasta kertoo mm. vuosittain järjestettävä mtb-seikkailu.

-Ks. yllä. Maastopyöräilylle, kuten muullekin pyöräilylle, on osoitettu suunnitelmassa omat reittinsä (yhteensä 33 km). Pitkäjärvi–Tulusmäki-välinen reittiyhteys on nimenomaan vanha pyöräilyreitti, joka siis sisältyy suunnitelmassa esitettyihin pyöräilyreitteihin.

15 YHTEISTYÖ

Metsäntutkimuslaitos

Lopuksi Metla haluaa tuoda esille ajatuksen, joka nousee esiin suunnitelmaluonnosta lukiessa. Voisi olla hyödyllistä järjestää pienimuotoinen seminaari yhdessä Metsähallituksen luontopalvelujen ja alan tutkijoiden kanssa, missä pohdittaisiin Seitsemisen alueen tutkimuskäytön tulevaisuutta yhtenä maamme arvokkaimpana ennallistamiskölgian ”laboratoriona”. Lisäkeskustelu voisi auttaa yksityiskohtaisemman tutkimusstrategian luomisessa suojelualueiden hoidon ja käytön suuntaajana.

-MH pitää ajatusta hyvänä ja haluaa edistää tutkimusyhteistyötä myös ennallistamisen saralla.
+Lisätään huomio lukuun 15.

Pirkanmaan liitto

Hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnos on tärkeällä sijalla suunnittelualauekokonaisuuden valtakunnallisten ja maakunnallisten luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvojen säilyttämisessä ja yhteensovittamisessa. Suunnitelma konkretisoi maakuntakaavan päämääriä kyseisen alueen osalta. Suunnitelma on monipuolinen ja kattava, eikä liitolla ole huomautettavaa suunnitelmaluonnoksen sisältöön. Pirkanmaan liitto pitää suunnitelman yhteydessä tehtyä yhteistyötä arvokkaana. Liitto on halukas jatkossakin osallistumaan yhteistyöhön luonnon moninaiskäytön edistämiseksi.

-

LÄHTEET

Museovirasto

Lähteenä ei ole hyvä viitata seutukaavaliiton selostukseen, etenkin jos alkuperäislähdekin on tiedossa. Lähdeluettelo puuttuu.

-Tampereen seutukaavaliiton julkaisulla tarkoitetaan ko. liiton erillisjulkaisua Seitsemisen perinnetietoudesta.
+Ei muutoksia suunnitelmaan.
Lähdeluettelo lisätään hks:n lopulliseen versioon.

Seitsemisen suunnittelualueen nelikenttäanalyysi

Yhteistyöryhmän kokous 25.4.2007

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<p>Luonnonsuojelu ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kovero, ja tunnettu kansallispuisto sekä luonto- että kulttuurikohteena • Multiharju – aarnimetsäkohde keskellä asutuinta Etelä-Suomea • Suunnittelualueelta löytyy kohtalaisesti luonnontilaista metsäluontoa (Multiharju, Petäjäjärvi, Raattaniemi–Vekaraniemi) • Metsätaloudesta lähtenyt kansallispuisto • Monipuolisuus: metsä-, harju-, suo-, järviluontoa; useita erityiskohteita (myös esim. Hirviharju) • Pitkäjärven metsäkämppekulttuuri, Korttesalon asutustila + metsänvartijatilat ja asutustilat • Ennallistamisen edelläkävijä • Eurooppa-diplomi ansaittu • Koskematon luonto • Uhanalainen ja muu huomionarvoinen lajisto • Ojituksen historia 	<p>Luonnonsuojelu ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuriympäristön inventoinnit puutteellisia • Susilauma tulossa etelään, tulee puhetta & pelkoa • Pirstaleisuus • Luonnontilaisten alueiden vähäisyys • Aurejärven veden huono laatu • Aurejärven kalastus osittain vaarantaa selkälokin ja kuikan pesintää
<p>Virkistys- ja jokamieskäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opastuskeskus, näyttelyt ja näytökset • Monipuolisuus eri ikäryhmille • Tavoitettavuus: riittävän lähellä ruuhka-Suomea • Infra olemassa: polut ja opastus, ja materiaali • Paljon vakiintuneita ja tunnettuja, hyväksi todettuja palveluita • Ympärivuotisuus, omatoimisuus • Hyvät sien- ja marjamaastot • Aurejärven virkistyskalastusmahdollisuus • Aurejärven metsästysmahdollisuus (lähialueiden metsästys- ym. mahdollisuudet) • Vilmat 	<p>Virkistys- ja jokamieskäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infran puutteellisuus (taukopaikat); ei ole alueellisesti kattava • Latureitistön puutteellisuus • Paikallinen väestö kritisoi; metsästysmahdollisuuksien kaventuminen kansallispuiston perustamisesta johtuen • Talvikäytön vähäisyys • Luontokeskus pääväylistä sivussa • Ei yöpymismahdollisuuksia • Mielikuva, että alueet ovat kaukana • Lintutarkkailutornin puuttuminen • Liian paljon huonokuntoista ja -laatuista infraa • Julkiset kulkuyhteydet paikan päälle melko huonot • Aurejärven veden huono laatu
<p>Luontomatkailu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tampereen läheisyys ja lentokenttä • Saadut rahoitukset (TE- ja liiton rahoitukset) • Lähellä isoja Etelä-Suomen mökki/huvila-alueita, kesäasutus • Valmista infraa ja palvelut puistossa • Monipuolisuus ja laajuus, vetovoimaisuus • Seitsemisen brandi ja tunnettuus suuri • Hyväkuntoinen tie menee läpi alueen; mahdollisuus bussikuljetuksiin ja parkkeerauksiin • Luontomatkailusuunnitelmaan saatu juuri rahoitus 	<p>Luontomatkailu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yksityisten toimijoiden kyky, tietämys hankkia rahoitusta • Tuotteistus kesken • Yritys- ja julkispuolen markkinointi vähäistä • Ei saa markkinoida liikaa? • Saavutettavuus ulkomaalaisille • Julkiset kulkuyhteydet paikan päälle melko huonot • Yhteistyö ja markkinointi heikkoa • Osaamisen puute • Luontomatkailutoiminta vielä hajanaista • Seitsemisen vakiintunut omatoimiretkelykohde

MAHDOLLISUUDET	UHAT
<p>Luonnonsuojelu ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laajentumispotentiaali (valtion omistus) • Ennallistamisen hyödyt (mm. lajien leviäminen ennallistetuille alueille) • perinnebiotooppien hoidon hyödyt (lajien säilyminen ja leviäminen – ja siemenpankki – hoidetuilla perinnebiotooppialueilla) • Maisemakuva • Monipuolisuus • Ympäröivät kylät ja kulttuuri • Kulttuuritiedon jakaminen ja vahvistaminen mm. talkoiden ja näytösten ym. avulla • Uusien kulttuurikohteiden löytyminen inventoinneissa • Suunnittelualueen ympärillä valtionmaiden keskittymä, jonne voidaan ohjata lisääntyvää käyttöä (liittyy myös virkistys- ja jokamieskäyttöön sekä luontomatkailuun) 	<p>Luonnonsuojelu ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yleinen kuluminen • Niittyjen ym. hoidon puute ympärillä? • Maaseutuympäristön säilyminen puiston läheisyydessä epävarmaa (perinnebiotooppien hoito) • Liiallinen käyttö polkujen ulkopuolella • Diplomin menetyt • Elinympäristöjen heikkeneminen (esim. ennallistamisen epäonnistuminen, retkeily & matkailupaineen kasvava pinta-ala) • Kulttuurikohteiden rappeutuminen, jos niitä ei ole löydetty? • Selkälökkikannan taantuminen/häviäminen • Kuikan taantuminen
<p>Virkistys- ja jokamieskäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potentiaalia myös ulkopuolella • Kirkas-Soljasten kehittäminen • Infran kehittäminen • Hiihdon ja retkien lisääminen • Marjastuksen ja sienestyksen arvon nousu • Talven mahdollisuudet!! – talviaikaisen käytön lisääminen • Palveluiden parempi kohdistaminen? • Monipuolinen alue luo edellytykset ympäristökasvatuksen kehittämiseksi ja lisäämiseksi 	<p>Virkistys- ja jokamieskäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alue jää tuntemattomaksi, jos ei markkinoida, osataanko käyttää Tampereen läheisyys? Osataanko mainostaa? • Hirvikärpänen • Susipelko → oikea tiedottaminen; autopelko? • Resurssien riittävyys palveluiden ylläpitämiseksi • Roskaaminen ja ilkivalta • Säilyykö metsästys Aurejärvellä? • Turvallisuus patikoinnissa ym. (km-tolpat ym.) • Aurejärven veden laadun huononeminen • Jokamieskäytön ja luontomatkailun yhteentörmäys mahdollista • Moottorikelkkareitin kunnollinen suunnittelu; onko tarpeeksi kaukana puistosta (mm. melu)?
<p>Luontomatkailu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueen matkailuorganisaatio • Kylien hyödyntäminen ja kehittäminen • Ulkomaalaiset löytävät paikan • Maakuntakaavan mahdolliset hyödyt • Yrittäjien verkottuminen • Riuttaskorven antama tuki ja puiston ulkopuolisten palvelujen liittäminen toimintaan • Talvi • Ohjatun luontomatkailukäytön lisääminen mahdollista → aluetaloudelliset vaikutukset voivat kasvaa • Luontomatkailun ja muun matkailun yhdistäminen 	<p>Luontomatkailu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alue jää tuntemattomaksi, jos ei markkinoida, osataanko käyttää Tampereen läheisyys? Osataanko mainostaa? • Toiminta ei noudata sääntöjä • Moottorikelkkareitin kunnollinen suunnittelu; onko tarpeeksi kaukana puistosta (mm. melu)? • Ei kannattavaa yritystoimintaa • Ei saada aikaan ekologisesti kestävä luontomatkailua

Runkosuunnitelman 1995 toteutumisen poikkeamat ja niiden syyt

RUNKOSUUNNITELMAN 1995 ESITYS	POIKKEAMAT JA SYYT
Kansallispuiston rakenteisiin ja tulipaikoille on saanut ottaa puuta kansallispuistosta (ei kuitenkaan lahopuuta tai aarniometsistä tai sellaisiksi muuttumassa olevista metsistä). Kaikki puustoon kohdistuvat toimenpiteet merkitään järjestelmiin.	Kaikkia toimenpiteitä ei ole ehditty merkitä järjestelmiin. Puuta otettu vähäisiä määriä laajennusosan metsistä. Lisäksi puuta on otettu ennallistamis- ja hoitokohteilta.
Runkosuunnitelman kartalla on esitetty ennallistamiskohteet.	Ennallistamiskohteita on tarkemman suunnittelun kuluessa vaihdettu sopivammiksi. Ennallistettua yhteispinta-alaa on kuitenkin tullut yhteensä enemmän kuin runkosuunnitelman kartalla on esitetty.
Luonnontilan palautukset tehdään siten, että yksityisille maille ei aiheudu haittoja.	Tämä on toteutunut muuten, mutta Hulppojärvellä on todettu vesistöongelmia, jotka saattavat johtua ennallistamisesta.
Runkosuunnitelmassa on esitetty hoidettavia niittykohteita (Jokiristinniitty, Löytty, Pitkäjärvi, Suoniitty ja Haukilammenniitty).	Osa kohteista on ollut ennallistettavia soita, ja siksi niitä ei ole hoidettu niittyinä. Osaa ei ole hoidettu resurssien puutteessa. Löytyn niittyä on arvokkaana perinnebiotooppina hoidettu.
Kolme perinneympäristöä entistetään rakenteineen ja ympäristöineen alkuperäistä vastaaviksi (Kovero, Pitkäjärven kämpä ja Ison Seitsemisjärven niitty)	Koverossa ja Pitkäjärvellä osa esitetyistä yksityiskohdista on jätetty toteuttamatta; osin rahoituksen puutteessa, osin uusien suunnitelmien takia. Ison Seitsemisjärven saarella sijaitseva lato on jätetty entistämättä, koska sitä ei enää ole ollut olemassa suunnitelmakaudella.
Historiallisia kohteita suojataan ja kunnostetaan, ja ne varustetaan paikasta ja historiasta kertovien kohdeopastein silloin, kun ne ovat polkujen ja teiden tuntumassa. Liesjokeen rakennetaan uittopato, edellyttäen että saadaan lupa.	Kaikille kohteille ei ole laadittu kohdeopasteita (tervahauta). Tervahautaa on vanhojen, tuolloin hyvinä pidettyjen hoitokäsitysten mukaisesti poltettu vanhan haudan päällä, mikä ei ole oikea hoitotoimenpide ko. historiallisille kohteille. Uittopatoa ei ole rakennettu Liesjokeen; sen tekemisen ei ole katsottu olevan ensisijaista – vrt. resurssit.
Uhanalaisten selkärangkaislajien, petolintukantojen ja Ison Seitsemisjärven lintukannan kehitystä pyritään seuraamaan vuosittain.	Jokavuotisiin seurantoihin ei ole ollut resurssia. Liito-oravat on laskettu kerran vuoden 1995 jälkeen. Lintulaskentalinjoja on toistettu vuosina 1995, 1997, 1999, 2002 ja 2004.
Uhanalaisten lajien esiintymät selvitetään mahdollisuuksien mukaan ja niistä pidetään ajan tasalla olevaa rekisteriä.	Seitsemisen alueelta ei ole pidetty omaa rekisteriä; viime vuosina ympäristöhallinnon Hertta-järjestelmä on kuitenkin paikannut tilannetta.
Kohdeopasteita ei laiteta Koveron pihapiiriin eikä Pitkäjärvelle.	Pitkäjärvellä on yksi kohdeopaste, koska Pitkäjärven talliin ei ole tehty runkosuunnitelmassa mainittua näyttelyä.
Sellaisille paikoille, joissa polku tai tie tulee puistoon, asetetaan kansallispuiston rajakilvet.	Rajakilpiä puuttuu edelleen muutamilta paikoilta; työ on kesken.
Runkosuunnitelmassa on esitetty kaksi opetusaluetta, joilta voidaan ottaa näytteitä ja perustaa esim. havaintokoealoja.	Kohteita ei ole käytetty, koska ei ole tullut kysyntää.
Tehdään Seitsemisen kansallispuistosta maksullinen kuvitettu opaskirja.	Kansallispuistosta ei ole kirjaa, mutta saatavissa on maksullinen opettajille suunnattu Seitsemis-kansio, jossa esitellään puistoa (ei ole enää myynnissä). Koverosta on tehty erillinen maksullinen kuvitettu kirja. Seitsemisestä tehtiin ilmainen esitevihkonen vuonna 1996 (painos on loppunut).
Luontopoluista, Koverosta ja Pitkäjärvestä tehdään esitteet.	Esitteitä on tehty vain Koverosta, mutta painos on loppunut. Kaikki kohteet esitellään nyt kuitenkin Metsähallituksen www.luontoon.fi -sivuilla. (Kustannus- ja ekologisista syistä Metsähallituksessa ei nykyään enää pääsääntöisesti tuoteta paperiesitteitä.)
Hiihtoa varten tehdään suppea reitistö. Runkosuunnitelman kartassa on esitetty latujen linjaukset.	Hiihtoa varten on tehty perinteisen tyylin reitistö. Seitsemisharjun länsipuolelle ei kuitenkaan ole tehty enää useaan vuoteen latua, sillä maasto on osoittautunut siellä liian vaativaksi ja lumiolosuhteet huonommiksi. Koverolle on tehty vastaavasti rengasreitti.

RUNKOSUUNNITELMAN 1995 ESITYS	POIKKEAMAT JA SYYT
Uusia teitä ei rakenneta kansallispuistoon.	Kortesalon kohdalle on rakennettu lyhyt ohitustie turvallisuus-syistä. Tähän on haettu erillinen lupa ympäristöministeriöstä.
Liesjokea pidetään melontareittinä korkean veden aikaan, ja kulkua haittaavat puut poistetaan.	Metsähallitus ei ole inventoinut eikä poistanut kulkua haittaavia puita. Melojat ovat saaneet itse poistaa pienempiä puita, eikä toiveita puiden poistamisesta ole erikseen Metsähallitukselle tullut.
Kaikkien opastuspaikkojen ja muutamien erikseen mainittujen kohteiden yhteyteen rakennetaan levähdyspaikat penkkeineen ja käymälöineen.	Kaikille kohteille ei ole rakennettu levähdyspaikkoja ym. Resurssien priorisoinnissa vähemmän tarpeelliset kohteet on jätetty toteuttamatta.
Penkkejä ja muuta vaatimatonta rakennelmaa voidaan tarvittaessa laittaa polkujen varsille.	Resurssien vähyyden vuoksi ei ole toteutettu; tähän asti ei myöskään ole ollut kysyntää.
Kirkkaanlamminkankaalle rakennetaan luontohavaintotorni, jonka avulla esitellään mm. Ison Seitsemisjärven luontoa.	Resurssien vähyyden vuoksi ei ole toteutettu. Kansallispuiston ulkopuolelle, Riuttaskorpeen, rakennettiin korvaava havaintotorni eri rahoituksella.
Kansallispuistossa toteutetaan kahdeksan telttailualueita.	Runkosuunnitelmassa on virhe; suunnitelman kartasta löytyy vain kuusi telttailupaikkaa. Kansallispuistossa on tällä hetkellä kuusi telttailupaikkaa. Kivijärven vanha telttailupaikka on muutettu nuotiopaikaksi, koska sillä ei ole ollut käyttöä.
Runkosuunnitelmassa on esitetty toteutettaviksi Jokiristin, Liesjärven ja Seitsemisjoen laavut.	Resurssien vähyyden takia kansallispuistoon ei ole tehty yhtään laavua. Riuttaskorpeen tehtiin korvaava laavu eri rahoituksella.
Syrjävyöhykkeet on esitetty kartassa. Näille vyöhykkeille ei sijoiteta palvelurakenteita eikä opastustoimintaa, ja ne säilytetään niin rauhallisina ja erämaisina kuin mahdollista.	Kivinevan syrjäosalla kulkee talvisin hiihtolatu, mutta se ei edellytä rakenteita ja käyttöä on vain parin talvikuukauden aikana. Soljastensuon syrjä- ja rajoitusosalle on katsottu jo runkosuunnitelman tekovaiheessa rakennetuksi pitköspuupolku, mutta vuonna 2007 se puretaan. Polku on alun perin toteutettu hieman eri tavalla kuin runkosuunnitelmassa esitetty.
Seitsemiseen palkataan talonmies-huoltomies.	Seitsemiseen ei ole voitu resurssien puutteessa palkata erillistä talonmiestä/huoltomiestä. Kansallispuistossa palvelee kuitenkin yksi luontovalvoja osan työajastaan.
Puistolle palkataan kolme vakituista opasta.	Puistolle ei ole resurssien puutteen vuoksi ollut mahdollista palkata esitettyjen kausioppaiden lisäksi kolmea vakinaista opasta. Heille ei myöskään todennäköisesti riittäisi töitä pelkästään Seitsemisen opastuksessa.
Rakennetaan jätteiden lajittelupaikkoja teiden varsille.	Jätepaikkoja ei ole rakennettu, sillä niistä seuraisi melko varmasti maisema-ongelmia ihmisten tuodessa runsaasti tavaroita ko. paikoille. Lisäksi on nähty, että resurssit eivät riitä ko. paikkojen rakentamiseen ja huoltoon.

LIITE 5. 1(2)

Maankäyttöanalyysitaulukko

Nykyistä painetta koskevissa sarakkeissa **Suunta**: vaikutuksen suunta 5 vuoden aikana. 0 = ei painetta, 1 = vähentynyt, 2 = ennallaan, 3 = lisääntynyt. **Laajuus**: vaikutuksen laajuus suunnittelualueella. 0 = ei havaittava, 1 = paikallinen (alle 5 %), 2 = laikuttainen (5–15 %), 3 = laaja-alainen (15–50 %), 4 = joka puolella (yli 50 %). **Vaikutus**: suojeluarvoihin kohdistuvan vaikutuksen voimakkuus. 0 = ei havaittava, 1 = vähäinen, 2 = haitallinen, 3 = voimakas, 4 = erittäin voimakas. **Pysyvyys**: tarvittava palautumisaika ilman toimenpiteitä. 0 = ei vaikutusta, 1 = lyhytaikainen (alle 5 v), 2 = keskipitkä (5–20 v), 3 = pitkäaikainen (20–100 v), 4 = pysyvä (yli 100 v).

Kehityssuuntaa koskevissa sarakkeissa **Todennäköisyys**: todennäköisyys 5 vuoden aikana. 0 = epä-todennäköinen, 1 = pieni, 2 = keskinkertainen, 3 = suuri. **Laajuus, vaikutus ja pysyvyys**: numeroiden selitykset kuten nykyinen paine -osiossa.

Seitsemisen kansallispuisto; Ikaalinen, Kuru

Vaikuttava tekijä	Nykyinen paine					Kehityssuunta				
	Suunta	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste	Toden-näköisyys	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste
Aiempi metsätalous	1	4	4	4	64	0	4	3	3	36
Kalastus	1	1	0	4	4	1	1	0	4	4
Metsästys	1	1	0	4	4	1	1	0	4	4
Maa-ainesten otto	1	0	0	2	2	0	0	3	3	9
Rakentaminen	2	1	1	4	4	0	0	3	4	12
Maastoliikenne	2	0	0	2	2	0	0	3	2	6
Matkailu	2	2	1	2	4	3	2	1	2	4
Retkeily	3	3	1	3	9	3	3	1	3	9
Saastuminen	3	1	3	1	3	0	1	3	3	9
Tulokaslajit	3	1	2	2	4	2	1	3	2	6

Aurejärven Natura 2000 -alue

Vaikuttava tekijä	Nykyinen paine					Kehityssuunta				
	Suunta	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste	Toden-näköisyys	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste
Aiempi metsätalous	1	4	4	3	48	0	4	3	3	36
Kalankasvatus	2	4	0	2	8	3	4	0	4	16
Kalastus	2	4	2	4	32	3	4	1	4	16
Metsästys	2	2	1	4	8	3	2	1	4	8
Maa-ainesten otto	2	0	3	3	9	0	0	3	3	9
Rakentaminen	1	1	1	2	2	0	0	3	4	12
Maasto- ja vesiliikenne	2	4	2	3	24	2	4	1	3	12
Retkeily	2	2	1	3	6	2	2	1	3	6
Matkailu	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2
Saastuminen	2	4	2	2	16	1	4	2	2	16
Happamoituminen	3	4	3	3	36	1	4	3	3	36
Tulokaslajit	2	1	2	2	4	2	1	2	2	4

Petäjäjärven Natura 2000 -alue

Vaikuttava tekijä	Nykyinen paine					Kehityssuunta				
	Suunta	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste	Toden- näköisyys	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste
Aiempi metsätalous	2	2	3	2	12	0	2	3	2	12
Metsästys	2	1	2	3	6	0	1	2	3	6
Retkeily	1	2	1	1	2	1	2	1	1	2
Tulokaslajit	2	1	3	2	6	1	1	3	2	6

Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue

Vaikuttava tekijä	Nykyinen paine					Kehityssuunta				
	Suunta	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste	Toden- näköisyys	Laajuus	Vaikutus	Pysyvyys	Aste
Aiempi metsätalous	1	4	3	3	36	0	4	3	3	36
Metsästys	2	1	1	4	4	0	1	1	4	4
Retkeily	2	2	1	3	6	1	2	1	3	6
Tulokaslajit	2	1	2	2	4	1	1	2	2	4

LIITE 6. 1(4)

Luontomatkailun ympäristövaikutusten arviointitaulukot

Lähtötaso = vuosi 2008. Tavoite = tavoitearvo vuonna 2018. Keinot = alueiden hoidon ja käytön ohjauksen keinot.

YLEINEN PERIAATE 1: Luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnonsuojelua. Matkailu ja virkistyskäyttö eivät vaaranna uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymiä. Luontomatkailu edistää tai ei ainakaan huononna maisema-arvoja.

MITTARI	MITTAUS-TAPA	LÄHTÖ-TASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEINOT
Kuikka, selkälokki ja muu arvokas vesilintulajisto, onnistuneiden pesintöjen lukumäärä Seitsemisen kansallispuistossa	Linnusto-seurannat (pesästä lähteneiden poikasten lukumäärä)		min. nykytason säilyminen		Arvioidaan, onko matkailu ollut vaikuttava tekijä; sen mukaan valistus, reittimuutokset, rajoitukset mairinnoussuun
Kuikka, selkälokki ja muu arvokas vesilintulajisto, onnistuneiden pesintöjen lukumäärä Aurejärven Natura-alueella	Linnusto-seurannat (pesästä lähteneiden poikasten lukumäärä)		min. nykytason säilyminen		Arvioidaan, onko matkailu ollut vaikuttava tekijä; sen mukaan valistus, reittimuutokset, rajoitukset mairinnoussuun
Pöllöjen ja haukkojen onnistuneiden pesintöjen lukumäärä Seitsemisen kansallispuistossa	Vuosittain rengastusten yhteydessä		min. nykytason säilyminen		Arvioidaan, onko matkailu ollut vaikuttava tekijä; sen mukaan valistus, reittimuutokset, rajoitukset mairinnoussuun
Suolinnuston pesimärauha on turvattu Seitsemisen kansallispuiston suoalueilla	Linnusto-seurannat		min. nykytason säilyminen		Arvioidaan, onko matkailu ollut vaikuttava tekijä; sen mukaan valistus, reittimuutokset, rajoitukset mairinnoussuun

YLEINEN PERIAATE 2: Ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän. Maaston kuluneisuus on hyväksyttävissä rajoissa. Käytetään merkittyjä reittejä ja huollettuja rakenteita. Ympäristöä säästävä retkeily on yleisesti käytössä. Polttopuun käyttö on säästäväistä.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖTASO	TAVOITE	RAJAARVO	KEINOT
Kävijöiden kokemus kuluneisuudesta Seitsemisen kansallispuistossa	Kävijätutkimus noin viiden vuoden välein	4,55 (2007) asteikko 1–5	min 4,5	4	Reittien ja rakenteiden suunnittelu, käytön ohjaus
Kävijöiden kokemus kuluneisuudesta Aurejärven Natura 2000 -alueilla	Kävijätutkimus, toteutetaan min. kerran suunnittelu-kaudella (– v. 2020)	4,58 (2007) asteikko 1–5	min 4,5	4	Reittien ja rakenteiden suunnittelu, käytön ohjaus
Kävijöiden kokemus roskaisuudesta Seitsemisen kansallispuistossa	Kävijätutkimus noin viiden vuoden välein	4,65 (2007) asteikko 1–5	min 4,5	4	Valistus ja tiedotus
Kävijöiden kokemus roskaisuudesta Aurejärven Natura 2000 -alueilla	Kävijätutkimus, toteutetaan min. kerran suunnittelu-kaudella (– v. 2020)	4,34 (2007) asteikko 1–5	4,5	4	Valistus ja tiedotus
Maaston kuluneisuus-arviointi Seitsemisen kansallispuistossa, erityisesti Multiharjulla ja Soljasilla	Puistoalueen oma seuranta maastotöiden yhteydessä, silmämääräinen arvio		min. nykytason säilyminen		Villien polkujen alkukohdat tarkoitus aidata Multiharjulla
Polttopuun kokonaismenekki Seitsemisen kansallispuistossa	Puistoalueen oma seuranta		polttopuun kokonaiskulutus säilyy ennallaan	10 % nousu nykytasosta	Rakenteiden suunnittelu ja sijoittelu

YLEINEN PERIAATE 3: Arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä. Metsähallituksen toiminta on paikallisesti hyväksyttävää. Yhteistyöyrittäjien toiminta on paikallisesti hyväksyttävää. Kävijät ovat kiinnostuneita alueen kulttuuriperinnöstä.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖTASO	TAVOITE	RAJAARVO	KEINOT
Koveron perinnetilan kävijämäärät	Kävijälaskenta	12 500 kävijää (2007)	max 15 000 kävijää/kesä		

LIITE 6. 3(4)

YLEINEN PERIAATE 4: Asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät. Asiakkaat tuntevat paikallisen kulttuurin erityispiirteet. Asiakkaat ovat kiinnostuneita luonnosta ja kyselevät sekä hankkivat lisätietoa. Luonto on matkan tärkeä motiivi.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖTASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEI-NOT
Seitsemisen luontokeskuksen kokonaiskäyntimäärä	Kävijälaskenta	35 000 kävijää (2007)	max 38 000 kävijää/vuosi		
Seitsemisen kansallispuiston opastettujen ryhmien määrä (Luontokeskus ja Kovero)	Kävijälaskenta	100 ryhmää (1 500 asiakasta) (arvio 2008)	120 ryhmää (1 800 asiakasta) / vuosi		
Seitsemisen kansallispuiston tapahtumiin osallistuneiden lukumäärä	Kävijälaskenta	1 257 (2007)	2 000/vuosi		

YLEINEN PERIAATE 5: Asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistäytymiseen paranevat. Virkistys- ja matkailukäyttöarvoja parannetaan luontoarvoja vaarantamatta. Riuttaskorven käyttöä pyritään lisäämään. Tavoitteena on ylläpitää laadukasta ja palveluiltaan monipuolista virkistysympäristöä.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖTASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEI-NOT
Seitsemisen kansallispuiston kokonaiskäyntimäärä	Kävijälaskenta, kävijätutkimus	44 000 kävijää (v. 2007), ulkomaalaisten osuus 5 %	max 50 000 kävijää/vuosi, ulkomaalaisten osuus 7 %		
Seitsemisen kansallispuiston luontoon.fi-käyntimäärät	Luontoon.fi-seuranta	n. 33 000 (2007)	nykytason säilyttäminen		
Seitsemisen kansallispuiston kävijätyytyväisyysindeksi	Kävijätutkimus, asiakastutkimus, asiakaspalvelun jatkuva palaute	kävijätutkimus 4,23 (2007), jatkuva palaute 4,26 (2007)	molemmat 4,5	mo-lemmat 4,5	
Yrittäjien tyytyväisyys Seitsemisen kansallispuiston palveluihin	Vuosittain kerättävä yrityspalaute		min 4 asteikko 1–5		
Negatiivisen palautteen määrä Seitsemisen kansallispuistosta	Web- ja ympäristö-palaute		max nykytaso		

YLEINEN PERIAATE 6: Asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat. Kävijät tuntevat rentoutuvansa ja virkistäytyvänsä luonnossa. Kävijät saavat henkilökohtaisia luontokokemuksia ja elämyksiä. Palvelurakenteiden turvallisuus taataan.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖ-TASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEI-NOT
Virkistäytymisen merkitys kävijöille Seitsemisen kansallispuistossa	Kävijätutkimus		3–4 asteikko 1–5		
Kunnoltaan hyvien rakenteiden %-osuus kaikista rakenteista Seitsemisen kansallispuistossa	Luontorakenteiden kuntoarvio (Reiska)		90 %	nyky-tila	

YLEINEN PERIAATE 7: Vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen. Luontomatkailu edistää paikallistaloutta.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖ-TASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEI-NOT
Luontomatkailuyrittäjä-sopimusten määrä Seitsemisen–Helvetinjärvi-alueella	Vuosittainen toiminnan seuranta	4	15	4	
Kävijöiden kokonaisviipymä Seitsemisen kansallispuistossa	Kävijätutkimus	3h / 2 vrk	10 % kasvu		
Asiakkaiden paikallis-talouteen jättämä rahamäärä Seitsemisen–Helvetinjärvi-alueella	Kävijätutkimus, kävijä-laskenta ja paikallis-taloudellisten vaikutusten arviointimalli		15 % kasvu v. 2015 mennessä		

YLEINEN PERIAATE 8: Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista. Kerrotaan avoimesti ja kattavasti, mitä eri suojelualueilla saa ja on soveliaista tehdä. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖ-TASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEI-NOT
Miten hyvin alueen harrastus-mahdollisuudet ja palvelut vastaavat kävijöiden ennakko-odotuksia Seitsemisen kansallispuistossa	Kävijätutkimus noin viiden vuoden välein		80 % odotukset täyttyvät hyvin tai erittäin hyvin		

YLEINEN PERIAATE 9: Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä. Metsähallituksen ja matkailuyritysten yhteistyö on luontevaa ja vuorovaikutteista. Asiakaspalaute kerätään ja se käsitellään. Sidosryhmäyhteistyö on hyvää ja säännöllistä.

MITTARI	MITTAUSTAPA	LÄHTÖ-TASO	TAVOITE	RAJA-ARVO	KEI-NOT
Seitsemisen–Helvetinjärvi-alueen yrittäjien kanssa järjestetään väh. kerran vuodessa tapaaminen	Vuosittainen toiminnan seuranta		yhteensä järjestetty 11 tapaamista		
Seitsemisen–Helvetinjärvi-alueen matkailutoimijoiden kanssa järjestetään säännöllisesti yhteisiä tilaisuuksia	Tilaisuuksien lukumäärää seurataan kumuloiduvasti v. 2018 saakka		yhteensä järjestetty min 9 tapaamista		

Ehdotus Seitsemisen kansallispuiston järjestyssäännöksi

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 18. ja 20. §:n nojalla Metsähallitus on xx.xx.xxxx antanut seuraavan Ikaalisten ja Kurun (Ylöjärven) kunnissa sijaitsevaa Seitsemisen kansallispuistoa koskevan järjestyssäännön. Kansallispuisto on perustettu asetuksella (932/1981) sekä laajennettu laeilla (116/1989 ja 53/2005) ja sen rauhoitusmääräykset on annettu asetuksella (932/1981). Järjestyssääntö koskee myös kansallispuistoon sen perustamisen jälkeen liitettyjä laajennusosia.

Seitsemisen kansallispuisto on yleiseksi nähtävyydeksi tarkoitettu luonnonsuojelualue, jonka tehtävänä on eteläisen Suomenselän karun vedenjakajaseudun pienipiirteisen metsä- ja suokokonaisuuden sekä alueella esiintyvien eliö- ja kasvilajien suojeleminen. Kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuksia retkeilyyn, opetukseen ja tutkimukseen.

1 Kielletyt toimet

Kansallispuistossa on kielletty:

- 1) ojitus ja maa-ainesten ottaminen;
- 2) eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen sekä eläinten pesien, kasvien tai elävien ja kuolleiden kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen;
- 3) koirien, kissojen ja muiden kotieläinten päästäminen irralleen;
- 4) avotulen teko metsäpalovaroituksen aikana;
- 5) roskaaminen ja muut toimenpiteet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnontilaa tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen.

2 Sallitut toimet

Kansallispuistossa on sallittu:

- 1) liikkuminen omin lihasvoimin lukuun ottamatta kansallispuistossa nähtävillä oleviin karttoihin ja maastoon merkittyjä rajoitusosia;
- 2) marjojen ja ruokasienten poimiminen, elleivät liikkumisrajoitukset sitä estä;
- 3) jokamiehenoikeudella tapahtuva telttailu ja tulenteke siihen osoitetuilla paikoilla käyttäen säästeliäästi tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta – retkikeittimen käyttö on sallittu muuallakin;
- 4) polkupyöräily ja ratsastus niitä varten osoitetuilla reiteillä;
- 5) moottoriajoneuvojen käyttö niillä kansallispuiston teillä, joilla se ei ole liikennemerkein kielletty;
- 6) onkiminen ja pilkkiminen, elleivät liikkumisrajoitukset sitä estä.

3 Metsähallituksen luvalla sallitut toimet

Kansallispuistossa on Metsähallituksen luvalla sallittu:

- 1) tieteellisessä tai opetuksellisessa tarkoituksessa tapahtuva eläinten tappaminen ja pyydystäminen sekä eläinten pesien, kasvien, elävien ja kuolleiden kasvinosien ja kivennäisnäytteiden vähäinen ottaminen;
- 2) liikkuminen Multiharjun ja Pakkulankankaan rajoitusosilla polkujen ulkopuolella;
- 3) liikkuminen Soljastensuon–Hauturinsuon ja Iso-Seitsemisjärven rajoitusosilla 31.4.–15.7.;
- 4) ajaa hirveä metsästyksen yhteydessä metsästyslain mukaisesti;
- 5) maastoliikenne.

4 Muut määräykset

- 1) Luonnonsuojelun alueen valvojalla on luonnonsuojelulain (1096/1996, 60 §) mukaan oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelun alueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös luonnonsuojelun alueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä, luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelun alueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.
- 2) Kansallispuiston rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen edellyttää kirjallista lupaa, jota haetaan Metsähallitukselta. Metsähallitus voi myöntää tällaisen luvan rajoitusosassa liikkumiseen, tieteellisessä tai opetuksellisessa tarkoituksessa tapahtuvaan eläinten pyydystämiseen, kasvien keräämiseen tai muiden luonnonesineiden ottamiseen.
- 3) Luonnonsuojelua valvovalla viranomaisella ja luonnonsuojelun alueen vartijalla on oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, kalastus-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää vastoin kansallispuistossa noudatettavia säännöksiä ja määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös kansallispuiston alueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä ja luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä kansallispuiston alueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

Vuodesta 2006 alkaen ilmestyneet Metsähallituksen C-sarjan julkaisut

- No 1 Metsähallitus 2006: Kurjenrahkan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s.
- No 2 Metsähallitus 2006: Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 3 Metsähallitus 2006: Parikkalan Siikalahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 169 s.
- No 4 Metsähallitus 2006: Koitajoen Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 77 s.
- No 5 Metsähallitus 2006: Mietoistenlahden hoito- ja käyttösuunnitelma. 92 s.
- No 6 Metsähallitus 2006: Levanevan hoito- ja käyttösuunnitelma. 66 s. (verkkojulkaisu)
- No 7 Metsähallitus 2006: Joutsenaavan–Kaita-aavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 8 Metsähallitus 2006: Luiron soiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s. (verkkojulkaisu)
- No 9 Metsähallitus 2006: Näätävuoman–Sotkavuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s. (verkkojulkaisu)
- No 10 Metsähallitus 2006: Teuravuoman–Kivijärvenuoman hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 11 Metsähallitus 2006: Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 51 s. (verkkojulkaisu)
- No 12 Metsähallitus 2006: Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 58 s.
- No 13 Metsähallitus 2006: Omenajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 64 s. (verkkojulkaisu)
- No 14 Metsähallitus 2006: Koskeljärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 79 s.
- No 15 Metsähallitus 2006: Haukisuon–Härkäsuon–Kukkonevan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 63 s. (verkkojulkaisu)
- No 16 Metsähallitus 2007: Olvassuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s.
- No 17 Metsähallitus 2007: Litokairan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 18 Metsähallitus 2007: Iso Tilansuo–Housusuon Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 41 s.
- No 19 Metsähallitus 2006: Nuuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 123 s.
- No 20 Metsähallitus 2007: Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 131 s.
- No 21 Metsähallitus 2007: Älänteen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s. (verkkojulkaisu)
- No 22 Metsähallitus 2007: Venenevan–Pelson Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 23 Metsähallitus 2007: Kermajärven rantojensuojeluohjelma-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 35 s. (verkkojulkaisu)

- No 24 Metsähallitus 2007: Siikavaaran hoito- ja käyttösuunnitelma. 50 s. (verkkojulkaisu)
- No 25 Metsähallitus 2007: Jämäsvaaran virkistysmetsän hoito- ja käyttösuunnitelma. 47 s. (verkkojulkaisu)
- No 26 Metsähallitus 2007: Oukkulanlahden Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)
- No 27 Metsähallitus 2007: Otajärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 84 s.
- No 28 Metsähallitus 2007: Kansanneva–Kurkineva–Muurainsuon, Kinkerisaarennevan ja Itämäki–Eteläjoen hoito- ja käyttösuunnitelma 2006–2015. 45 s. (verkkojulkaisu)
- No 29 Metsähallitus 2007: Medvastön–Stormossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 81 s.
- No 30 Metsähallitus 2007: Pyhä–Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 129 s.
- No 31 Metsähallitus 2007: Petkeljärvi–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 101 s.
- No 32 Metsähallitus 2007: Hiidenportin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.
- No 33 Hokkanen, M. & Kanerva, T. 2007: Saltfjärdenin luonnonhoidon ja rakenteiden toimenpidesuunnitelma. 33 s. (verkkojulkaisu)
- No 34 Pirkanmaan ympäristökeskus & Metsähallitus 2007: Ekojärven Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 68 s. (verkkojulkaisu)
- No 35 Metsähallitus 2008: Viklinrimmen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 49 s. (verkkojulkaisu)
- No 36 Metsähallitus 2008: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 198 s.
- No 37 Metsähallitus 2008: Rokuan kansallispuiston ja valtion omistamien Natura-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 38 Metsähallitus 2008: Ystävyden puiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 39 Metsähallitus 2008: Käsivarren erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 134 s.
- No 40 Metsähallitus 2008: Giehtaruohittasa meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 134 s.
- No 41 Metsähallitus 2008: Vätsärin erämaan hoito- ja käyttösuunnitelma. 143 s. (verkkojulkaisu)
- No 42 Metsähallitus 2008: Váhčira meahcceguovllu dikšun- ja geavahanplána. 146 s. (verkkojulkaisu)
- No 43 Metsähallitus 2008: Kuusisuo–Hattusuon, Soininsuo–Kapustasuon ja Ohtosensuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2007–2016. 57 s. (verkkojulkaisu)
- No 44 Metsähallitus 2008: Hepokönkään hoito- ja käyttösuunnitelma. 40 s. (verkkojulkaisu)
- No 45 Metsähallitus 2008: Hämeenkaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 130 s. (verkkojulkaisu)
- No 46 Jansson, H. & Raatikainen, K. 2008: Vallisaaren ja Kuninkaansaaren alueen hoito-suunnitelma. 119 s.
- No 47 Rouvala, A. & Peltonen, T. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma. 71 s. (verkkojulkaisu)

No 48 Metsähallitus 2009: Lemmenjoen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 208 s.

No 50 Metsähallitus 2009: Riisitunturin kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 87 s.

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-693-6 (nidottu)
ISBN 978-952-446-694-3 (pdf)

Julkaisua voi tilata osoitteella:

Metsähallitus
Asiakaspalvelut
PL 36
99801 IVALO
natureinfo@metsa.fi
www.metsa.fi

Puhelin: 0205 64 7702

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/hks